

1. ULUSAL ÇEVİRİ TEKNOLOJİLERİ KONGRESİ

11-13 Eylül 2023

BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ

Güney Yerleşke, Albert Long Binası

İstanbul, TÜRKİYE

Çeviribilimi Bölümü & Bilgisayar Mühendisliği Bölümü

BİLDİRİ ÖZETLERİ

v1

160.
YIL

İçindekiler

Çağrı Metni	1
Düzenleme Kurulu	3
Bilim Kurulu	4
Kongre Programı	5
Çalıştaylar	5
Edebî Makine Çevirisi Çalıştayı	5
Program	5
Nöral Makine Çevirisi Çalıştayı	6
Çağrılı Konuşmacılar	7
Konuşmacılar	8
Bildiri Özetleri	7
Çağrılı Konuşmalar	7
Gençlik Gelecektir – Peki Gelecek Teknolojizm mi? – Sabri GÜRSES	7
Akraba Diller Arası Çeviri – Eşref ADALI	8
Çeviribilim Eğitim Programlarında Yeni Paradigmadan Yepyeni bir Paradigmaya – Işın ÖNER	10
Makine Çevirisinin Zorluğu ve Çözümleme – Emre ŞATIR	11
Türk Edebiyatının Zamanda Yolculuğu – Olcay Taner YILDIZ	13
Otomasyona Karşı Bir Yanıt Olarak Temel Gelir: Makine Çevirisi Karşısında İnsan Çevirmenlerin Görüşleri – Azer KILIÇ	14
Paralel oturumlar	15
Çeviribilim Penceresinden Türkiye’de Çeviri Teknolojileri: Bibliyometrik bir araştırma – Mert MORALI, Cansu CANSEVEN EFELER, Mehmet ŞAHİN	15
Bernard Stiegler Açısından Çeviri Teknolojileri – Şevket Benhür ORAL	17
Uzaktan Sözlü Çeviri Ortamlarında Röle Çevirinin Kullanımı – Zeynep Melissa SEYFİOĞLU, Şeyda ERASLAN KINCAL	18
Sözlü Çeviri Eğitimi için Yapay Zekâ ve Konuşma Sentezi Destekli Alıştırma Materyalleri Oluşturmak: Olasılıklar ve Sınırlar – Cihan ÜNLÜ	20
Makine Çevirisi İçin Medikal Alanda İngilizce-Türkçe Veri Seti Oluşturma Üzerine Bir Çalışma – Zeliha DEMİRCAN, Emre ŞATIR	21
Makine Çevirisinde Medikal Alanda Dil Modellerinin ve Kural Tabanlı Müdahalelerin Katkısının İncelenmesi – Serkan KAYMAK, Emre ŞATIR, Mansur Alp TOÇOĞLU	24
Adli Ortamlarda Çevirmen Birlikçilerinin Çeviri Teknolojileri ve/ya Yapay Zekâ Kullanımları: Alandan Sesler – Nazan Müge UYSAL, Oktay ESER, Özge ÇETİN, Enise ERYILMAZ, Ali DURAN	27

Doğal Afet Yönetiminde Nöral Makine Çevirisinin Araştırılması ve Uygulamaları Üzerine Bir Bütünleştirici Literatür Taraması – Arzu Büşra KUMBAROĞLU	31
Geleneksel Doğal Dil İşleme ve Derin Öğrenme Kullanarak Osmanlıcadan Türkçeye Alfabe Çevirisi – Atakan KURT, İshak DÖLEK	34
Nöral Makine Çevirisi Dolayımı Dillerarası Geçişlilik: İstanbul'daki bir Üniversitenin Uluslararası Öğrencileri Örneği – Duygu TEKGÜL AKIN	36
Türkçe-İngilizce Dil Çiftinde Çeviri Kalitesinin Büyük Dil Modelleri ile Değerlendirilmesi – Edip Serdar GÜNER, Sevda PEKCOŞKUN GÜNER	38
İngilizce-Türkçe Dil Çiftinde Makine Çevirisi Hata Analizi: İnsanın Merkezde Olduğu Bir Kalite Değerlendirme Araştırması – Nilüfer ALİMEN, Muhammed BAYDERE, Hülya BOY, Senem BULUT, Gökhan DOĞRU, Ayşe Banu KARADAĞ, Işın ÖNER	40
Yapay Zekâ ile Çeviri Kuramları Karşı Karşıya: “Çeviri Eleştirmeni” ChatGPT ile Bir Vaka Çalışması – Ayşe Sırma YALÇINDAĞ	42
Makine Çevirisindeki Güncel Gelişmeler Işığında Makine Çevirisi Sonrası Düzeltme İşlemine Yönelik Ders İzlenesi Önerisi – Caner ÇETİNER	44
Çeviri Eğitiminde Çeviri Teknolojilerinin Kullanılması ile ilgili Öğrenci ve Eğitimci Görüşleri – Elif KEMALOĞLU-ER, İnci AKKUZU, Emin KUTLU	47
Son Biçimleme Sertifika Programlarının Değerlendirilmesi – Ayşe Nur KILINÇ	48
Makine Çeviri ve Çeviride Yapay Zekâ Kullanımında Etik Tartışmaları – Selçuk ERYATMAZ	49
Nonfungible Token Korumasında Çeviri Bellekleri – Özge ÇETİN	52
Matematiğin Sihri: Algoritmaların Hayalini Çevirmek... Ludskanov ve Makine Çevirisi Teorisi – Mehmet SARI	55
Bilgisayar Destekli Çeviribilim Uygulamasına Giriş: Çeviribilim Eğitiminde ve Çeviri İncelemesinde Python ve Doğal Dil İşleme Araçları - Kadir Yiğit US	56
Türkiye’de Mütercim-Tercümanlık ve Çeviribilim Bölümlerinde Bulunan Çeviri Teknolojisi Öğretim Programının Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Açısından İncelenmesi – Funda ÖZBAKIR	58
Yuvarlak masa oturumları	59
Sözlü Çeviri Teknolojileri	59
Moderatör: Jonathan ROSS	59
Konuşmacılar:	59
Ebru DİRİKER	59
Levent ARSLAN	59
Aymil DOĞAN	59
Oktay ESER	59
Şeyda KINCAL	59
Zeynep ŞENGEL (Türkiye Konferans Tercümanları Derneği)	59
Çevirmenlerin Teknolojiyle İmtihani: İnsan Merkezli Çeviri Dünyası	60
Moderatör: Suat KARANTAY	60
Konuşmacılar:	60

Turgay KURULTAY (Çeviri Derneği)	60
Furkan ÖZKAN (Çevirmenler Meslek Birliği)	60
Yıldırım SARI (Çeviri İşletmeleri Derneği)	60
Zeynep ATİKER (Türkiye Yayıncılar Birliği)	60
Bihter Esin YÜCEL	60
Biyografiler	61
Mehmet ŞAHİN	61
Tunga GÜNGÖR	61
Ena HODZIK	61
Sabri GÜRSES	61
Deniz MALAYMAR	62
Erdem HÜRER	62
Zeynep YİRMİBEŞOĞLU	62
Olgun DURSUN	62
Harun DALLI	63
Ozan ÇAĞLAYAN	63
İlyas ÇİÇEKLİ	63
Ebru DİRİKER	63
Oktay ESER	64
Ayşe Şirin OKYAYUZ	64
Işın ÖNER	64
Cüneyd TANTUĞ	65
Olca Taner YILDIZ	65
Eşref ADALI	66
Emre ŞATIR	66
Azer KILIÇ	66
Mert MORALI	67
Cansu CANSEVEN EFELER	67
Şevket Benhür ORAL	67
Zeynep Melissa SEYFİOĞLU	68
Şeyda ERASLAN KINCAL	68
Cihan ÜNLÜ	68
Zeliha DEMİRCAN	68
Serkan KAYMAK	69
Mansur Alp TOÇOĞLU	69
Nazan Müge UYSAL	69
Özge ÇETİN	70
Enise ERYILMAZ	70
Ali DURAN	70

Arzu Büşra KUMBAROĞLU	70
Atakan KURT	71
İshak DÖLEK	71
Duygu TEKGÜL AKIN	71
Edip Serdar GÜNER	71
Sevda PEKCOŞKUN GÜNER	72
Nilüfer ALİMEN	72
Muhammed BAYDERE	72
Hülya BOY	72
Senem ÖNER BULUT	73
Gökhan DOĞRU	73
Ayşe Banu KARADAĞ	73
Ayşe Sırma YALÇINDAĞ	74
Caner ÇETİNER	74
Elif KEMALOĞLU-ER	74
İnci AKKUZU	74
Emin KUTLU	75
Ayşe Nur KILINÇ	75
Selçuk ERYATMAZ	75
Mehmet SARI	75
Kadir Yiğit US	76
Funda ÖZBAKIR	76
Jonathan ROSS	76
Levent ARSLAN	77
Aymil DOĞAN	77
Zeynep ŞENGEL	78
Suat KARANTAY	78
Turgay KURULTAY	78
Furkan ÖZKAN	79
Yıldırım SARI	79
Zeynep ATİKER	79
Bihter Esin YÜCEL	79
İletişim	80

Çağrı Metni

Teknoloji, her alanda olduğu gibi, çeviri alanında da hızla gelişmektedir. 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren çeviriyi insansız bir şekilde gerçekleştirmeye yönelik yoğun bir çaba olduğu gözlenmektedir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında siyasal ve askerî motivasyonla ivme kazanan çalışmalarda çeviriyi makinelere yaptırarak farklı dillerdeki bilgiyi anlama ihtiyacı bugün de güncelliğini korumaktadır. 1960'lı yılların başlarından itibaren ülkemizin ve Türkçenin de bu girişimlerin konularından biri olması not edilmesi gereken önemli bir noktadır.

Çeviriyi otomatik, Türkçe deyişle özdevimli olarak gerçekleştirmenin yanı sıra, çevirmenlere destek olabilecek araçların geliştirilmesi de 1970'li yıllardan itibaren teknoloji uzmanlarının gündeminde yer almış ve 1990'ların ortalarından itibaren bilgisayar destekli çeviri araçları piyasaya sürülerek çeviri sürecinin vazgeçilmez bileşenleri hâline gelmiştir.

Türkiye'de makine çevirisi alanındaki akademik çalışmalar 1980'li yılların başında mühendislik bölümlerinde başlamıştır. Aynı dönemlerde yeni kurulan Mütercim Tercümanlık bölümlerinde ise makine çevirisi ve bilgisayar destekli çeviri araçlarına yönelik çalışmalar yeni yüzyılın başlarında hız kazanacaktır. Günümüzde bilgisayar bilimleri ve çeviribilim alanlarında giderek artan bir ilgi gören dil ve çeviri teknolojileri konusunda disiplinlerarası çalışmaların sayısı ise çok azdır.

Kaynak bakımından görece kısıtlı sayılan Türkçe için herkese açık, kullanılabilir makine çevirisi sistemlerinin inşa edilmesi yapay zekâ, doğal dil işleme, çeviribilim, dilbilim ve bilgisayarlı dilbilim gibi alanlarda faaliyet gösteren bilim insanlarının işbirliği ile gerçekleştirilebilir ve bu işbirliği sayesinde bilgisayar destekli çeviri araçları ve benzer dil teknolojileri de geliştirilebilir. Bu bağlamda, makine çevirisi ve diğer çeviri teknolojileri konularında ülkemizde çalışmalar yürüten bilim insanlarının bir araya gelmesi, görüş alışverişinde bulunması ve çalışmalarını benzer konuları işleyen bilimsel çevrelerle paylaşması bu tür bir işbirliğinin temelini oluşturacaktır.

Birinci Ulusal Çeviri Teknolojileri Kongresi, aşağıda belirtilen konularda Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında, kamu kurum ve kuruluşlarında ve özel kuruluşlarda görev yapan bilim insanlarını yazılı ve sözlü çeviri teknolojileri üzerine çalışmalarını paylaşmaya çağırılmaktadır. Çalışmaların kuramsal çerçeveye sahip olması, deneysel verilerin analizini içermesi, özgün ve yenilikçi yöntem ve öneriler sunması beklenmektedir. Kongre dili Türkçedir. Türkiye'de çalışan, anadili Türkçe olmayan katılımcılar için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Kongrede genel olarak yanıtını aradığımız sorular şunlardır:

- Türkiye’de çeviri teknolojileri araştırmalarının odak noktaları ne olmalıdır? Bir başka deyişle, ülkemizde ihtiyaç duyulan çeviri teknolojileri nelerdir?
- Piyasada ve eğitimde hâlihazırda kullanılan teknolojilerin etkinliğine dair elimizdeki veriler nelerdir?
- Çeviri teknolojilerinin ilerlemesi ülkemizde mütercim ve tercümanlık/çeviribilimi eğitimi veren bölümleri ya da dil eğitimini nasıl etkilemektedir?
- Çeviri teknolojilerinin kısa ve uzun vadede çevirmenlik mesleğine etkileri nelerdir?
- Çeviri teknolojileri alanında disiplinlerarası çalışmaların mevcut durumu ve bu konuya ilişkin geleceğe yönelik planlar nelerdir?

Bildiri konuları aşağıdaki başlıkları ve çeviri teknolojileri ile ilgili diğer konuları kapsayabilir:

1. Çeviri teknolojilerinin çeviri sürecine etkisi
2. Çeviri eğitiminde teknolojinin yeri
3. Çeviri teknolojilerinin ideolojik, siyasal, toplumsal, kültürel, hukuki ve etik yönleri
4. Bilgisayar destekli çeviri araçları
5. Bütünce/derlem araçları ve çeviri
6. Türkçe makine çevirisi sistemleri
7. İnsan-bilgisayar etkileşimi ve çeviri
8. Yapay zekâ ve çeviri
9. Çevirmenlerin gözünden çeviri teknolojileri
10. Çeviri şirketlerinin gözünden çeviri teknolojileri
11. Çeviri teknolojilerinin diğer alanlarda kullanımı
12. Çeviri ve gelecek
13. Çeviribilim kuramları ve çeviri teknolojileri ilişkisi

Düzenleme Kurulu

Mehmet Şahin, Boğaziçi Üniversitesi, Çeviribilimi (Düzenleme Kurulu Başkanı)

Tunga Güngör, Boğaziçi Üniversitesi, Bilgisayar Mühendisliği

Ena Hodzik, Boğaziçi Üniversitesi, Çeviribilimi

Sabri Gürses, Boğaziçi Üniversitesi, Çeviribilimi (Doktora sonrası araştırmacı)

Deniz Malaymar, Boğaziçi Üniversitesi, Çeviribilimi (Araştırma görevlisi)

Erdem Hürer, Boğaziçi Üniversitesi, Çeviribilimi (Araştırma görevlisi)

Zeynep Yirmibeşoğlu, Boğaziçi Üniversitesi, Bilgisayar Mühendisliği (Araştırma görevlisi)

Harun Dallı, Boğaziçi Üniversitesi, Çeviribilimi (Lisansüstü öğrenci)

Olgun Dursun, Boğaziçi Üniversitesi, Bilişsel Bilimler (Lisansüstü öğrenci)

Tuğba Kuş (Çeviribilimi Bölümü sekreteri)

Bilim Kurulu

Mehmet Şahin, Boğaziçi Üniversitesi, Çeviribilimi (Bilim Kurulu Başkanı)

Tunga Güngör, Boğaziçi Üniversitesi, Bilgisayar Mühendisliği (Bilim Kurulu Başkanı)

Ena Hodzik, Boğaziçi Üniversitesi, Çeviribilimi

Sabri Gürses, Boğaziçi Üniversitesi, Çeviribilimi (Doktora sonrası araştırmacı)

Soyadına göre alfabetik sırayla

Ozan Çağlayan, Context.ai

İlyas Çiçekli, Hacettepe Üniversitesi, Bilgisayar Mühendisliği

Ebru Diriker, Boğaziçi Üniversitesi, Çeviribilimi

Oktay Eser, Amasya Üniversitesi, Mütercim ve Tercümanlık

Ayşe Şirin Okyayuz, Hacettepe Üniversitesi, Mütercim ve Tercümanlık

Işın Öner, 29 Mayıs Üniversitesi, Mütercim ve Tercümanlık

Cüneyd Tantuğ, İTÜ, Yapay Zekâ ve Veri Mühendisliği

Olca Taner Yıldız, Özyeğin Üniversitesi, Bilgisayar Mühendisliği

Kongre Programı

Çalıştaylar

Edebî Makine Çevirisi Çalıştayı

Edebî Makine Çevirisi Yoluyla Çevirmenlerin Üslubunu Yansıtan Çeviriler Üretme ve Yeniden Çeviriler Oluşturma adlı TÜBİTAK ARDEB-1001 Projesi (No: 121K221) kapsamında gerçekleştirilecek olan çalışmaya katılım ücretsizdir.

Program

Projenin genel hatlarıyla tanıtımı – Mehmet ŞAHİN

Edebî Çeviri ve Üslup - Sabri GÜRSES

Bütüncü merkezli çeviribilim çalışmaları - Ena HODZİK & Harun DALLI

Bilgisayar destekli edebî çeviri ve edebî makine çevirisi - Tunga GÜNGÖR, Zeynep YİRMİBEŞOĞLU ve Olgun DURSUN

Konuk konuşmacılar: Sim SCHINDEL (Nihal Yeğinoğlu'nun kızı) ve Belkıs DİŞBUDAK

Proje bulguları

Çevirmenlerin biyografisi

Bütüncü analizleri

Makine çevirisi sonuçları

Eser sahipliği

İnsan değerlendirmesi

Soru-cevap

Nöral Makine Çevirisi Çalıştayı

Nöral Makine Çevirisi Çalıştayı, makine çevirisi alanında gerçekleşen önemli gelişmeleri, günümüzde her alanda büyük popülerlik kazanan nöral ağlar ile nöral makine çevirisinin temellerini ve cümle hizalama, paralel derlem gibi makine çevirisi için elzem konuları ele alan bir eğitimi kapsamaktadır. Bu eğitimde teorik bilgilerin anlatılmasının yanı sıra, pratik olarak makine çevirisi modellerinin geliştirilmesi ve referans olarak kabul edilen çeviriye göre değerlendirilmesi çalışmaları da yapılacaktır. Çalıştay için herhangi bir programlama, yapay zekâ veya makine öğrenimi bilgisi gerekmemekte, her seviyeye hitap edecek bir anlatım hedeflenmektedir. Günümüzde birçok çeviri alanında kullanımı yaygınlaşan makine çevirisini anlamak, kendi modellerini geliştirmek ve bu alanda araştırma yapmak isteyen herkesi çalıştaya davet ediyoruz.

Konuşmacılar:

Zeynep YİRMİBEŞOĞLU, Olgun DURSUN

Çağrılı Konuşmacılar

(Programdaki sırasına göre)

Sabri Gürses - Çeviribilimci, yazar, çevirmen

Eşref Adalı - İTÜ Bilgisayar ve Bilişim Fakültesi

Işın Öner - 29 Mayıs Üniversitesi, Mütercim ve Tercümanlık

Emre Şatır - İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Bilgisayar Mühendisliği

Olca Taner Yıldız - Özyeğin Üniversitesi, Bilgisayar Mühendisliği

Azer Kılıç - Bilgi Üniversitesi, Sosyoloji

Konuşmacılar

(Soyadına göre alfabetik sırayla)

Eşref Adalı

Nilüfer Alimen

Levent Arslan

Zeynep Atiker

Muhammed Baydere

Hülya Boy

Cansu Canseven

Özge Çetin

Caner Çetiner

Harun Dalı

Zeliha Demircan

Ebru Diriker

Belkıs Dışbudak

Aymil Doğan

Gökhan Doğru

İşhak Dlek

Ali Duran

Olgun Dursun

Selçuk Eryatmaz

Enise Eryılmaz

Oktay Eser

Edip Serdar Güner

Tunga Güngör

Sabri Gürses

Ena Hodzik

Ayşe Banu Karadağ

Suat Karantay

Serkan Kaymak

Elif Kemaloğlu-Er

Azer Kılıç

Ayşe Nur Kılınç

şeyda Kıncal

Arzu Büşra Kumbaroğlu

Atakan Kurt

Turgay Kurultay

Emin Kutlu

Mert Moralı

Işın Öner

Senem Öner Bulut

şevket Benhür Oral

Funda Özbakır

Furkan Özkan

Sevda Pekçoşkun Güner

Jonathan Ross

Mehmet şahin

Yıldırım Sarı

Mehmet Sarı

Emre şatır

Zeynep şengel

Zeynep Melissa Seyfioğlu

Duygu Tekgöl Akın

Cihan Ünlü

Kadir Yiğit Us

Nazan Müge Uysal

Ayşe Sırma Yalçındağ

Zeynep Yirmibeşoğlu

Olçay Taner Yıldız

Bihter Esin Yücel

Bildiri Özetleri

Çağrılı Konuşmalar

(Programdaki sırasına göre)

Gençlik Gelecektir – Peki Gelecek Teknolojizm mi? – Sabri GÜRSES

Yaşadığımız çağ toplumsal fikirlerin ve toplumsallık arzusunun gözden düştüğü, insani bağların azaldığı, çalışmadan eğlenceye dek birçok alanda insan emeğinin en aza indirilmeye çalışıldığı bir çağ. Bu gelişmede bir yandan teknolojinin 19. yüzyılın sonundan beri gitgide hızlı bir şekilde hayatı ele geçirmesinin rolü var; diğer yandan, jeopolitik ve siyasi düzenlerin hızla değişmesi, ülkeler arasında yeni yeni blokların ortaya çıkmasının rolü var. Batı modernizminin batı emperyalizmiyle beraber dünyayı fethetmesinin yükü insanlık için çok ağır oldu; toplumlar hangi yönde ilerleyeceklerini kestirmeye çalışıyor. Bütün ideolojilerin önüne çıkan hakim ideoloji teknolojizm artık.

Dil ve çeviri ilişkilerinin toplum hayatındaki yeri de hızla değişti. Mekanikleşme, bilgisayarlaşma, bu ilişkileri teknolojinin denetimine verdi. Fabrika sanayisi öncülüğü bilgisayar sanayisine bıraktı ve makinesiz bir akıl çalışması kalmadı. Böyle bir dünyada, toplumun gelişmesinde en önemli söze sahip olması gereken gençlik bu konuda ne işaretler veriyor: Teknolojizm dışında bir seçenek var mı gençlik için? Çeviri çalışmalarında gençlik teknolojiye, DeepL, ChatGpt vb araçlara bağımlılık dışında bir gelecek yaratabilecek, teknolojinin toplum hizmetinde kullanılmasını sağlayacak yollar bulabilecek mi? Çeviribilim farklı bir seçenek sunmanın aracı olabilir mi?

Anahtar kelimeler: gençlik, teknolojizm, ütopya, distopya, toplum

Akraba Diller Arası Çeviri – Eşref ADALI

Bilgisayar ile diller arası çeviri II. Dünya savaşı ertesinde başlatılmıştır ancak dönemin bilgisayarlarının işlem hızının yavaşlığı ve belleklerinin sığasının küçük olması bu çalışmaları başarısız kılmıştır. XXI. yüzyıl başlarında bilgisayarların yeteneklerinin gelişmesi Doğal Dil İşleme (DDİ) çalışmalarına hız kazandırmış ve bunun sonucu olarak diller arası çeviri çalışmaları başarılı sonuçlar vermeye başlamıştır.

Diller arası çeviri amacıyla geliştirilen yöntemleri iki kümede toplayabiliriz: 1) Kural Tabanlı, 2) Olasılık Tabanlı. Doğal olarak bu iki yöntemi birlikte kullanan melez yöntemlerden de söz edebiliriz. Kural tabanlı yöntemler genellikle akraba diller arası çevirilerde kullanılmaya uygundur. Özellikle çeviri için kullanılacak koşul derlemelerin olmadığı ya da olanların boyutlarının küçük olduğu durumlarda kural tabanlı çeviri yöntemleri tek seçenek olmaktadır. Çeviri yapılacak iki dile ilişkin çok geniş koşul derlemelerin oluşturulması olasılık tabanlı çeviri çalışmalarının gelişmesini sağlamıştır. Olasılık tabanlı çalışmaların temeli birini dildeki bir tümcenin en yakın çevirisini koşul derlemde arayıp bulmaktır. En yakın çeviriyi araştırırken tümcenin alt öğeleri ve sözcükler de karşılaştırılmaktadır.

Dünyada yaygın olarak konuşulan dil aileleri arasında Hint-Avrupa, Altay ve Çin dil aileleri öne çıkmaktadır. Hint-Avrupa dilleri içinde günümüzde yaygın olarak konuşulan İngilizce, İspanyolca, Fransızca, Almanca ve Farsça bulunmaktadır. Bu ailenin yan kolu olarak değerlendirilen Hami-Sami dil ailesi içinde Arapça yer almaktadır. Altay dil ailesi içinde Türkçe, Korece ve Japonca bulunmaktadır. Fincenin yer aldığı Ural dil ailesi Altay dil ailesine oldukça yakındır. Çin ve Tibetlilerin konuştuğu dil, dilbilgisi açısından az gelişmiştir.

Bir dil ailesinin üyesi olan diller doğal olarak ortak özelliklere sahiptirler. Örneğin Altay dil ailesinin ortak özellikleri şunlardır:

- Ünlü uyumu
- Sözcüklerde cinsiyet ayrımının olmaması
- Sondan eklemeli zengin bir biçimbilimsel yapı
- Tanımlığın olmaması, buna karşın durum eklerinin varlığı
- Önadın addan önce gelmesi
- Sözcükler arası ilişkileri sağlayan tamlama özellikleri
- Tümcede öznenin başta yüklemde sonda yer alması
- Yan tümce ile ana tümceye bağlayan gelişmiş yapı

Hint-Avrupa dillerinin de ortak özellikleri bulunmaktadır. Ancak bu diller dilbilgisi yetenekleri açısından Altay dillerine göre bir alt düzeyde sayılırlar.

Aynı aile içinde yer alan iki dil arasında kural tabanlı çeviri sürecinde dil ailesinin ortak özelliklerinden yararlanılması doğaldır. Tümce yapıları çok benzer olan dillerde, ilk aşama birinci dildeki tümce içindeki sözcüklerin ikinci dildeki karşılıklarını bulmaktır. Bu aşamaya doğrudan çeviri adı verilir. İkinci aşama birinci dildeki tümcenin karşılığını ikinci dilde yazmaktır. İki dilin söz dizimi aynı ya da yakın ise bu aşama kolaydır ve söz dizim aşaması olarak anılır. Ancak bazı düzeltmelerin yapılması gerekebilir. Bir sonraki aşama anlamsal düzeltmedir. Birinci dildeki bir tümce içindeki sözcüğün kullanım biçim ikinci dilde farklı olabilir. Bu düşünceyle düzeltme yapılması gerekir.

Farklı iki dil ailesi içinde yer alan iki dil arasındaki çeviride, dillerin yapıları farklı olduğundan kural tabanlı çeviri ile başarılı sonuç almak zordur. Ancak akraba diller arasındaki çeviri için özellikle koşut derlemin yetersiz olduğu durumlarda kural tabanlı çeviri yöntemleri uygun olmaktadır.

Çeviribilim Eğitim Programlarında Yeni Paradigmadan Yepyeni bir Paradigmaya – Işın ÖNER

Çeviri çalışmaları asırlar boyu önce teoloji, felsefe ve edebiyat, ardından dilbilimin değerli bir alt alanı olarak ele alındı. Özerk bir bilim dalı ihtiyacının hissedilmesiyle, 1970’li yıllarda bu yöndeki ilk adımlar atıldı. Araştırmacıların sınımasına sunulan yeni hipotezler ve araştırma yöntemleri “yeni [bir] paradigma” oluşturacak kadar güçlüydü. Yeni bilim dalı daha henüz emekleme dönemindeyken, özellikle internet kullanımının başlamasıyla, okyanus ötesinde çeviri dünyasını yeniden biçimlendirecek gelişmeler yaşıyordu. Teknoloji ve bilgisayar kullanımının tüm dünyada yaygınlaşmasıyla, yazılım şirketleri ürünlerini yerel dillerde sunmaya giriştiler. Terimce oluşturulması, biçem kılavuzu hazırlanması, proje koordinatörleri ve proje yöneticilerini içeren çeviri süreçleri, vb. alanına sahip çıkmaya çalışan çeviribilim için çok yeniydi, inanılmazdı. Bu çalışmaların tek amacı çeviri yoluyla küresel pazarlara ulaşmaktı. Ancak bu çalışmalar belki de haklı olarak “çeviri” diye adlandırılmıyordu. Amaç çeviriydi, ancak süreç çok farklıydı. “Lokalizasyon” (yerelleştirme) bu şekilde doğdu ve çeviri dünyası “yepyeni bir paradigma” ile tanıştı. Bu paradigmanın oyuncuları çok hızlıydı. Yaklaşık otuz yıl kadar kısa bir sürede, pek çok işletme terimi, bilgisayar yazılımı konuları ve farklı alanlarda hazırlanan standartlar çeviribilimin parçası oldu. Son 5-6 yılda ise makine çevirisi ve yapay zeka kullanımı önem kazandı. Peki, çeviribilim ve eğitim programları bu dallararasılık ve dallarötesilik ihtiyacına nasıl yanıt verdi? Çeviribilim ve eğitim programları ne gibi güncellemeler yapmalı? Çeviri dünyasına hazırlanan adayların “yeti” bagajında neler olmalı? Yeni paradigmanın getirdiği “yeti”ler dijital dönüşümün yön verdiği bu yepyeni paradigmada nasıl kullanılır? Bu bildiri, bu sorulara yanıt vermeye çalışıyor.

Anahtar kelimeler: yetiler, çok dallılık, dallararasılık, dallarötesilik, makine çevirisi, yapay zeka

Makine Çevirisinin Zorluğu ve Çözümleme – Emre ŞATIR

Çeviri işini ister insan ister makine yapsın, bu görev ile ilgili bazı temel sorular ve sorunlar vardır. Bunlardan bazıları:

1. Çeviri ne demektir?
2. Çeviri sırasında hangi adımlardan geçilir?
3. Bir çeviriyi iyi bir çeviri yapan nedir?
4. Doğal dilleri bilgisayarlarla analiz etmek neden zor bir iştir?

İlgili sorulardan açıkça anlaşılacağı gibi çeviri, dilbilimle ilgili çok sayıda soruyla bağlantılıdır. Çeviri, anlamın doğası söz konusu olduğunda ayrıca psikoloji ve hatta felsefeyle de bağlantılıdır.

Buradan hareketle, bu soruların son derece karmaşık ve net bir cevabı olmayan sorular olduğunu söylemek mümkündür. Örneğin literatürde bazı kriterler bulunsa da aslında hiç kimse "iyi" bir çeviriyi neyin oluşturduğunu formal olarak nasıl tanımlayacağını bilmiyor diyebiliriz. Bazıları tarafından "iyi" olarak değerlendirilen bir çeviri, başka bir kişiye göre kötü olabilir. Tüm bu öznel nitelikler, yapılan işin değerlendirilmesini zor bir problem haline getirmektedir.

Buraya kadar anlatılanlardan, çevirinin üst düzey bilişsel ve dilsel yetenekler içeren karmaşık bir süreç olduğu açıktır. Bir insan tercüman çeviri yapılacak olan diller konusunda rahat olmalı ve kaynak dili, aynı ifade biçimine, aynı kelime sıralamasına veya aynı yapıya sahip olmayan bir hedef dilde yeniden formüle etmek için özel becerilere sahip olmalıdır.

Bu tür beceriler makinelerde doğrudan mevcut değildir. Yapay sistemler bu açıdan henüz emekleme aşamasındadır ve akıl yürütme, çıkarım yapma ve yeniden formüle etme söz konusu olduğunda bir insanın kapasitelerinden çok uzaktır. Bir çevirinin kalitesi, çevrilecek metnin doğası ve karmaşıklığı ile ilgili olduğundan, insanlar bunun son derece zorlu ve formülleştirilmesi çok güç olduğu konusunda hemfikirdir. Yapay sistem geliştiricileri bu sınırlamaların farkındadır ve en azından şimdilik, roman ya da şiir gibi edebi metinleri çevirmek yerine, yalnızca sıradan metinlerin (örn. haberler, teknik metinler) ele alınması gerektiğini düşünmektedir.

Ayrıca doğal dilleri makine ile işlemenin en temel sorunu, doğal dillerin kalbinde muğlaklık ve belirsizlik olmasıdır. Bu da işi, bilgisayarlar tarafından kullanılan programlama dilleri gibi biçimsel dilleri işlemenin aksine oldukça zor kılmaktadır. Muğlaklık, bir dilin birden fazla farklı anlama sahip bir kelime (veya başka herhangi bir dilsel birim) içermesi durumudur. Bu belirsizlik dillerde yaygındır ve doğal dil işlemenin yüzleşmek zorunda olduğu ana sorunlardan biridir. Bir kelimenin veya bir

ifadenin anlamına karar verebilmek için bağlamın dikkate alınması gerekir. Ancak bu bilgisayar sistemleri için hem zor bir iştir hem de bağlamın kendisi de muğlak olabilmektedir.

Bu zorlukların yanında makine çevirisi alanında yaşanan temel teknik zorluklardan biri çözümlenir (decoding). Derlem tabanlı makine çevirisi sistemleri öncelikle iki dildeki doğruluğu bilinen çevirilerle öğrenirler ve bu öğrenmeye dayalı olarak, kullandıkları yöntemlere göre model ya da modeller oluştururlar. Daha sonra sisteme, daha önce hiç görmediği kaynak dildeki bir metin verildiğinde, sistem oluşturduğu modele göre çeviri yapmaya çalışır. İşte aslında sistemin gerçekten çeviri yaptığı bu aşama çözümlenir aşamasıdır. Makine çeviri sistemlerinde çözümlenir safhasında, sistemin eğitimi sırasında oluşturulan model ya da modellerin vereceği skorlara göre en iyi skorlu çeviriyi bulma işi aslında bir “arama problemi”dir.

Ancak bu oldukça zor bir problemdir, çünkü arama uzayı özellikle kaynak metinlerin büyümesi ile oldukça geniş olacaktır. Belirli bir girdi cümlesi için üstel sayıda çeviri seçeneği bulunduğundan bu oldukça zor ve kaynak harcayan bir iştir. Bu problemin “NP-complete” olduğu 1999 yılında gösterilmiştir. Bu nedenle, arama uzayını kısıtlamak ve makine çevirisi sistemlerinin çıkarım zamanında en iyi çeviriyi bulabilmesi için kaba kuvvet çözümler yerine sezgisel arama yöntemleri kullanılır. Bu da doğal olarak arama hatalarına neden olmaktadır.

Makine çevirisi alanında yapılan araştırmaların çoğu sadece çeviri modelinin iyileştirilmesi üzerine odaklanmıştır. Fakat çözümlenir işi de en az çeviri modelinin doğru oluşturulması kadar önemlidir. Çünkü iyi bir arama tekniği kullanılmadan yapılan çeviriler yanlış, eksik ve kalitesiz olacaktır. Özellikle simültane çeviriler gibi, çözümlenir çok hızlı yapılması gereken yerlerde verimli ve doğru çözümlenir yaklaşımlarını uygulamak çok daha iyi sonuçlar elde etmeye yarayacaktır. Doğru çözümlenir, tüm çeviri sisteminin performansını artıracak bir faktördür.

Anahtar kelimeler: makine çevirisi, doğal dil işlemenin zorlukları, muğlaklık, arama problemi, çözümlenir

Türk Edebiyatının Zamanda Yolculuğu – Olcay Taner YILDIZ

Bu sunumda Türk Edebiyatı araştırmaları için kullanılabilir, kapsamlı bir dijital Türkçe eser derlemi üretme çalışmaları ele alınacaktır. Söz konusu derlemi tasarlamak amacıyla Şemsettin Sami'nin yazmış olduğu Kamus-i Türki'den beri geliştirilmiş Türkçe sözlükler kullanılarak kelime ağları meydana getirilebilir ve bu kelime ağlarıyla paralel olarak kullanılabilir dijital sözlükler oluşturulabilir. Gerek sözlükler gerekse kelime ağlarının biçimbilimsel analizde kullanılabilmesi için gereken düzenlemelerin gerçekleştirilmesinin ardından, son olarak, Türk Edebiyatındaki herhangi bir eseri zamanda ileriye doğru (sadeleştirme, günümüz Türkçesine çevirme) veya geriye doğru (karmaşılaştırma, eski Türkçeye çevirme) götürecek bir sistem geliştirilecektir.

Proje kapsamında, önce Tanzimat'tan bu yana üretilmiş önemli edebi eserlerden 2000 tanesi seçilecek, bu eserler satın alınarak taranacak ve dijital hale getirilecektir. Daha sonra, önceden belirli bir seviyede gerçekleştirilmiş olan 11 adet kelime ağı, taranan edebi eserlerdeki kelimelerin tamamını içerecek biçimde genişletilecektir. Yine daha önceden belirli bir seviyede gerçekleştirilmiş olan 11 adet dijital sözlük, taranan edebi eserlerdeki kelimelerin tamamını içerecek ve biçimbilimsel formlarını anlayabilecek biçimde genişletilecektir. Ardından, üretilen dijital sözlükleri ve bu sözlüklerin ait olduğu zaman dilimlerine ait Türkçe ve Osmanlıca biçimbilim kurallarını kullanan biçimbilimsel çözümleyiciler geliştirilecektir. 5. aşamada biçimbilimsel çözümleyicileri ve kelime ağlarını kullanan ve bir Türkçe edebi eseri otomatik olarak sadeleştiren veya karmaşıktırma bir sistem geliştirilecektir. Son olarak, typescript tabanlı, daha önceden oluşturduğumuz kütüphaneleri kullanan, araştırmacılara kelime arama, karşılaştırma, eser karşılaştırma, yazar karşılaştırma gibi fonksiyonlar sunan bir web arayüzü geliştirilecektir.

Üretilen bu çalışma çeviri çalışmalarında da birkaç şekilde kullanılabilir. Öncelikle bu sayede günümüzden Osmanlı dönemine kadar uzanan tüm zaman diliminde Türkçe dilindeki tüm temel kavramlar, zaman boyutunda izlenebilir. Bu şekilde, geçmişte yapılmış çeviriler günümüze uyarlanabilir, günümüz çevirileri de geçmişte yapılan çevirilerle kavramsal olarak karşılaştırılabilir. Ayrıca kelime ağları belirli ölçüde dilden bağımsız yapılardır. Türkçe-İngilizce dil ikilisi için örneğin kelime ağları üzerinden kurulmuş olan anlamsal ilişkiler (eş anlamlı, zıt anlamlı, hiyerarşik) çeviri modellerinin geliştirilmesinde üstelik zaman boyutunu da içine katarak kullanılabilir.

Otomasyona Karşı Bir Yanıt Olarak Temel Gelir: Makine Çevirisi Karşısında İnsan Çevirmenlerin Görüşleri – Azer KILIÇ

Teknolojik ilerlemelerin gölgesinde çalışma yaşamının geleceği ciddi bir tartışma konusu haline gelmiştir. Yapay zeka tarafından desteklenen teknolojilerin istihdam ve gelir dağılımı üzerindeki olası etkileri bir takım endişelere yol açmakta, özellikle de yeni otomasyon teknolojilerinin çeşitli meslekler ve çalışma alanlarında insan emeğinin yerini alabileceği öngörülmektedir. Otomasyonun beraberinde getirebileceği muhtemel iş ve gelir kayıpları ve diğer toplumsal sorunlara karşı bir tedbir olarak bireylere temel gelir sağlanması fikri böylelikle yeniden ilgi uyandırmaktadır. Bir refah devleti politikası olarak temel gelir ile bireylere koşulsuz, düzenli bir ödeme yapılması savunulmaktadır.

Bu sunum, yapay zekaya dayalı otomasyon teknolojilerinden önemli ölçüde etkilenen bir meslek grubunun, yani çevirmenlerin deneyimlerini, beklentilerini ve bakış açılarını otomasyona ilişkin politika tercihleri çerçevesinde değerlendirmeyi amaçlıyor. Makine çevirisi teknolojilerinde son yıllarda görülen gelişmeler sayesinde, çeviri mesleği çalışma hayatının yapay zeka teknolojileri ile nasıl şekillenebileceği konusunda aydınlatıcı bir örnek sunuyor. Mülakata dayalı çalışmamızda çeviri mesleğinde görülen uzmanlık ve görev çeşitliliğine paralel olarak çalışanlarda teknolojiye uyum sağlamada ve risk algısında farklılıklar görüyoruz. Ayrıca, otomasyonun olumsuz etkilerine karşı geliştirilebilecek politika önlemleri konusunda çalışan görüşlerinde çeşitlilik gözlemliyoruz. Bu sunum ile çevirmenlerin, öngörülen teknolojik değişimlerin emek piyasalarında yaratabileceği sorunlara karşı olası bir politika önlemi olarak temel geliri nasıl gördüklerini ele alacağız. Böylece çalışma hayatında yapay zekaya dayalı teknolojilerin kullanımı ve regülasyonu üzerine yapılan tartışmalara katkıda bulunmayı amaçlıyoruz.

Sunum, Türkiye'den 40 çevirmenle yapılan mülakata dayanıyor. Çevirmenlerin temel gelir ve otomasyon hakkındaki görüşlerini, teknolojik değişim ile sosyal politika tercihleri arasındaki ilişki üzerine son zamanlarda yapılan çalışmalar da dahil olmak üzere, refah devleti tutumları literatürü ışığında değerlendiriyor. Böylece çalışanlarda görülen tercih farklılıklarını, teknolojik risk algısı, iş güvencesizliği, siyasi değerler ve kurumsal ortam gibi faktörler çerçevesinde anlamlandırmak mümkün görünmektedir.

Anahtar kelimeler: makine çevirisi, otomasyon, çalışmanın geleceği, temel gelir, sosyal politika tercihleri

Paralel oturumlar

Çeviribilim Penceresinden Türkiye’de Çeviri Teknolojileri: Bibliyometrik bir araştırma – Mert MORALI, Cansu CANSEVEN EFELER, Mehmet ŞAHİN

Çeviri teknolojileri gelişmiş ülkelerde 1990’ların başlarında kullanılmaya başlasa da Türkiye’de teknolojinin çeviri sürecine dâhil edilmesi 2000’lerin başında gerçekleşmiştir. Türkiye’deki akademik çeviri teknoloji araştırmalarının tarihi ise çeviri araçlarının yaygın kullanımından önceye, 90’ların başında yapılan münferit araştırmalara dayanmaktadır (Türker, 1991; Sezer, 1991; Boztaş, 1995). Öte yandan, Türkiye’de çeviri teknolojileri araştırmaları 2006’dan sonra Işın Öner’in yerleştirme üzerine yaptığı araştırmalar (Öner, 2006a; 2006b) ve yönettiği tezler ile ivme kazanmaya başlamıştır. Bilhassa 2010’dan sonra çeviri teknolojileri üzerine yapılan araştırmalar çeşitlenmiş, çeviri teknolojilerinin eğitimde kullanımından makine çevirisi uygulamalarına kadar teknoloji ve çeviri konusu pek çok farklı açıdan ele alınmıştır (örn. Şahin, 2009; Şahin, 2013; Canım, 2014; Eryatmaz, 2017). Dünyada ve Türkiye’de çeviri teknolojileri araştırmalarının her geçen gün artması olumlu bir gelişme olsa da söz konusu yayınların takibi oldukça güçleşmekte ve yapılan çalışmaların konu çeşitliliği ve türü tam olarak bilinmemektedir Türkiye’de yürütülen çeviri teknolojileri araştırmalarının istatikselsel olarak kapsamlı bir şekilde listelendiği bibliyometrik bir çalışma bulunmamaktadır. Bu ihtiyacın karşılanması amacıyla bu çalışmada, Türkiye’deki çeviri teknolojileri araştırmalarının bir haritasının oluşturulması için 1990-2022 yılları arasında Türkiye’deki Mütercim-Tercümanlık ve Çeviribilim bölümlerinde çalışan akademisyenlerin çeviri teknolojileri üzerine yaptığı tüm araştırmalar bibliyometrik yöntemle analiz edilmiştir. Bu bağlamda, çalışma kapsamında çeviri teknoloji araştırmalarının kronolojik olarak hangi konularda yoğunlaştığı ve araştırmaların hangi akademik yayın formatında yapıldığı istatikselsel olarak incelenmektedir. Ayrıca araştırmacıların çeviri teknolojilerinde uzmanlaştıkları konular, ilgi alanları ve çalıştıkları üniversiteler incelemeye tabi tutulmaktadır. Bunların sonucunda çeviri teknolojileri araştırmalarında disiplinler arası iş birliğinin teşvik edilmesi gibi öneriler sunulmakta ve kısa ve uzun vadede karşılanabilecek ihtiyaçlar tartışılmaktadır. Araştırmanın temel yöntemi; YÖK Akademik, Web of Science, TR Dizin ve Google Scholar gibi veritabanlarının önceden oluşturulan İngilizce ve Türkçe anahtar kelimeler kullanılarak taranmasına ve verinin ortak bir tablolama dosyasında toplanması üzerine kuruludur. Elde edilen veriler, grafikler ile sunulmakta ve sonuçlar imkân ve kısıtları üzerinden yorumlanmaktadır.

Anahtar kelimeler: çeviri teknolojileri, bibliyometri, mütercim tercümanlık, çeviribilim, veritabanı

Kaynaklar

Boztaş, İ. (1995). Eğitim teknolojisindeki gelişmeler ışığında çeviri edimi. *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, 5.

- Canım, S. (2014). *Web sitesi yerleştirmelerinde bir eyleyen olarak çevirmenin konumu: Türkiye örneği* [Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Eryatmaz, S. (2017). *Makine çevirisi değerlendirme dinamiklerinin çeviri piyasasının iş sınıflaması bağlamında incelenmesi için bir yöntem önerisi* [Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Öner, I. (2006b). *Yerleştirme ve çeviri*. Okan Üniversitesi Konferans Dizisi.
- Öner, I. (2006a). Çeviribilimde bir konu olarak yerleştirme. Yerleştirmede bir konu olarak çeviri. *Varlık*, 1155.
- Sezer, A. (1991). Bilgisayarlı çeviri mümkün müdür? *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, 1.
- Şahin , M. (2009). Teknoloji ve çevirmen eğitimi. İçinde *Çeviribilim, Dilbilim ve Dil Eğitimi Araştırmaları*. İzmir Ekonomi Üniversitesi Yayınları.
- Şahin, M. (2013). Virtual worlds in interpreter training. *The Interpreter and Translator Training*, 7(1).
- Türker, F. (1991). Bilgisayarlı çeviriye doğru. *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, 1.

Bernard Stiegler Açısından Çeviri Teknolojileri – Şevket Benhür ORAL

Bu bildirinin ana temasını çeviri teknolojileri alanının çağdaş toplumsal ve teknobilimsel dinamiklerden nasıl etkilendiği konusunun yakın zamanda kaybettiğimiz Fransız felsefeci Bernard Stiegler'in düşüncesinin merkeze alınarak analiz edilmesi oluşturmaktadır. Bu bağlamda bizi nasıl bir geleceğin beklediği, insanlık olarak nasıl bir geleceği tahayyül edebileceğimizi ve bu çerçevede çeviri teknolojilerinin rolünün ne olabileceği soruları irdelenecektir. İçinde bulunduğumuz şartlar bir kriz dönemi olarak nitelendirilebilir. Sadece iklim krizi ya da ekonomi politik anlamda bir krizden ibaret olmayan çok daha kapsamlı hatta ontolojik, bir başka deyişle varoluşsal bir krizden söz edilebilir. İnsan varlığının ve geleceğinin bireysel, kolektif ve teknik olarak dönüşümünden bahsedebileceğimiz bir krizin ortasındayız. Stiegler'a göre insan olmak tam da böyle bir ontolojik kriz durumunda olmayı ifade etmektedir. Ona göre insan daima tamamlanmamış bitmemiş bir varlık olmaya mahkumdur. Bir başka deyişle insanın özgürlüğü, yani bireyleşme süreci, işte tam da bu tamamlanmamışlıktan kaynaklanan bir güç olarak ortaya çıkar. Bu gücün farklı tarihsel dönemlerde aldığı toplumsal şekilleri anlamının önemi göz ardı edilmemelidir. Özellikle bilgisayarlı ve yapay zeka alanlarının dönüştürdüğü bu yeni sosyo-teknik kapitalist ortamın yapısının analizi hayati bir önem taşımaktadır. Bu yeni ortamın şekillendirdiği toplumsal yaşamımız içinde kişisel ve toplumsal bireyleşme (*individuation*), yani özgürleşme sürecini anlamak için Stiegler'in temel analitik araçları olan *grammatization* (bilgi akışının mekansallaşması), *proletarianization* (bilgisizleştirilme süreci), ve *farmakon* (teknik hem zehir hem de tedavi olarak ikiyüzlü oluşu) kavramlarının yeniden ele alınarak çeviri teknolojileri alanının bu dönüşümlerden nasıl etkilendiği konusu ve alanın geleceği ile ilgili endişeleri ve imkanları felsefi bir düzlemde tartışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Stiegler, bireyleşme, farmakon, proleterleşme, kriz, gelecek

Referanslar

Stiegler, B. (1998). *Technics and time, 1: The fault of Epimetheus*. Stanford: Stanford

University Press.

Stiegler, B. (2014). *The Re-Enchantment of the world: The value of spirit against industrial*

populism. Translated by Trevor Arthur. London: Bloomsbury.

Stiegler, B. (2018). *The Neganthropocene*. Edited and translated by Daniel Ross. London: Open Humanities Press.

Uzaktan Sözlü Çeviri Ortamlarında Röle Çevirinin Kullanımı – Zeynep Melissa SEYFİOĞLU, Şeyda ERASLAN KINCAL

Covid-19 ve meydana gelen “teknolojik dönüşüm” (Fantinuoli) ile birlikte sözlü çeviri teknolojilerinin ve uzaktan sözlü çeviri platformlarının kullanımında bir artış yaşanmıştır. Uzaktan sözlü çeviri platformlarında/ortamlarında nadir dil çiftleri için çeviri ihtiyacını karşılamak amacıyla röle çeviri hızlı ve pratik bir çözüm olarak karşımıza çıkmıştır. Çevirmenler için zorlayıcı olarak nitelendirilen uzaktan sözlü çeviri, röle alan veya röle veren çevirmenler için ilave zorluklar meydana getirebilir. Dolayısıyla, artan uzaktan çeviri talebiyle beraber uzaktan çeviri ve röle çevirinin zorluklarını ve doğasını anlamak ve araştırmak, röle çeviri fonksiyonunu geliştirmek isteyen uzaktan çeviri platformları, uzaktan çalışan çevirmenler ve öğrencilerini uzaktan çeviri ortamlarına hazırlamak isteyen eğitmenler için yararlı olacaktır. Bu çalışma, sözlü çevirmenlerin uzaktan çeviri ve röle çeviri yaparken karşılaştıkları zorlukları ortaya koymayı ve uzaktan yapılan röle çeviri ile yüz yüze yapılan röle çeviri arasındaki farklılıkları incelemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda, 49 kişinin katıldığı bir anket çalışması yürütülmüştür. Anketten elde edilen bulgulara göre uzaktan yapılan röle çeviri, uzaktan çeviride çevirmenlerin yaşadığı zorluklar üzerine var olan alan yazınına paralellik göstermiştir. Buna ek olarak, katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda, kestirim yapmanın zorluğu, artan kulak-ses aralığından (EVS) kaynaklı gecikmeler ve röle veren tercümanın çeviri kalitesi gibi röle çeviri ile ilişkilendirilen ilave zorluklar Gile’in Çaba modeli (1995) ve bu model içerisinde yer alan işleme kapasitesinden kaynaklı sorunlar çerçevesinde tartışılmıştır. Röle çeviri üzerine yazılmış literatürün kısıtlı olmasından dolayı derecelendirme ve tercih belirleme sorularının yanı sıra açık uçlu sorular da sorulmuştur. Katılımcıların açık uçlu sorulara vermiş olduğu cevaplar, uzaktan yapılan röle çeviride bölünmüş konuşma metni, röle veren çevirmenin konuşma hızı, aksanı, sesi ve çeviri kalitesi, uzaktan çalışma koşullarıyla beraber toplantı veya görüşme öncesi çevirmeni görememe, duyamama ve konuşamama, çevirmeni tanıyamama, bir sorun olduğunda çevirmene doğrudan olarak işaret edememe ve uzaktan çeviri platformlarında dil kanalları arası geçiş yaparken yaşanan ek gecikmeler gibi sorunların çevirmenleri zorladıklarını ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Röle çeviri, uzaktan çeviri, uzaktan sözlü çeviri, çeviri teknolojileri, uzaktan çeviri uygulamaları

Referanslar

Altman, Janet. “What Helps Effective Communication? Some Interpreters’ Views.” *The Interpreters’ Newsletter*, no. 3, Aralık. 1990.

Cenkova, Ivana. “Relay Interpreting.” *Routledge Encyclopedia of Interpreting Studies*, ed. Franz Pöchhacker, Routledge, 2015, s. 339–341.

Fantinuoli, Claudio. "Interpreting and Technology: The Upcoming Technological Turn." *Interpreting and Technology*, Claudio Fantinuoli, Language Science Press, 2018, s. 1–12.

Gile, Daniel. "The Efforts Model for Interpreting." *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training*. John Benjamins Publishing Company, 1995.

Kıncal, Şeyda, ve Enes Ekici. "Reception of Remote Interpreting in Turkey: A Pilot Study." *RumeliDE Dil Ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, cilt 21, Aralık. 2020, s. 979–990., doi:10.29000/rumelide.843469.

Moser-Mercer, Barbara. "Remote Interpreting: Issues of Multi-Sensory Integration in a Multilingual Task." *META*, cilt 50, no. 2, 2005, s. 727-738, <https://doi.org/10.7202/011014ar>.

Mouzourakis, Panayotis. (1996) "Videoconferencing: techniques and challenges". *Interpreting* 1 (1), s. 21–38.

Özdemir, Emine. *Sözlü Çeviride Çeviri Teknolojileri: Çevirmenlerin Teknoloji Algısı ve Teknoloji Kullanımı*. 2022. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çeviribilim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Waliczek, Bartosz. (2002). "Conference interpreting: Focus on relay".

Sözlü Çeviri Eğitimi için Yapay Zekâ ve Konuşma Sentezi Destekli Alıştırma Materyalleri Oluşturmak: Olasılıklar ve Sınırlar – Cihan ÜNLÜ

Yapay zekanın eğitimdeki uygulamalarının önemi gün geçtikçe daha çok fark edilmekte olup, özellikle dil ve çeviri eğitimi konusunda ciddi katkılar sağlama potansiyeli bulunmaktadır. Sözlü çeviri öğrencilerinin gelişimine uygun zorlukta ve gerçekçilikte ilerleyen materyallere duyulan ihtiyaç, özellikle başlangıç aşamasında etkili eğitimin kritik bir yönüdür (Setton ve Dawrant, 2016). Bu materyallerin seçimi ve oluşturulması eğitmenler tarafından manuel olarak gerçekleştirilir. Bu çalışmada, alıştırma materyali üretimi için otomatik, kapsamlı ve özelleştirilebilir bir sistem oluşturmak üzere tasarlanmış PracticeAI ürünü tanıtılacaktır. İlk adımda PracticeAI, üretken yapay zekâ dil modeli GPT-4 kullanarak farklı zorluk ve karmaşıklık seviyelerinde konuşmalar üretir. Bu süreçte, amaca uygun ve özelleştirilebilir bir çıktı elde etmek için bir komut istemi (prompt) tasarlanmıştır. Kullanıcı için sunulan özelleştirme seçenekleriyle şekil alan komut GPT-4 aracılığıyla bir çıktı sunar. İkinci adımda ise, oluşturulan konuşma metni konuşma sentezi teknolojilerini kullanarak bir ses dosyasına dönüştürülür ve çevrimiçi dinlenebilir bir çıktı üretir. Doğal konuşmayı mümkün olduğunca taklit etmek ve dil modeli tarafından oluşturulan konuşmaları çekici, ifade gücü yüksek ve insan konuşmasına daha yakın hale getirmek için SSML (Konuşma Sentezi Biçimlendirme Dili) etiketleri kullanılmıştır. Bu doğrultuda, dil modelinin çıktı metinde bu XML tabanlı işaretçileri kullanması sağlanmış, konuşma sentezi çıktısının bazı bürünsel özellikleri korunması ve seçilen zorluk seviyesine duyarlı olması amaçlanmıştır. İlk denemeler kullanılan kaynak dilin ve kullanıcı tarafından seçilecek konu başlığının doğal dil modeli aracılığıyla oluşturulan konuşmaların zorluk seviyeleri üzerinde etkisi olduğu gözlemlenmiştir. Sözlü çeviri eğitimi literatüründeki yaklaşım ve yöntemler doğrultusunda daha fazla özelleştirme ve kişiselleştirme yaparak uygulamanın verimliliği arttırılabilecek ve kontrollü çıktılar elde edilebilecektir. Sonuç olarak, bu çalışma, sözlü çeviri eğitimi için çeşitli, hacimli uygulama materyalleri üretmede yapay zekanın potansiyelinin altını çizmektedir. Gelecekte yapılacak daha kapsamlı çalışmalar, sözlü çeviri pratiği için temel beceri gelişimine yönelik kullanılabilen bu çıktıların uygulamada nasıl etkili bir şekilde entegre edildiğini, öğrenciler tarafından nasıl alımlandığını ve çeviri materyallerinin çeşitliliği ve kalitesine ne derece katkı sağladığını ayrıntılı olarak inceleyerek, amaç odaklı alıştırma materyali seçimi konusuna farklı bir bakış açısı kazandırabilir.

Anahtar kelimeler: gpt-4, sözlü çeviri eğitimi, konuşma sentezi, yapay zekâ

Kaynakça

Setton, R., & Dawrant, A. (2016). *Conference interpreting: A complete course*. John Benjamins Publishing Company.

Makine Çevirisi İçin Medikal Alanda İngilizce-Türkçe Veri Seti Oluşturma Üzerine Bir Çalışma – Zeliha DEMİRCAN, Emre ŞATIR

Makine çevirisi alanında iyi bir performans elde etmek için eğitim aşamasında kullanılan veri setleri olan paralel derlemler oldukça büyük önem taşımaktadır. Çünkü oluşturulacak olan sistemler öğrenimlerini bu veri seti üzerinden yapacaktır. İyi bir veri seti, güvenilir ve güncel kaynaklardan elde edilmiş kaliteli verilerden oluşur. Belirli özel bir alanda çeviri yaparken bu alana ait verilerin bulunduğu bir veri seti kullanmak da başarıyı arttıran bir etkidir. Çünkü çeviri sistemlerinin alan adaptasyonu kötü olabilmekte ve sistemler çalışılan alana ait özel kelimeleri bilmediğinde yanlış çeviriler elde edilebilmektedir.

Medikal metinlerin doğru ve etkili bir şekilde çevrilmesi, anlamın doğru bir şekilde korunması, sağlık sektöründe önemli bir gerekliliktir. Ancak ne yazık ki bu alanda İngilizce-Türkçe dillerine ait paralel derlemler çok kısıtlıdır. Bu da ilgili alanda yapılacak olan makine çeviri sistemleri için büyük bir dezavantaj oluşturmaktadır. Bu yüzden medikal metinlerde yapılacak İngilizce-Türkçe makine çevirileri sistemlerinin performanslarının artırılması için güncel ve doğru yeni veri setleri elde edilmesi gerekmektedir.

Bu çalışmada, farklı kaynaklardan veriler toplanarak medikal alanda İngilizce-Türkçe dil çifti için yeni bir paralel derlem oluşturulmuştur. Veri seti kaynakları olarak, dergi makaleleri ve tez özetlerinden faydalanılmıştır. İlk aşamada mevcut olan 1235 adet Türkçe ve İngilizce makale özeti kullanılmıştır. Diğer metinlere erişmek için “web scraping” tekniği ve “BeautifulSoup kütüphanesi” kullanılmıştır. Elde edilen bu İngilizce ve Türkçe metinlerin otomatik olarak cümle hizalaması yapılmış ve ilgili metinler ön işleme aşamalarından geçirilmiştir.

Oluşturulan yeni paralel derlemin testi için, Moses ve OpenNMT araçları ile İstatistiksel ve Sinirsel Makine Çevirisi ortamları kurularak, bu sistemler hem genel bir İngilizce-Türkçe veri seti olan ve 207.678 cümle çifti içeren SETIMES2 derlemi ile, hem de yeni oluşturulan derlem ile eğitilmiştir. Her iki sistemin de hem BLEU hem de METEOR metriklerine göre yeni derlem ile eğitilmiş olan versiyonlarının puanlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Açık kaynak kodlu ve diğer araştırmacılar tarafından ücretsiz bir şekilde erişilebilecek bu yeni veri seti sayesinde bundan sonra medikal alanda yapılacak olan İngilizce-Türkçe makine çevirileri sistemleri ile daha doğru sonuçlar elde edileceği ve bu kaynağın daha sonraki çalışmalara ışık tutacağı umulmaktadır.

Anahtar kelimeler: Makine çevirisi, medikal alan, veri seti oluşturma, paralel derlem.

Kaynakça

- D. Bahdanau, K. Cho, ve Y. Bengio, (2015). Neural Machine Translation by Jointly Learning to Align and Translate. Proceedings of ICLR 2015 içinde. (Citation: 10,479)
- P. Koehn ve R. Knowles, (2017). "Six challenges for neural machine translation," Proc. of the First Workshop on NMT içinde, 2017, s. 28–39.
- B. Zhao, (2017). Web scraping. Encyclopedia of big data, 1-3.
- M. Aydoğan, and A. Karcı, (2019). Kelime temsil yöntemleri ile kelime benzerliklerinin incelenmesi. Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, 34(2), 181-196.
- M. Bozdemir, (2022). Makine çevirisi ile Türkçe sözel ifadelerin python sözdiziminin oluşturulması (Master's thesis, Bursa Uludağ Üniversitesi).
- D. S. Sirisuriya, (2015). A comparative study on web scraping.
- Mitchell, R. (2018). Web scraping with Python: Collecting more data from the modern web. " O'Reilly Media, Inc."
- Koehn, P. (2005). Europarl: A parallel corpus for statistical machine translation. In Proceedings of machine translation summit x: papers (s. 79-86).
- Petukhova, V., Aggeri, R., Fishel, M., Penkale, S., del Pozo, A., Maucec, M. S., ... & Volk, M. (2012, May). SUMAT: Data Collection and Parallel Corpus Compilation for Machine Translation of Subtitles. In LREC (s. 21-28).
- G. Neubig, "Neural Machine Translation and Sequence-to-sequence Models: A Tutorial," 2017, yayımlanmamış.
- P. Koehn, Statistical Machine Translation, New York: Cambridge University Press, 2009.
- P. Koehn, Neural Machine Translation, New York: Cambridge University Press, 2020.
- O. Bojar vd., "Findings of the 2018 conference on machine translation (WMT18)," Proc. of the Third Conference on Machine Translation: Shared Task Papers içinde, 2018, s. 272–303.
- P. Koehn vd., "Moses: Open source toolkit for statistical machine translation," in Proc. 45th Annu. Meeting ACL Interact. Poster Demonstration Session, 2007, s. 177–180.
- G. Klein, Y. Kim, Y. Deng, J. Senellart, ve A. M. Rush, "OpenNMT: Open-source toolkit for neural machine translation," Proc. ACL , Syst. Demonstrations, 2017 içinde, s. 67–72.
- K. Papineni, S. Roukos, T. Ward, ve W. Zhu, "BLEU: A method for automatic evaluation of machine translation," in Proc. of the 40th Annu. Meeting of the ACL, 2002, s. 311–318.

- S. Banerjee ve A. Lavie, “METEOR: An automatic metric for MT evaluation with improved correlation with human judgments,” Proc. of the ACL Workshop on Intrinsic and Extrinsic Evaluation Measures for Machine Translation and/or Summarization, 2005 içinde, s. 65–72.
- M. Post, “A call for clarity in reporting BLEU scores,” Proc. of the Third Conf. on Machine Translation içinde, 2018, s. 186–191.
- J. Clark, C. Dyer, A. Lavie, ve N. Smith, “Better hypothesis testing for statistical machine translation: controlling for optimizer instability,” Proc. of the 49th Annu. Meeting of the ACL, Human Language Technologies, 2011 içinde, s. 176–181.
- F. J. Och, “Minimum error rate training in statistical machine translation,” Proc. of the 41st Annu. Meeting of the ACL, 2003 içinde, s. 160–167.
- A. Vaswani vd., “Attention is all you need,” 31st Conf. on NIPS, 2017, s. 5998–6008.
- T. Kudo ve J. Richardson, “SentencePiece: A simple and language independent subword tokenizer and detokenizer for neural text processing,” Proc. of the 2018 Conf. Empir. Methods Nat. Lang. Process: System Demonstrations, 2018 içinde, s. 66–71.
- R. Sennrich, B. Haddow, ve A. Birch, “Neural machine translation of rare words with subword units,” Proc. of the 54th Annu. Meeting of the ACL, 2016 içinde, s. 1715–1725.
- B. Parlak ve A. K. Uysal, “On Classification of Abstracts Obtained from Medical Journals”, Journal of Information Science, cilt 46, no. 5, s.648–663, 2020.
- J. Tiedemann, “Parallel Data, Tools and Interfaces in OPUS”, Proceedings of the 8th International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC 2012), 2012 içinde.

Makine Çevirisinde Medikal Alanda Dil Modellerinin ve Kural Tabanlı Müdahalelerin Katkısının İncelenmesi – Serkan KAYMAK, Emre ŞATIR, Mansur Alp TOÇOĞLU

Medikal alandaki çeviri sistemleri; sağlık hizmetleri, araştırmalar ve iletişimde önemli bir role sahiptir. Bu nedenle, çeviri kalitesini iyileştirme yönelik araştırmalar, tıp ve sağlık alanında çalışan profesyonellerin işlerini daha etkin bir şekilde yapmalarına yardımcı olan önemli çalışmalardır.

Bu çalışmada, medikal alanda 1235 adet yayın özeti içeren Türkçe-İngilizce bir veri seti kullanılarak spesifik bir alanda bir dil modeli oluşturulması ve bu modelin çıktılarına kural tabanlı bir modelin entegre edilerek sonuçların iyileştirilmesi amaçlanmıştır.

Dil modelleri makine çeviri sistemlerinin önemli parçalarındandır. Çeviri araçları, dil modellerinden faydalanarak, hedef dilde daha akıcı bir çeviri çıktısı sağlamaya çalışırlar. Dil modelleri ayrıca çeviri sistemlerine, kelime sıralaması ve doğru kelime seçimi konularında da katkı sağlar. Bu amaç doğrultusunda, çalışmanın ilk adımında, medikal alanda bir dil modeli oluşturulmuş ve eğitilmiştir. Dil modelleri olarak günümüzde sıklıkla kullanılan KenLM ve NPLM gibi modeller tercih edilmiştir.

Genel olarak eğitilmiş dil modelinin çıktıları medikal alan gibi spesifik alanlarda çok fazla doğru sonuçlar vermeyebilir ve ek iyileştirmeler gerekebilmektedir. Kural tabanlı modeller özel konularda ve belirli alanlarda ortaya oldukça iyi sonuçlar çıkarabilmektedir. Bu nedenle eğitilen modele, ayrıca kural tabanlı ek bir model entegre edilmiştir. Kural tabanlı model, önceden belirlenmiş dilbilgisi kurallarını kullanarak çeviri çıktılarını düzeltme ve iyileştirme amacı gütmektedir. Örneğin, dil modeli bazı kelime düzeltmelerinde hatalı olabilir veya tıbbi terimlerin doğru şekilde çevrilmesi konusunda zorluk yaşayabilir. Kural tabanlı model, bu tür hataların tespiti ve daha doğru bir çeviri sunmak için kullanılmıştır. Çalışmanın temel motivasyonu, özellikle, medikal terimlerin ve kısaltmaların doğru bir şekilde çevrilip tıbbi metinlerin anlaşılabilirliğinin artırılmasıdır.

Sistemlerin testleri için, Moses ve OpenNMT araçları kullanılarak İstatistiksel ve Sinirsel Makine Çevirisi ortamları oluşturulmuştur. Sistem çıktı puanları BLEU ve METEOR metriklerine göre alınmış ve önerilen dil modeli ile kural tabanlı yaklaşımın çeviri kalitesini arttırdığı gözlenmiştir.

Yapılan bu çalışmanın, sağlık alanındaki çeviriler için önemli bir adım olacağı düşünülmektedir, çünkü doğru ve anlaşılır çeviriler tıbbi metinlerin doğru anlaşılmasını ve iletişimin etkinliğini arttıran bir etkidir. Ayrıca, dil modeli ve kural tabanlı modelin entegrasyonu ile elde edilen sonuçların, gelecekteki araştırmalara ve çalışmalara referans olabilecek veriler sağlayacağı umulmaktadır.

Anahtar kelimeler: Makine çevirisi, medikal alan, dil modeli, kural tabanlı model.

Kaynakça

- T. Luong, I. Sutskever, Q. Le, O. Vinyals, ve W. Zaremba, (2015). Addressing the Rare Word Problem in Neural Machine Translation. In Proceedings of the 53rd Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics and the 7th International Joint Conference on Natural Language Processing (Volume 1: Long Papers), pages 11–19, Beijing, China. Association for Computational Linguistics.
- T. Kudo ve J. Richardson, “SentencePiece: A simple and language independent subword tokenizer and detokenizer for neural text processing,” in Proc. of the 2018 Conf. Empir. Methods Nat. Lang. Process: System Demonstrations, 2018, pp. 66–71.
- R. Sennrich, B. Haddow, and A. Birch, “Neural machine translation of rare words with subword units,” in Proc. of the 54th Annu. Meeting of the ACL, 2016, pp. 1715–1725.
- C. D. Manning and H. Schütze, Foundations of Statistical Natural Language Processing. (1999). Cambridge, Massachusetts: MIT Press.
- Y. Bengio, R. Ducharme, P. Vincent, ve C. Jauvin, (2003). A Neural Probabilistic Language Model, Journal of Machine Learning Research.
- A. Vaswani, Y. Zhao, V. Fossom ve D. Chiang, (2013). Decoding with Large-Scale Neural Language Models Improves Translation, In Proceedings of EMNLP.
- A. Stolcke, (2002). SRILM - an extensible language modeling toolkit, in Proceedings of the International Conference on Spoken Language Processing (ICSLP), pp. 901–904.
- K. Heafield, (2011). KenLM: Faster and smaller language model queries, In Proceedings of the Sixth Workshop on Statistical Machine Translation, Edinburgh, UK, July. Association for Computational Linguistics.
- P. Koehn and R. Knowles, (2017). “Six challenges for neural machine translation,” in Proc. of the First Workshop on NMT, 2017, pp. 28–39.
- Koehn, P. (2005). Europarl: A parallel corpus for statistical machine translation. In Proceedings of machine translation summit x: papers (pp. 79-86).
- P. Koehn, Statistical Machine Translation, New York: Cambridge University Press, 2009.
- P. Koehn, Neural Machine Translation, New York: Cambridge University Press, 2020.
- P. Koehn vd., “Moses: Open source toolkit for statistical machine translation,” in Proc. 45th Annu. Meeting ACL Interact. Poster Demonstration Session, 2007, pp. 177–180.
- G. Klein, Y. Kim, Y. Deng, J. Senellart, ve A. M. Rush, “OpenNMT: Open-source toolkit for neural machine translation,” in Proc. ACL , Syst. Demonstrations, 2017, pp. 67–72.

K. Papineni, S. Roukos, T. Ward, ve W. Zhu, “BLEU: A method for automatic evaluation of machine translation,” in Proc. of the 40th Annu. Meeting of the ACL, 2002, pp. 311–318.

S. Banerjee ve A. Lavie, “METEOR: An automatic metric for MT evaluation with improved correlation with human judgments,” in Proc. of the ACL Workshop on Intrinsic and Extrinsic Evaluation Measures for Machine Translation and/or Summarization, 2005, pp. 65–72.

M. Post, “A call for clarity in reporting BLEU scores,” in Proc. of the Third Conf. on Machine Translation, 2018, pp. 186–191.

A. Vaswani vd., “Attention is all you need,” in 31st Conf. on NIPS, 2017, pp. 5998–6008.

B. Parlak ve A. K. Uysal, “On Classification of Abstracts Obtained from Medical Journals”, Journal of Information Science, vol. 46, no. 5, pp.648–663, 2020.

K. Heafield, “KenLM: Faster and smaller language model queries”, In Proceedings of the Sixth Workshop on Statistical Machine Translation, Edinburgh, U K, July. Association for Computational Linguistics, 2011.

Yoshua Bengio, R. Ducharme, Pascal Vincent, ve Christian Janvin. 2003. A neural probabilistic language model. J. Mach. Learn. Res., 3:1137–1155.

Adli Ortamlarda Çevirmen Bilirkişilerin Çeviri Teknolojileri ve/ya Yapay Zekâ Kullanımları: Alandan Sesler – Nazan Müge UYSAL, Oktay ESER, Özge ÇETİN, Enise ERYILMAZ, Ali DURAN

Adli bilirkişilik, hukuk alanında önemli bir rol oynamaktadır. Adli bilirkişilik müessesesi dava konusu olan uyuşmazlıkların çözümü için, uyuşmazlık konularında incelemelerin ve tespitlerin yapılmasının gerektiği durumlarda ihtiyaç duyulan bir uzmanlık alanı hizmeti olarak ifade edilebilir (Yenidünya & İçer, 2013). Adli mercilerde çözüme ulaştırılması gereken uyuşmazlıkların ortaya çıktığı durumlarda, konuyla ilgili alanında uzman bilirkişi/ler görevlendirilir. 2016 yılından bu yana adli bilirkişi görevlendirmeleri 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nda belirlenen hükümler çerçevesinde yapılmaktadır (Eryılmaz, 2020). Adli bilirkişilik sistemi çeşitli uzmanlık ve alt uzmanlık alanlarından oluşmaktadır. Mütercim-Tercümanlık (Çevirmenlik); bilirkişi listelerindeki 63 temel uzmanlık alanından birisidir. Çevirmen bilirkişi görevlendirmeleri UYAP Bilirkişi Portalı üzerinden yapılabildiği gibi Ceza Muhakemesi Kanunu'na göre oluşturulan ve mahkemelerde çeviri hizmeti sunmak üzere görevlendirilen Adli Yeminli Tercüman Listesi'nden de yapılabilmektedir. Bu araştırmanın temel amacı, çevirmen bilirkişilerin (UYAP Portalı üzerinden ve Adli Yeminli Tercüman Listelerinden bilirkişi çevirmen olarak görevlendirilen kişiler) çeviri teknolojileri ve/ya yapay zekâ uygulamaları ile ilgili algılarının ve deneyimlerinin incelenmesi ve buna göre çeviri teknolojileri ve/ya yapay zekâ uygulamalarının adli bilirkişilik süreçlerindeki yerinin betimlenmesi ve değerlendirilmesidir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada fenomenoloji deseni ve katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme kapsamında maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi benimsenmiştir. Veri toplama süreci, çevirmen bilirkişilerin çeviri teknolojileri ve/ya yapay zekâ uygulamaları ile ilgili deneyimlerini ve algılarını derinlemesine anlamak için yarı yapılandırılmış görüşmeleri içerecektir. Türkiye'de 2022 ve 2023 yıllarında güncellenen bilirkişi listelerinde yer alan toplam bilirkişi sayısının yaklaşık %1.3'ü (516 kişi) Mütercim-Tercümanlık (Çevirmenlik) alanında hizmet vermektedir. Bölge bilirkişi listelerinde belirtilen meslek-unvan analizleri sonucunda adli bilirkişilik sisteminde yaklaşık yüz farklı meslekten bireyin mütercim-tercümanlık (çevirmenlik) alanında adli bilirkişilik hizmeti verebilecek şekilde listelerde yer aldığı tespit edilmiştir. Bu araştırmadan elde edilecek bulgular ile çeviri teknolojileri ve/ya yapay zekâ uygulamalarının çevirmen bilirkişilik süreçlerinde ne ölçüde kullanıldığına ışık tutulabilir ve çevirmen bilirkişilerin mesleki yeterlilikleri ve çeviri edinçlerine de katkı sunulabilir.

Anahtar Kelimeler: Adli bilirkişilik, çevirmen bilirkişi, çeviri teknolojileri, yapay zekâ, çeviri teknolojileri kullanımları

Kaynaklar

Akyıldız, G. (2019). *İnsan kaynağı sağlama sürecinde iş ilanlarının ulusal meslek standartları açısından analizi* [Yüksek Lisans Tezi], Gazi Üniversitesi.

Creswell, J. W. (2007). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approach*. SAGE

Çukurova, M. (2020). *Toplam kalite yönetimi kriterleri kapsamında ulusal çeviri işletmelerinde çeviride kalite* [Yüksek Lisans Tezi], Sakarya Üniversitesi.

Erol, M. A. (2017). *Çeviri piyasası-sektörü, çevirmen yetkinliği ve çeviri eğitimi ilişkilerinde akademik çözümler* [Doktora Tezi]. Sakarya Üniversitesi.

Eryılmaz, E. (2020). *Türkiye’de mahkeme çevirmenliğinin durumu ve çevirmen meslek standardı açısından değerlendirilmesi* [Yüksek Lisans Tezi], İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Eryılmaz, E., & Demez, N. (2021). Türkiye'deki mahkeme çevirmenliğinin çevirmen meslek standardı açısından değerlendirilmesi. *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, 31, 127-157. <https://doi.org/10.37599/ceviri.1010487>

Eser, O. (2013). *Çeviri eğitiminde edinç kavramının değerlendirilmesi* [Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Filazi, E. (2021). Dil endüstrisi ve çevirmenlik mesleği: Çeviribilim bölümü lisans öğrencilerine bir anket uygulaması. *İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi*, 14, 63-87. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/iuceviri/issue/64176/935600>

Gılıç, R. Z. (2019). Türkiye’deki çevirmenlerin kanunlardaki yerine yapılan vurgular. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 199-220. <https://doi.org/10.30561/sinopusd.616019>

Hatipoğlu, R. (2022). Türkiye’de çevirmenlik mesleğinin hukuki durumu. *Route Educational & Social Science Journal*, 9(6), 309-317.

Istıl, K. (2022, Şubat 24). *Adli bilirkişilik sisteminde çevirmenlerin seçimi*. <https://ceviridernegi.org/blog-adlibilirkişilik/>

Karavin-Yüce, H. (2019). Meslek yüksekokullarında çeviri eğitimi: Uygulanan müfredat ve yöntemlerin değerlendirilmesi. *Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 1-11. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/mebilder/issue/64461/981440>

Kıcır, B. (2010). Bir profesyonel meslek olarak çevirmenlik ve çevirmenlerin mesleğe yönelik tutumları. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 10(1), 1-25. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/cider/issue/41256/547772>

Maxwell, J. A. (2005). *Qualitative research design: An İnterpretative approach*. SAGE.

Odacıoğlu, M. C., Barut, E., & Çoban-Odacıoğlu, F. (2018). Kamuda çalışan mütercim tercümanların yaşadıkları temel sorunlar ve bu sorunlara karşı çözüm önerileri: Türkiye örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(58), 155-165.

Seçkin, S. (2021). Serbest çevirmenlerin Türkiye çeviri sektöründe yaşadığı zorluklar. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 23, 1128-1147. <https://doi.org/10.29000/rumelide.950037>

Seidman, I. (2006). *Interviewing as qualitative research: A guide for researchers in education and the social sciences*. Teachers College Press.

Seymen, G. D., & Aslan, A. S. (2019). Türkiye’de çevirinin toplumsal görünürlüğü ve gelişiminde çeviri derneklerinin rolü. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 15, 377-390. <https://doi.org/10.29000/rumelide.580650>

Şan, F. & Koçlu, S. (2021). Çevirmen yeterlilikleri ve akademik çeviri eğitiminin kesişme noktasında ilgi alanı uygulaması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(3), 2085-2110. <https://doi.org/10.15869/itobiad.892181>

Şan, F., & Kahraman-Duru, R. (2020). COVID 19 koşullarında sağlık çevirmenliği hizmetleri ve toplum çevirmenliğinde “Yeni Normal”i düşünmek. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 20, 816-843. <https://doi.org/10.29000/rumelide.792521>

Uysal, N. M. (2017). *Türkiye’de çevirmenlik mesleği ve çevirmen sertifikasyon sistemi*. [Doktora Tezi]. Sakarya Üniversitesi.

Uysal, N. M. (2020a). Çevirilerin resmi olarak onaylanması: Ülkemizde yeminli tercümanlık müessesesi ve dünyadaki yeminli/tasdikli çeviri uygulamaları üzerine genel bir değerlendirme. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 18, 709-724. <https://doi.org/10.29000/rumelide.706503>

Uysal, N. M. (2020b). Türkiye’de ulusal yeterliliklere dayalı bir çevirmen sertifikasyon sistemine doğru: Süreç nasıl işliyor? *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(71), 146-161.

Uysal, N. M. (2021). An in-depth analysis of the professionalization process of the translation profession in Turkey from the perspective of the sociology of professions. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 23, 841-860. doi:10.29000/rumelide.949710

Uysal, N. M., Odacıoğlu, M. C., & Köktürk, Ő. (2015). Meslekleşme açısından Türkiye’de evirmenliğin mevcut durumu, sorunlar ve çözüm nerileri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(36), 257-266.

Yenidünya, A. C., & İçer, Z. (2013). *Ceza muhakemesi hukukunda bilirkişilik*. Adalet Yayınları

Yıldırım, A., & ŐimŐek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık

Doğal Afet Yönetiminde Nöral Makine Çevirisinin Araştırılması ve Uygulamaları Üzerine Bir Bütünleştirici Literatür Taraması – Arzu Büşra KUMBAROĞLU

İklim değişikliğine bağlı olarak doğal afetlerin sayısının artmasıyla birlikte doğal afet yönetimi bir dünya gündemi haline gelmiştir. Bağımsız ülkelerin sınırlarını aşarak küresel bir ölçeği ilgilendiren doğal afet yönetimi, iletişim için çevirinin kullanılmasını gerektiren çok dilli bir bağlamı kapsar. Son on yılda, nöral makine çevirisi (NMT) doğal afet yönetiminde çok dilli iletişim için bir çözüm olarak ortaya çıkmakta ve çeşitli çalışmalar ulaşılabilirliği ve kesinliği açısından NMT üzerinde durmaktadır. Bu makale, nöral makine çevirisinin ulaşılabilirliği ve kesinliğine odaklanarak doğal afet yönetiminde nöral makine çevirisinin incelenmesi ve uygulanması ile ilgili mevcut çalışmalar hakkında bir bütünleştirici literatür taraması sunmaktadır. Bu doğrultuda makale iki ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde ilgili çalışmalar, nöral makine çevirisinin kullanıldığı doğal afet türleri, çeviri ekipmanları veya entegre edildiği ekipmanlar ve test edilme yöntemleri açısından sınıflandırılmaktadır. Bu veriler ışığında ikinci bölümde, ilgili çalışmalarda nöral makine çevirisi kullanımlarının otonom bir sistem ya da araştırmacılar tarafından geliştirilen veya faydalanılan tamamlayıcı bir sistem olarak ele alındığından bahsedilmekte ve genel olarak örnek gösterilen vakalarda elde edilen veri setleriyle saha dışında test edildikleri gösterilmektedir. İncelemeler çerçevesinde makale, nöral makine çevirisi ile doğal afet yönetimi arasındaki ilişki ve etkileşime yönelik yaklaşımları tartışmaktadır.

Anahtar kelimeler: Nöral Makine Çevirisi, NMT, Doğal Afet Yönetimi, Ulaşılabilirlik, Kesinlik.

Kaynakça

Aldhahri, A. M. (2020). *Toward Better Insight into Big Data: Engineering a Multilingual Cloud-Based Analytical Platform* (Doktora Tezi, University of Colorado at Boulder).

Bahdanau, D., Cho, K., & Bengio, Y. (2014). Neural machine translation by jointly learning to align and translate. *arXiv preprint arXiv:1409.0473*.

Boné, J. M. B. (2020). *Construction of a disaster-support dynamic knowledge chatbot* (Doktora Tezi, ISCTE-Instituto Universitario de Lisboa (Portugal)).

Boné, J., Dias, M., Ferreira, J. C., & Ribeiro, R. (2020). DisKnow: a social-driven disaster support knowledge extraction system. *Applied Sciences*, 10(17), 6083.

DeepL. (n.d.). Press. Web adresi. <https://www.deepl.com/tr/press.html>

Durnell, L. A. (2018). *Emotional Reaction of Experiencing Crisis in Virtual Reality (VR)/360* (Doktora Tezi, Fielding Graduate University).

Escolano, C., Costa-Jussà, M. R., & Fonollosa, J. A. (2021). From bilingual to multilingual neural-based machine translation by incremental training. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 72(2), 190-203.

Facebook AI Research. (b.t.). Beyond English-Centric Multilingual Machine Translation. Web adresi. <https://ai.facebook.com/research/publications/Beyond-English-Centric-Multilingual-Machine-Translation/>

Federici, F. M. (2022). Translating hazards: multilingual concerns in risk and emergency communication. *The Translator*, 28(4), 375-398.

Google Research. (2016, Eylül 26). A Neural Network for Machine Translation at Production Scale. Google AI Blog. Web adresi <https://ai.googleblog.com/2016/09/a-neural-network-for-machine.html>

Marie, B., & Fujita, A. (2021). Synthesizing Monolingual Data for Neural Machine Translation. *arXiv preprint arXiv:2101.12462*.

Microsoft Translator Team. (2018, Nisan 18). Microsoft brings AI-powered translation to end users and developers, whether you're online or offline. Microsoft Translator Blog. Web adresi <https://www.microsoft.com/en-us/translator/blog/2018/04/18/microsoft-brings-ai-powered-translation-to-end-users-and-developers-whether-youre-online-or-offline/>

Ridley, M. C. (2021). Entity-Event Ontology Construction by Conceptualization of Mentions in Text Corpus. In *Applied Mathematics and Computational Mechanics for Smart Applications: Proceedings of AMMAI 2020* (ss. 341-352). Springer Singapore.

Takazawa, A. (2020). *“Tutteli to Japan”*: A case study of spontaneous collaboration in disaster response (Doktora Tezi).

United Nations Statistics Division. (b.t.). Session 03-3 Natural Disasters [PDF dosyası]. Web adresi [https://unstats.un.org/unsd/environment/envpdf/UNSD_Yaounde_Workshop/Session%2003-3%20Natural%20disasters%20\(UNSD\).pdf](https://unstats.un.org/unsd/environment/envpdf/UNSD_Yaounde_Workshop/Session%2003-3%20Natural%20disasters%20(UNSD).pdf) United Nations. (b.t.). *What is climate change?*. United Nations. <https://www.un.org/en/climatechange/what-is-climate-change>

Wen, H., Lin, Y., Lai, T., Pan, X., Li, S., Lin, X., ... & Ji, H. (2021, June). Resin: A dockerized schema-guided cross-document cross-lingual cross-media information extraction and event tracking system. In *Proceedings of the 2021 Conference of the North American Chapter of the Association for Computational Linguistics: Human Language Technologies: Demonstrations* (ss. 133-143).

Xiong, J., Hswen, Y., & Naslund, J. A. (2020). Digital surveillance for monitoring environmental health threats: A case study capturing public opinion from Twitter about the 2019 Chennai water crisis. *International journal of environmental research and public health*, 17(14), 5077.

Geleneksel Doğal Dil İşleme ve Derin Öğrenme Kullanarak Osmanlıcadan Türkçeye Alfabe Çevirisi – Atakan KURT, İshak DÖLEK

Osmanlıcadan Türkçeye alfabe çevirisi Osmanlıca fonetik bir dil olmadığı için zor bir doğal dil işleme problemidir. Bu bildiri “Osmanlıca-Türkçe Uçtan Uca Aktarım Projesi” kapsamında geliştirilen bir alfabe çevirisi uygulaması tanıtılacaktır. Alfabe çevirisi birincisi sözlük kullanılarak yapılan morfolojik analiz tabanlı, ikincisi ise Osmanlı ve Türk alfabeleriyle hazırlanmış paralel metinlerden oluşan veri setlerini kullanan derin öğrenme tabanlı olmak üzere iki farklı yöntemle gerçekleştirilmiştir. Birinci yöntemde geleneksel doğal dil işleme teknikleri kullanılarak kelime grubu bazından alfabe çevirisi yapılır. Bu yöntemde önce cümledeki kelimeler Osmanlı alfabesinde morfolojik analize tabi tutularak gövde ve ek katarlarına ayrılır, sonra bulunan bu gövde ve ek katarları Osmanlıca-Türkçe gövde ve ek katarı aktarım sözlükleri kullanılarak Türkçe gövde ve ek katarlarına erişilir. Bir sonraki adımda bu gövde ve ek katarları birleştirilerek Türk alfabesindeki kelimeler bulunur. Bu süreçte Osmanlıca kelime bölütleme, Osmanlıca yazım düzeltme, Türkçede seslendirme gibi bir takım hata düzeltme işlemleri yapılır. Çeviri sırasında ayrıca n-gramlar kullanılarak Türkçe doğru kelimelerin tahmin edilmesi ve Osmanlıca tamlamalar/birleşik kelimelerin Türkçeye aktarımı gibi problemlerin de çözülmesi gerekmektedir.

İkinci yöntemde ise cümle tabanlı (seq2seq) çeviri yapan derin öğrenme mimarileri kullanılarak modeller eğitilir. Bu yöntemde Osmanlıca ve Türkçe paralel veri setlerinin hazırlanması gerekmektedir. Bu iş için Osmanlıca kaynaklardan seçilen metinlerin hem Osmanlı hem de Türk alfabesinde yazılması, hatalarının düzeltilmesi ve hizalanması gerekmektedir. Bu kapsamda 100 farklı eserden 10’ar sayfa alınarak 1000 sayfadan oluşan bir Osmanlıca – Türkçe paralel eğitim veri seti hazırlanmıştır. Yaklaşık 25 bin cümle/satır ve 300 bin kelimedenden oluşmaktadır. Ayrıca Osmanlıca – Türkçe paralel test veri seti hazırlanmıştır. Osmanlıca – Türkçe paralel test veri setinde 2403 cümle/satır, 28669 kelime, 14360 tekil kelime, 158352 harf bulunmaktadır. Derin öğrenme modeli eğitim veri seti üzerinde eğitilmiş ve sonuçlar analiz edilmiştir. Deney sonuçları umut verici olmakla birlikte eğitim veri setinin daha da genişletilmesi gerekmektedir. Derin öğrenmede veri setinin büyüklüğü modelin çeviri başarı oranını belirleyen önemli faktörlerden bir tanesidir. Osmanlıca eklemeli bir dil olup zengin bir ek katarı kümesine sahiptir. Bu durum veri setinin daha büyük ve kapsayıcı olmasını zaruri kılar. İlk deneylerde elde edilen test sonuçları iki yöntemin de bu problemlere uygulanabilir ve çeviri başarı potansiyellerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Doğal Dil İşleme, Alfabe çevirisi, harf çevirisi, Osmanlıca-Türkçe, Derin öğrenme

Referanslar

Bilgin E. F., Machine transliteration of Ottoman Turkish texts to modern Turkish, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Fatih Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2012.

Kirmizialtin S., Wrisley D., Automated Transcription of Non-Latin Script Periodicals: A Case Study in the Ottoman Turkish Print Archive, arXiv preprint arXiv:2011.01139, 2020

Doğru M., Ottoman-Turkish Optical Character Recognition and Latin Transcription, Yüksek Lisans Tezi, Yıldırım Beyazıt University, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2016.

Jaf A. A., Koç Kayhan S., Machine-Based Transliterate of Ottoman to Latin-Based Script, Scientific Programming, 2021, 1-8, 2021.

G. Tiwari, A. Sharma, A. Sahotra ve R. Kapoor, "English-Hindi Neural Machine Translation-LSTM Seq2Seq and ConvS2S," *2020 International Conference on Communication and Signal Processing (ICCSP)*, Chennai, India, 2020, pp. 871-875, doi: 10.1109/ICCSP48568.2020.9182117.

H. Hamed, A. Helmy and A. Mohammed, "Holy Quran-Italian seq2seq Machine Translation with Attention Mechanism," *2022 2nd International Mobile, Intelligent, and Ubiquitous Computing Conference (MIUCC)*, Cairo, Egypt, 2022, pp. 11-20, doi: 10.1109/MIUCC55081.2022.9781781.

S. I. Rai, M. U. S. Khan ve M. Waqas Anwar, "English to Urdu: Optimizing Sequence Learning in Neural Machine Translation," *2020 3rd International Conference on Computing, Mathematics and Engineering Technologies (iCoMET)*, Sukkur, Pakistan, 2020, pp. 1-6, doi: 10.1109/iCoMET48670.2020.9074098.

E. Özkan ve G. Ercan, "Modernization of old turkish texts," 26th Signal Processing and Communications Applications Conference (SIU), 2018, pp. 1-4, doi: 10.1109/SIU.2018.8404308.

Dölek, İ. , Kurt, A. "Osmanlıcadan Türkçeye Uçtan Uca Aktarım" . Journal of Smart Systems Research 3 (2022): 1-10 <https://dergipark.org.tr/en/pub/joinssr/issue/70714/1052652>

Vaswani, Ashish, vd. "Attention is all you need." *Advances in neural information processing systems* 30 (2017).

Chi, Zewen, vd. "mT6: Multilingual pretrained text-to-text transformer with translation pairs." arXiv preprint arXiv:2104.08692 (2021).

Nöral Makine Çevirisi Dolayımı Dillerarası Geçişlilik: İstanbul'daki bir Üniversitenin Uluslararası Öğrencileri Örneği – Duygu TEKGÜL AKIN

Nöral Makine Çevirisi (NMÇ) araçları toplumun birçok kesimi tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu araçların çevirmen adayları ve profesyonel çevirmenler tarafından kullanımı, Türkiye'de ve dünyada çeviri teknolojileri alanında verimli bir araştırma konusu teşkil etmiştir. Öte yandan, NMÇ'nin çevirmen olmayan, çeviri eğitimi almayan ve dil öğrenme amacı gütmeyen kişilerce kullanımı yeni yeni araştırılmaya başlanmıştır (krş. Orrego-Carmona 2022, Vieira vd. 2022). NMÇ araçları, uluslararası öğrenciler tarafından da yaygın biçimde kullanılmakta ve bu bireylerin dilsel bütünleşmesinde (Avrupa Konseyi t.y.) önemli bir rol oynamaktadır.

Bu çalışmanın amacı, İstanbul'da bulunan bir vakıf üniversitesi örneği üzerinden çevirmen aday olmayan uluslararası öğrencilerin Google Translate gibi ücretsiz, açık erişim NMÇ araçlarını kullanım biçimleri ve amaçlarını incelemektir. Hareket noktası niteliğindeki hipotez bu araçların, ana dili Türkçe olmayan, çeviri edinci kazanma amacı da gütmeyen öğrencilerin akademik ve sosyal hayatlarına önemli bir katkıda bulunduğudur.

Veriler çevrimiçi anket ve çevrimiçi yarı yapılandırılmış görüşme yöntemleriyle toplanacak, ardından nitel analize tabi tutulacaktır. Arapça, Farsça, Almanca gibi farklı ana diller konuşan kullanıcıların Türkçe ve İngilizce metin okuma ve metin üretimi amacıyla günlük hayatta yazılı ve sözlü iletişimde, ayrıca akademik çalışmalarında NMÇ kullanımları irdelenecek, kullanıcıların gözünde bu araçların kullanılabilirliği ve çıktılarının yeterliliği ve sınırlılığı değerlendirilecektir (bkz. Asscher ve Glikson 2023). Makine çevirisi okuryazarlığı (Bowker ve Buitrago-Ciro 2019) alışkanlıkları, İstanbul'da uluslararası öğrenci olma deneyimlerinin sosyal ve akademik boyutları bağlamına oturtulacaktır. Uluslararası öğrencilerin günlük hayatta kullandığı iletişim stratejilerinin bütünü, NMÇ ve düzenek değiştirmeyi [code-switching] de içeren bir dillerarası geçişlilik [translanguaging] (bkz. Ollerhead ve Baker 2019) örneği olarak ele alınacaktır.

Çalışma, çeviri teknolojilerinin toplumdaki işlevini ele alan araştırmalar bütününe katkı sunmaktadır; Türkiye'deki uluslararası öğrencilerin günlük hayatlarında NMÇ araçları kullanımına odaklanması açısından bir ilk özelliği taşımaktadır. Öte yandan çeviri teknolojisiyle eğitim sosyolojisi ve yabancı dil öğretimi alanlarının kesişim noktalarını ön plana çıkaracaktır.

Anahtar kelimeler: nöral makine çevirisi, Google Translate, uluslararası öğrenciler, dilsel bütünleşme, dillerarası geçişlilik

Kaynaklar

Asscher, Omri ve Ella Glikson (2023) “Human Evaluations of Machine Translation in an Ethically Charged Situation,” *New Media & Society* 25(5): 1087-1107. <https://doi.org/10.1177/14614448211018833>

Avrupa Konseyi (t. y.) “Linguistic Goodwill,” Yetişkin Göçmenlerin Dilsel Bütünleşmesi (LIAM) Projesi [çevrimiçi] <https://www.coe.int/en/web/lang-migrants/linguistic-goodwill> _

Bowker, Lynne ve Jairo Buitrago Ciro (2019) *Machine Translation and Global Research: Towards Improved Machine Translation Literacy in the Scholarly Community*. Bingley: Emerald Publishing.

Ollerhead, Sue ve Sally Baker (2019) “Is There Any Appetite for ‘Linguistic Hospitality’ in Monolingual Educational Spaces? The Case for Translanguaging in Australian Higher Education,” Vivienne Anderson ve Henry Johnson (Yay. Haz.), *Migration, Education and Translation: Cross-Disciplinary Perspectives on Human Mobility and Cultural Encounters in Education Settings* (ss. 145-160). Londra: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429291159>

Orrego-Carmona, David (2022) “Machine Translation in Everyone’s Hands – Adoption and Changes among General Users of MT,” *Revista Tradumàtica. Tecnologies de la Traducció*, 20: 322-339. <https://doi.org/10.5565/rev/tradumatica.324>

Vieira, Lucas Nunes, Carol O’Sullivan, Xiaochun Zhang ve Minako O’Hagan (2022) “Machine Translation in Society: Insights from UK Users,” *Language Resources and Evaluation*. <https://doi.org/10.1007/s10579-022-09589-1>

Türkçe-İngilizce Dil Çiftinde Çeviri Kalitesinin Büyük Dil Modelleri ile Değerlendirilmesi – Edip Serdar GÜNER, Sevda PEKCOŞKUN GÜNER

Endüstrileşmenin sonucu olarak, kalite değerlendirmesi çeviri etkinliğinin önemli bileşenlerinden biri haline gelmiştir. Günümüzde, makine çevirileri yanında insan çevirmenlerin ürettikleri erek metinler de kalite değerlendirmesine tabi tutulmaktadır. Bu bağlamda, alanın nesnel ve kuramsal temellere dayandırılması önemli bir gereksinim olarak ortaya çıkmıştır. Çeviribilim kuramlarını temel alarak önerilen hesaplamalı modellerle birlikte kalite değerlendirmesi de üretken bir araştırma alanına dönüşmüştür (Han, 2020). Her ne kadar henüz insanın değerlendirme düzeyine ulaşılmasa da piyasada artan ihtiyaç, otomatik ölçütleri ön plana çıkarmaktadır. Ancak, BLEURT (Sellam vd., 2020) gibi derin öğrenme tabanlı otomatik değerlendirme ölçütlerini referans çevirilerden oluşan veri kümeleri bakımından kısıtlı dillerde eğiterek kullanmak halen oldukça zordur.

Günümüzde, makine çevirisi, metin özetleme ve soru yanıtlama gibi birçok farklı doğal dil işleme sürecinde ön eğitilmiş büyük dil modelleri kullanılarak başarılı sonuçlar alındığı görülmektedir. Bu modeller, çeviri için özelleştirilmemiş olsalar da kullanıcılar tarafından verilen uygun istemlerle dil içi ya da diller arası çeviriler gerçekleştirebilmektedir. Özellikle kaynak bakımından zengin dillerde (Hendy vd., 2023) ve paragraf düzeyinde girdiler verildiğinde (Karpinska ve Iyyer, 2023) çeviride başarımın yüksek olduğu görülmektedir. Bu olgu, büyük dil modellerinin de bir çeviri teknolojisi olarak çevirmen iş istasyonuna girmeye başlamasını sağlamıştır. Çeviri yeteneği bağlamında ticari makine çevirisi sistemleriyle yarışabilecek düzeye ulaşan büyük dil modellerinin, çeviri kalitesinin değerlendirilmesinde kullanılabilirliği üzerine de son dönemde çalışmalar yürütülmeye başlanmıştır (Kocmi ve Federmann, 2023; Lu vd., 2023).

Bu çalışmada, kaynak bakımından yoksun diller kategorisinde bulunan Türkçe için büyük dil modelleri kullanılarak otomatik çeviri kalitesi ölçümünün gerçekleştirilebilirliği irdelenmektedir. Araştırma sürecinde, Türkçeyi de içerecek şekilde insan değerlendirmesine tabi tutulmuş referans çevirilerden oluşan veri kümelerinin eksikliği göz önünde bulundurularak, GEMBA (Kocmi ve Federmann, 2023) ve EAP (Lu vd., 2023) yöntemleriyle Türkçe – İngilizce dil çiftindeki çevirilerin kalite değerlendirmelerinde umut vadeden sonuçlar elde edildiği görülmüştür. Çalışma kapsamında alt kesit, tümce ve paragraf düzeylerinde kalite değerlendirme başarımı ele alınmış, istem yapısının değerlendirmeye etkisi ve tutarlılık gibi faktörler bağlamında incelemeler gerçekleştirilmiştir.

Anahtar sözcükler: Çeviri kalitesi, doğal dil işleme, büyük dil modelleri, kalite ölçütleri, GPT.

Kaynakça

Han, C. (2020). Translation quality assessment: a critical methodological review. *The Translator*, 26(3), 257-273.

Hendy, A., Abdelrehim, M.G., Sharaf, A., Raunak, V., Gabr, M., Matsushita, H., Kim, Y., Afify, M. ve Awadalla, H.H. (2023). How good are GPT models at machine translation? A comprehensive evaluation. *ArXiv: abs/2302.09210*.

Karpinska, M. ve Iyyer, M. (2023). Large language models effectively leverage document-level context for literary translation, but critical errors persist. *arXiv preprint arXiv:2304.03245*.

Kocmi, T. ve Federmann, C. (2023). Large language models are state-of-the-art evaluators of translation quality. *arXiv preprint arXiv:2302.14520*.

Lu, Q., Qiu, B., Ding, L., Xie, L. ve Tao, D. (2023). Error analysis prompting enables human-like translation evaluation in large language models: A case study on ChatGPT. *arXiv preprint arXiv:2303.13809*.

Sellam, T., Das, D. ve Parikh, A. P. (2020). BLEURT: Learning robust metrics for text generation. *Proceedings of the 58th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics* içinde, 7881–7892, Association for Computational Linguistics.

İngilizce-Türkçe Dil Çiftinde Makine Çevirisi Hata Analizi: İnsanın Merkezde Olduğu Bir Kalite Değerlendirme Araştırması – Nilüfer ALİMEN, Muhammed BAYDERE, Hülya BOY, Senem BULUT, Gökhan DOĞRU, Ayşe Banu KARADAĞ, Işın ÖNER

Bu çalışmanın amacı İngilizce-Türkçe dil çifti özelinde insan tarafından yapılan makine çevirisi kalite değerlendirmesini sorunsallaştırmaktır. Nitekim literatürde, kalite değerlendirmelerinde belirleyici olan değişkenlerin (Lommel, Popović, Burchardt 2014, 37), değerlendiriciler arasında görülen uyumsuzluklar ile farklı dilsel (dilbilimsel) olgular arasındaki ilişkilerin (Popović 2021, 235) ve en yeni manuel makine çevirisi değerlendirme metriklerine dair değişiklik gereksinimlerinin (Castilho 2021, 42) tespitine yönelik ihtiyaca vurgu yapılmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın çıkış noktasını, sözü edilen açılardan derinlikli araştırma gereksinimi ve manuel makine çevirisi değerlendirme yöntem ve metriklerinin İngilizce-Türkçe dil çiftinde uygulanabilirliğine ilişkin araştırma eksikliği oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında, bilimsel makale özetlerinden ve haber metinlerinden oluşan toplam altı İngilizce metnin Google Translate ve Systran Translate'ten elde edilen Türkçe ham makine çevirisi çıktıları hata analizine tabi tutulmuştur. Hata analizi, Kantan Machine Translation (KantanMT) sistemi ve Multidimensional Quality Metrics (MQM) kümesi kullanılarak dört farklı uzman değerlendirici tarafından gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, yaptıkları hata analizine ilişkin olarak söz konusu değerlendiricilerin görüş ve değerlendirmeleri alınmıştır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda, nöral makine çevirisi çıktılarındaki hata türlerinin metin türüne göre belirgin bir farklılık göstermediği; aynı çeviri metin üzerinde farklı insan uzmanlar tarafından hata analizi yapıldığında farklı hata türlerinin işaretlendiği; makine çevirisi hatalarının genel kalite metriklerinde bulunmayan, kendine özgü durumları içerdiği; dünya genelinde en yaygın kullanıma sahip kalite metriklerinden olan MQM'deki hata türlerinin tanımları arasında örtüşmelerin bulunduğu ve MQM'de sunulan hata kategorilerinden bazılarının İngilizce-Türkçe dil çifti için tam anlamıyla işlevsel olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmada, insan tarafından yapılan hata analizindeki görüş birliğinin düşüklüğünün sunulan hata sınıflandırması ve kategori tanımlarının yeterince açık ve kapsayıcı olmaması, sürece dahil olan dillere özgü nitelikler ve insan uzmanın öznelliği ile ilişkilendirilebileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: makine çevirisi, kalite değerlendirmesi, hata analizi, değerlendiriciler arası uyum, Multidimensional Quality Metrics (MQM).

Kaynakça

Castilho, Sheila. 2021. "Towards Document-Level Human MT Evaluation: On the Issues of Annotator Agreement, Effort and Miscalculation." *Proceedings of the Workshop on Human Evaluation of NLP Systems (HumEval)*, 34–45. <https://aclanthology.org/2021.humeval-1.4.pdf>.

Lommel, Arle, Maja Popović ve Aljoscha Burchardt. 2014. “Assessing Inter-Annotator Agreement for Translation Error Annotation.” *Proceedings of the Ninth International Conference on Language Resources and Evaluation, Reykjavik 2014*, 31–37. <http://mte2014.github.io/MTE2014-Workshop-Proceedings.pdf>.

Popović, Maja. 2021. “Agree to Disagree: Analysis of Inter-Annotator Disagreements in Human Evaluation of Machine Translation Output.” *Proceedings of the 25th Conference on Computational Natural Language Learning (CoNLL)*, 234–243. <https://aclanthology.org/2021.conll-1.18.pdf>.

Yapay Zekâ ile Çeviri Kuramları Karşı Karşıya: “Çeviri Eleştirmeni” ChatGPT ile Bir Vaka Çalışması – Ayşe Sırma YALÇINDAĞ

Bu çalışma, yapay zeka (YZ) dil modellerinin, çeviri kuramlarını kullanmada hâlihazırdaki etkinliğini, çeviri eleştirisi üzerine bir vaka çalışması ile araştırmayı amaçlamaktadır. YZ'nın bu alandaki kısıtlılıklarını ve başarılı olduğu yönlerini bilmek, örneğin çeviri eleştirisi derslerinde dil modellerinden yararlanılabilecek veya kaçınılacak noktaların belirlenmesinde faydalı olabilir. Bu çalışmada, 20. yüzyıl Türk edebiyatından, şiirleri İngilizceye çevrilmiş dört şair seçilmiş ve YZ dil modelinden öncelikle bu şairlerin her birinden bir şiiri ve İngilizceye çevirisini çeviri eleştirisi için seçmesi istenerek bu seçimin nedeni sorgulanmıştır. Daha sonra dil modelinden her şiir/çeviri için Antoine Berman'ın *Toward a Translation Criticism: John Donne* (2009) (Çeviri eleştirisine doğru: John Donne) kitabında önerdiği çeviri modeline göre ve gerekirse başka kaynaklar da kullanarak ve örnekler vererek bir çeviri eleştirisi yapması istenmiştir. Ayrıca eleştiri için bir özet, anahtar sözcükler ve kaynakça oluşturması da istenmiştir. Sonra da YZ'nın çalışma nesnesi olan şiirleri seçimi, oluşturduğu özetler/anahtar sözcükler/kaynakçalar ve çeviri eleştirisi modelinin YZ tarafından nasıl anlaşıldığı/ kullanıldığı, bunların bu çalışmanın araştırmacısı tarafından nasıl yapılabileceği ile karşılaştırılmıştır. Böylece bu çalışma YZ tarafından oluşturulan bir çeviri eleştirisinin eleştirisini sunmayı amaçlamaktadır. Çalışmada kullanılan YZ dil modeli ChatGPT'dir. Ön sonuçlar, kullanılan YZ dil modelinin çeviri eleştirisi için kaynak ve erek metni seçmede ve kaynakça oluşturmakta bazı kısıtlılıkları olduğunu göstermiştir. YZ'nın, kullanılması istenen çeviri eleştirisi modeline doğrudan erişimi yoktur ve bunu kullanamamaktadır ama Berman'la ilişkilendirilebilecek bazı kavramları kullanabilmektedir. Dil modeli, çeviri eleştirisi ile ilgili çalışmaları olan başka kuramcılar hakkında da sınırlı bilgi vermiş ve çeviri eleştirisi için birini seçmesi istendiğinde her şiir için bunların arasından bir modeli seçerek bunları sınırlı bağıntıya sahip olduğu söylenebilecek örneklerle kullanmıştır. Bu modeller için yaptığı açıklamaların ve verdiği örneklerin de hatalar ve tutarsızlıklar içerdiği söylenebilir. Ayrıca dil modelinin özet ve anahtar sözcükler oluşturmada, kendisinden diğer istenenlere göre daha başarılı olduğunu, önerdiği bazı kaynakların özellikle öğrenciler için yararlı olabileceğini ama yeterli ve güvenilir bir çeviri eleştirisi metni oluşturamadığını söylemek mümkündür.

Anahtar sözcükler: çeviri eleştirisi, Antoine Berman, şiir çevirisi, yapay zeka, ChatGPT.

Kaynakça:

Akbatur, A. (2010). *Writing/Translating in/to English: The 'Ambivalent' Case of Elif Şafak* [Doctoral dissertation: Boğaziçi University]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Baloğlu, G., akalı, K. R. (2023). Is Artificial Intelligence a New Threat to the Academic Ethics?: Enron Scandal Revisited By ChatGPT . İşletme, 4 (1), 143-165. <https://doi.org/10.57116/isletme.1244633>.

Berman, A. (2009). *Toward a Translation Criticism: John Donne*. (ev. Françoise Massardier-Kenney). Kent, Ohio: The Kent State University Press. (Original work published 1995).

Berman, A. (2000). Translation and the Trials of the Foreign. (ev. L. Venuti). İçinde L. Venuti (ed.) The translation studies reader (pp. 284-297). Oxford: Routledge

Hill-Yardin, E. L., Hutchinson, M. R., Laycock, R., & Spencer, S. J. (2023). A Chat (GPT) about the future of scientific publishing. *Brain Behav Immun*, 110, 152-154. <https://doi.org/10.1016/j.bbi.2023.02.022>.

House, Juliane (1997) *Translation Quality Assessment: A Model Revisited*, Tübingen: Gunter Narr.OpenAI. (2023). ChatGPT (May 24 version) [Büyük Dil Modeli]. <https://chat.openai.com/>

Reiss, K. (2000). *Translation Criticism-The Potentials and Limitations: Categories and Criteria for Translation Quality Assessment* (ev. E. F. Rhodes). New York: American Bible Society ve Manchester: St. Jerome Publishing.

Stokel-Walker, C. (2022). AI bot ChatGPT writes smart essays — should professors worry? *Nature*. <https://doi.org/10.1038/d41586-022-04397-7>.

Talan, T. & Kalınkara, Y. (2023). The Role of Artificial Intelligence in Higher Education: ChatGPT Assessment for Anatomy Course. *Uluslararası Yönetim Bilişim Sistemleri ve Bilgisayar Bilimleri Dergisi*, 7 (1) , 33-40. <https://doi.org/10.33461/uybisbbd.1244777>.

Makine Çevirisindeki Güncel Gelişmeler Işığında Makine Çevirisi Sonrası Düzeltme İşlemine Yönelik Ders İzlenesi Önerisi – Caner ÇETİNER

Makine çevirisi hem çevirmenlerin hem de çeviri mesleği dışındakilerin artan kullanımıyla birlikte görünürlüğü günden güne artan bir çalışma alanı haline gelmiştir. Profesyonel çevirmenler açısından bu sistemler çeviride hızı artırarak birim zamanda yapılan çeviri iş hacmini artırmayı amaçlayan üretkenlik yazılımları olarak bilinmektedir. Profesyonel çeviri mesleği dışındakiler ise bu sistemleri temel olarak iletişimi kolaylaştıran araçlar olarak görmektedir. Özellikle Nöral Makine Çevirisi sistemlerinin geliştirilmesinin beraberinde getirdiği çeviride kalite artışına dair algı, bu sistemleri daha fazla ön plana çıkarmış ve bir dizi farklı makine çevirisi motoru geliştirilmiştir. Ancak mevcut makine çevirisi motorlarından çıkan ham çeviri ürününün birkaç metin türü ya da çeviri işi hariç tutulduğunda doğrudan nihai çeviri olarak kullanılamayacağı ve düzeltilmesi gerektiği farklı çalışmalarda dile getirilmiştir. Bu düzeltme işlemi ise İngilizcede “post-editing” olarak adlandırılmıştır. Türkçe çalışmalarda bu işlem için “makine çevirisi sonrası düzeltme işlemi”, “son biçimleme”, “sonradan düzeltme”, “bilgisayar çevirisini düzeltme” gibi karşılıklar verilmeye çalışılmıştır. Makine çevirisi sistemlerinin artan kullanımına paralel olarak sektördeki payına ve gelecekteki durumuna ilişkin çeviri endüstrisindeki bir dizi raporun ve bu sistemlerin kullanımına ilişkin rehberlerin yayımlanmasının yanı sıra sayıca az olsa da makine çevirisini doğrudan akademik çeviri eğitimi bağlamında ele alan çalışmalar da yapılmıştır. Bu çalışmalarda ise öğrencilerin makine çevirisi kullanımları, tutumları, makine çevirisinden çıkan ham çeviri ürününün kalitesi, değişen çevirmen edinçleri gibi konular ele alınmıştır. Ayrıca bu çalışmaların sonuçlarında makine çevirisi sonrası düzeltme işleminin çeviri bölümü müfredatlarına dahil edilerek çeviri öğrencilerine öğretilmesi gerektiğinin altı çizilmiştir. Çalışmalar incelendiğinde İstatiksel veya Kural Tabanlı Makine Çevirisi sistemleri dikkate alınarak geliştirilen ders izlencelerinin mevcut olduğu bulunmuştur. Ancak makine çevirisinin güncel hali değerlendirilerek geliştirilen ders izlencelerine ihtiyaç olduğu görülmektedir. Bu bakımdan bu çalışmada öğrencilerin ihtiyaçları ve program öğretim hedefleri dikkate alınarak lisans düzeyinde eğitim veren Mütercim-Tercümanlık bölümlerine yönelik makine çevirisi sonrası düzeltme işlemine odaklanan bir ders izlenesi önerilecektir.

Anahtar kelimeler: Makine çevirisi, makine çevirisi sonrası düzeltme işlemi, çevirmen eğitimi, çevirmen edinçleri, çeviri endüstrisi

Referanslar

Allen, J. (2003). Post-Editing. İçinde H. Somers (Ed.), *Computers and Translation* (ss. 297-319). John Benjamins Publishing Company.

Araz, M. (2021). *A study on customized neural machine translation exemplified by IB MYP Summative Assessment criteria* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Baydere, H. Ö. (2022). *Makine çevirisi ve dijitalleşme bağlamında çevirmenlik mesleğinin dönüşümü* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Çetiner, C. (2019). *The effect of post-editing on the attitudes and performance of translation students* [Ph.D. Thesis, Gazi University]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Çetiner, C. (2021). Çeviri Teknolojileri Bağlamında Geçen Terimlerin Türkçe Karşılıklarının İncelenmesi. *Turkish Studies - Language and Literature*, 16(1), 149-163. <https://doi.org/10.47845/TurkishStudies.49137>

Dede, V. (2022). *Temporal and Technical Effort in Post-editing Compared to Editing and Translation from Scratch* [Master Thesis]. Hacettepe University.

Depraetere, I. (2010, May). What counts as useful advice in a university post-editing training context? Report on a case study. In *Annual conference of the European Association for Machine Translation*, (pp. en-ligne). <http://www.mt-archive.info/EAMT-2010-Depraetere-2.pdf>.

Doherty, S., & Kenny, D. (2014). The design and evaluation of a statistical machine translation syllabus for translation students. *The Interpreter and Translator Trainer*, 8(2), 295-315.

Doherty, S., & Moorkens, J. (2013). Investigating the experience of translation technology labs: pedagogical implications. *Journal of Specialised Translation*, 19, 122-136.

Flanagan, M., & Christensen Paulsen, T. (2014). Testing post-editing guidelines: How translation trainees interpret them and how to tailor them for translator training purposes. *The Interpreter and Translator Trainer*, 8(2), 257-275.

Guerberof Arenas, A., & Moorkens, J. (2019). Machine translation and post-editing training as part of a master's programme. *Jostrans: The Journal of Specialised Translation*, (31), 217-238

Kenny, D., & Doherty, S. (2014). Statistical machine translation in the translation curriculum: overcoming obstacles and empowering translators. *The Interpreter and translator trainer*, 8(2), 276-294.

Kliffer, M. (2005, Mayıs 30). *An Experiment in MT Post-Editing by a Class of Intermediate/Advanced French Majors*. 10th EAMT Conference: Practical applications of machine translation, Budapest.

Koponen, M. (2015). How to teach machine translation post-editing? Experiences from a post-editing course. *4th Workshop on Post-Editing Technology and Practice*, 2-14.

- Koponen, M., & Salmi, L. (2015). On the Correctness of Machine Translation: A Machine Translation post-editing task. *The Journal of Specialised Translation*, 23, 118-136.
- Leblebici, A. (2022). *The relationship between linguistic distance and neural machine translation quality* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Boğaziçi Üniversitesi.
- Massardo, I., & Van der Meer, J. (2017). *The translation industry in 2022: A report from the taus industry summit*. TAUS BV.
- Mellinger, C. D. (2017). Translators and machine translation: Knowledge and skills gaps in translator pedagogy. *Interpreter and Translator Trainer*, 11(14), 280-293.
- O'Brien, S. (2002). Teaching post-editing: A proposal for course content. *6th EAMT Workshop Teaching Machine Translation*, 99-106.
- Öner Bulut, S. (2019). Integrating machine translation into translator training: Towards 'human translator competence'? *transLogos*, 2(2), 1-26.
- Rico, C., & Torrejón, E. (2012). Skills and Profile of the New Role of the Translator as MT Post-editor. *Revista Tradumàtica: tecnologies de la traducció*, 10, 166-178.
- Şahin, M. (2013). *Çeviri ve teknoloji*. İzmir Ekonomi Üniversitesi Yayınları.
- Şahin, Ö. (2019). *Çeviri Belleklerindeki Farklı Derecelerdeki Bulanık Eşleşmelerin Çevirmenin Çabasına Etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Topçu, C. (2022). *Post-editing skills for neural machine translation from English to Turkish* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Türkmen, B. (2020). Post-editör mü Yoksa Son-biçimleyici mi? *Turkish Studies*, 15, 2.
- Witczak, O. (2016). Incorporating post-editing into a computer-assisted translation course. A study of student attitudes. *Journal of Translator Education and Translation Studies*, 1(1), 33-55.

Çeviri Eğitiminde Çeviri Teknolojilerinin Kullanılması ile ilgili Öğrenci ve Eğitimci Görüşleri – Elif KEMALOĞLU-ER, İnci AKKUZU, Emin KUTLU

Çeviri teknolojileriyle içiçe yaşadığımız bu dönemde yolumuz bir şekilde bu araçlarla düşünsel ve/veya deneysel olarak keşşebiliyor. Bir taraftan, baş döndürücü bir hızla gelişen, üstün yönleriyle işlerimizi kolaylaştırabilecek muazzam bir teknoloji. Bir taraftan çevirinin insani yönlerini, özgünlüğünü, yoruma açıklığını, yaratıcılığını ve çevirmen-görünürlüğünü bertaraf etme potansiyeline sahip, pedagojik ve etik sorunsallarıyla çeviri eğitimini ve eğitimcilerini zora sokan bir araç. Peki, Türkiye’deki çeviri bölümleri olarak biz bu araçlarla ne yapacağız ve nasıl bir ilişki içinde olacağız? Anadolu’da, Akdeniz Bölgesi’nde bir devlet üniversitesinde yapılan bu tanımlayıcı vaka çalışması çeviri teknolojilerinde öğrenciler ve eğitimcilerin mevcut durumunu ortaya koyma ve çeviri teknolojileriyle ne yapacağımız sorusuna bir yanıt bulma amacıyla başladı. Bu bağlamda biz araştırmacılar, bir çeviri bölümü öğretim üyesi ve iki çeviri lisans bölümü yeni mezun öğrencisi, araştırmamızda çeviri öğrencileri ve çeviri dersleri veren öğretim elemanlarının çeviri eğitiminde çeviri teknolojilerinin kullanılması ile ilgili düşünce ve deneyimlerine odaklandık. Konuyla ilgili olarak derinlemesine mülakatlar yoluyla çok katmanlı veriler topladık ve bu verileri içeriksel ve tematik olarak inceleyerek sonuçları, konuya ilişkin araştırmalar, bilgilerimiz ve deneyimlerimiz ışığında yorumladık. Türkiye’de en yeni yapay zeka teknolojilerinin çeviri bölümleri eğitimlerinde kullanılması ile ilgili öğrenci ve öğretmen görüşlerini araştıran çalışmaların kısıtlılığı ve konunun etik boyutunun eleştirel olarak ele alındığı literatürün oldukça sınırlı olması, çalışmanın önemini artırmaktadır. Araştırmacılarından ikisinin ‘‘kıdemli öğrenciler’’ olması, analiz ve yorumlama süreçlerini desteklemiş, öğrenci-katılımcıların düşüncelerini ve deneyimlerini daha açık paylaşabilmelerini sağlamıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenler, öğrencilerin çevirilerini kendi bilgi, beceri ve yaratıcılıklarıyla gerçekleştirmelerini; çeviri teknolojilerini ise yardımcı ve işlevsel bir araç olarak kullanmalarını vurgulamaktadır. Öte yandan, öğrencilerin büyük bir bölümü, özellikle uzaktan eğitim dönemlerinde, çeviri teknolojilerinden ağırlıklı olarak yararlanmayı; bazı öğrencilerse önerilen çeviri karşılıklarını belirli durumlarda doğrudan kullanmayı tercih etmektedir. Çeviri teknolojilerinin günümüzün apaçık bir gerçekliği olduğunu kabul ederek çalışmamız ışığında bu gerçeklikle içiçe, etik ve pedagojik değerlerimize uygun nasıl bir eğitim düzlemi oluşturabileceğimizi tüm çeviri paydaşlarını göz önünde bulundurarak yorumlayacağız.

Anahtar kelimeler: Çeviri Eğitimi, Çeviri Teknolojileri, Çeviri Eğitiminde Çeviri Teknolojilerinin Kullanımı, Çeviri Eğitiminde Etik, Türkiye Çeviri Bölümleri

Son Biçimleme Sertifika Programlarının Değerlendirilmesi – Ayşe Nur KILINÇ

Çeviribilim alanında değişen parametreler ve gelişen teknolojinin etkisiyle zaman içerisinde değişen çeviri talepleri sebebiyle sektörün çevirmenden beklentileri de değişmektedir. Çeviri sektörüne teknolojinin dâhil olması çevirmenlerin sadece çeviri edincine sahip olmalarının yeterli olmayacağı farklı edinçlerde geliştirmeleri ve çeviri teknolojilerinin kullanımında yeterliliklere sahip olmaları gerektiği ortaya çıkmıştır (Balkul, 2021; Akdağ, 2020). Bu sebeple çevirmenlerin yeterliliklerini arttırması ve sektörde ön plana çıkabilmeleri için öz geçmişlerine sertifikalar gibi yeterlilik belgeleri eklemek zorunda kalmaktadırlar. Bu sertifika programlarından biri olan son biçimleme (*post-editing*) sertifika programıdır. Hızla gelişen makine çevirisi ile kaliteli çeviri metin elde etmenin gerekliliklerinden biri son biçimleme işleminin etkili bir şekilde yapılmasıdır. Önerdiği son biçimleme ders içeriğinde, O'Brien (2002) son biçimleme ile ilgili bir beceri listesi belirlemiştir. Bu beceriler, makine çevirisi teknolojisi ile ilgili genel bilgiler, terminoloji yönetim becerileri, ilk biçimleme ve kontrollü dil bilgisi, bazı programlama becerileri ve metin dilbilim becerileridir.

Bu çalışmada, sektörde isimleri duyulan son biçimleme (*post-editing*) sertifika programlarından üçünün (*Trados - RWS son biçimleme sertifika programı, TAUS son biçimleme sertifika programı, & UDEMY-Master Machine Translation Post-Editing & Emerging Jobs*) Bloom taksonomide bulunan bilişsel alanlara /basamaklara göre eğitim içerikleri ve izlenen öğretim programları değerlendirilecektir. Bu amaçla ilgili sertifika programları önce doküman analizine (*içerik analizi*) tabi tutulacak daha sonrasında yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile alanla ilgili uzmanların ilgili sertifika programları hakkındaki görüşleri alınacaktır. Çalışmanın sonunda, elde edilen veriler ışığında ilk olarak belirtilen üç son-biçimleme sertifika programları karşılaştırılarak mevcut durum hakkında değerlendirmeler yapılacak ve sonrasında sektör beklentisi temel alınarak üniversitede verilen eğitimler için öneriler sunulacaktır.

Anahtar kelimeler: son-biçimleme, sertifika programı, bloom taksonimisi, post-editing, son biçimleme eğitimi, editörlük

Kaynakça

Akdağ, A.I. (2020). Çeviribilimde ölçme ve değerlendirme. İstanbul: Kriter Yayınevi.

Balkul, H.İ. (2021). Çeviri Eğitiminde Program Değerlendirme: FEDEK Örneği. İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi, 4(1) 63-77.

O'Brien, S. (2002). Teaching Post-editing: A Proposal for Course Content. In Proceedings of 6th EAMT Workshop Teaching Machine Translation, pages 99–106, Manchester, UK.

Makine Çeviri ve Çeviride Yapay Zekâ Kullanımında Etik Tartışmaları – Selçuk ERYATMAZ

1957 yılında yapılan IBM Georgetown deneyiyle kamusal alanda görünür olan makine çeviri, başlangıcından günümüze farklı biçimlerde çevirmenlerin ve çeviri piyasasının hayatlarında ve iş süreçlerinde yer alagelmektedir. Uzunca bir süre emekleme döneminde kalan gelişmesi, özellikle geçtiğimiz on yıl içerisinde oldukça hızlanmış, nöral ağ kullanımı ile birlikte başka bir boyuta evrilmiştir. Çeviri teknolojilerinin makine çeviri araçlarını da kapsayacak biçimde genişlemesi, BDÇA'nın açık ve kapalı çeviri motorlarına erişim sağlayabilmesi de makine çevirinin kullanımını kolaylaştırmaya yardımcı olmaktadır. Giderek yaygınlaşan makine çeviri kullanımının, makine çevirinin kendisinin ve çeviri süreci ve işi üzerindeki etkilerinin beraberinde getirdiği etik tartışmalar da giderek çeşitlenmekte ve artmaktadır. Makine çevirinin çeviriye getirdiği sosyal etki, sahiplik ve lisans sorunları, veri kullanımına ilişkin sorular ve ekolojik ayak izi gibi konular çeviride etik tartışmalarına eklenerek makine çeviri özelinde bir alt araştırma ve tartışma kümesi oluşturmuştur ve bu küme giderek büyümektedir. Bu sunum kapsamında makine çeviriye dair belli başlı etik tartışmaları, Google NMT ve DeepL gibi açık makine çeviri sistemlerini incelemenin merkezine alarak açıklamak amaçlanmaktadır. Güncel tartışmalar ve özellikle basına yansıyan haberler üzerinden örneklendirilecek olan çalışma böylece somutlaştırılacaktır. Makine çeviri sonrası düzenleme pratikleri, tamamen otomatize edilmiş çeviri süreçleri, fikri mülkiyet sorunu, kişisel veriler bağlamında makine çeviri kullanımı, makine çeviri sistemlerinin eğitilmesi sırasında kullanılan veriye ilişkin tartışmalar, son kullanıcı açısından makine çeviri çıktıları, cinsiyetçi ve uygunsuz dil kullanımı ve makine çevirinin enerji kullanımından kaynaklanan karbon ayak izi oluşumunun tartışma konusu olmaya başlaması ile çeviriye has sorunsalların ötesine geçmeye, farklı alanlarla ortak tartışma zeminlerin faydalanmaya olan ihtiyacın altı çizilecektir. Sunumun sonunda ise yeni bir çeviri etiği anlayışı konusunda tartışma zemininin oluşturulması hedeflenmektedir.

Anahtar kelimeler: Makine çeviri, çeviri teknolojileri, çeviri ve etik, yapay zeka

Kaynakça

Bahdanau D, Cho K, Bengio Y (2015) Neural machine translation by jointly learning to align and translate. In: Proceedings of the 3rd international conference on learning representations (ICLR 2015), San Diego, CA, USA, s. 15 vd.

Dornis TW (2021) Of 'Authorless Works' and 'Inventions without Inventor' -The Muddy Waters of 'AI Autonomy' in Intellectual Property Doctrine. In *European Intellectual Property Review (E.I.P.R.)* 2021

- DuPont Q (2018) The cryptological origins of machine translation, from al-Kindi to Weaver. *Amodern*:8. <https://amodern.net/article/cryptological-origins-machine-translation/>
- Forcada ML (2017) Making sense of neural machine translation. *Transl Space* 6(2):291–309
- Galanter P (2020) Towards ethical relationships with machines that make art. In: West B (ed) *AI, arts & design: questioning learning machines*. *Artnodes*, no. 26, 2020. UOC. <https://doi.org/10.7238/a.v0i26.3371>
- Garcia I (2007) Power shifts in web-based translation memory. *Mach Transl* 21:55–68. <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s10590-008-9033-6.pdf>
- Kenny, Dorothy. 2011a. “The Ethics of Machine Translation.” In *Proceedings of the NZSTI Annual Conference 2011*, edited by Sybille Ferner, 121-31. Auckland: NZSTI.
- Kenny, Dorothy. 2020. “Machine Translation.” In *The Routledge Encyclopedia of Translation Studies*, 3rd edition, edited by Mona Baker and Gabriela Saldanha, 305- 310. London: Routledge,
- Lee, Tong King. 2011. “The death of the translator in machine translation.” *Target* 23 (1): 92–112.
- Miernicki M, Ng I (2020) Artificial intelligence and moral rights. *AI Soc*. <https://doi.org/10.1007/s00146-020-01027-6>
- Moorkens J (2017) Under pressure: translation in times of austerity. *Perspect Stud Translatol* 25(3):464–477. <https://doi.org/10.1080/0907676X.2017.1285331>
- Moorkens J, Lewis D (2019) Research questions and a proposal for the future governance of translation data. *J Special Transl* 32:2–25. https://www.jostrans.org/issue32/art_moorkens.pdf
- Parra Escartín C, Moniz H (2019) Ethical considerations on the use of machine translation and crowdsourcing in cascading crises. In: Federici FM, O’Brien S (eds) *Translation in cascading crises*. Routledge, New York, NY, pp 132–151
- Stanovsky G, Smith NA, Zettlemoyer L (2019) Evaluating gender bias in machine translation. In: *Proceedings of the 57th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics*. Association for Computational Linguistics
- Strubell E, Ganesh A, McCallum A (2019) [Energy and policy considerations for deep learning in NLP](#). In: *Proceedings of the 57th annual meeting of the Association for Computational Linguistics*, Florence, Italy. Association for Computational Linguistics, pp 3645–3650
- Taivalkoski-Shilov, Kristiina. 2019. “Ethical Issues Regarding Machine(-assisted) Translation of Literary Texts.” *Perspectives* 27(5): 689-703.

Toral, Antonio, Martijn Wieling, and Andy Way. 2018. "Post-editing Effort of a Novel with Statistical and Neural Machine Translation." *Frontiers in Digital Humanities* 5(9). <https://doi.org/10.3389/fdigh.2018.00009>

Nonfungible Token Korumasında Çeviri Bellekleri – Özge ÇETİN

1966 ALPAC (The report of the Automatic Processing Advisory Committee) raporunda desteklenen çevirmenler için teknoloji üretilmesi fikri (Hutchins 1995:435) ve “metin üzerinden üretilen terimciler” fikri, yine Friedrich Krollmann tarafından geliştirilen LEXİS sistemi, Erhard Lippmann tarafından geliştirilen “zaman-paylaşımlı sistemler”, 1979’da Peter Athern ve “Çeviri Arşivi” fikri, 1980’de Martin Kay ile “metin işleme araçlarının çeviri amaçlı kullanılması” fikri ve son olarak 1981’de Alan Melby ile geliştirilen “çift dilli uyumluluk (concordance) araması” (Hutchins 1998: 287-295) sayesinde bugün bildiğimiz çeviri belleği sistemleri oluşturulmuştur. Profesyonel çevirmenlere yardımcı olması amaçlanan ve o zaman *çevirmenin çalışma masası* isimleri ile anılan bu araçlar zamanla *bilgisayar destekli çeviri* araçları adıyla çevirmenlerin üstünde hak iddia edemediği belleklere ve bu belleklerin makine çevirisi için bir havuz oluşturabildiği sistemlere dönüşmüştür. Bu çalışmanın amacı bugün gelinen noktada dijital bir veri tabanı olarak profesyonel çevirmenler tarafından üretilen çeviri belleklerinin makine çevirisine katkısı esnasında dijital bir telif olan NFT (Non-fungible Token) ile tescilin mümkün olup olmadığı sorgulamaktır. Blok Zincir teknolojileri içerisinde özgün olan verilerin saklanması ve kullanılabilmesini sağlayan dijital telif sistemi NFT, bellekler üzerinde kullanılabilir mi? Halihazırda görsel sanatlar alanında çoktan kullanılmaya başlayan NFT sayesinde “özgün bir eser dijital bir telif numarası ile eşsiz hale getirilerek korunabilir”. (Arıkan 2022). Bu noktada çeviri belleklerinde oluşturulan verinin özgün bir eser olup olmadığının yanıtı önemlidir. “FSEK m.1/B hükmü uyarınca eser, sahibinin hususiyetini taşıyan ve ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri olarak sayılan her çeşit fikir ve sanat ürünleridir.” (Arıkan 2022:327). Edebi bir metne ait çeviriden oluşan bir bellek tıpkı bir tablo ya da sanat eseri gibi NFT yöntemi ile dijital bir telif alır ise herhangi bir makine çevirisinin bu çeviriyi kullanması; bu telifin satılması, devredilmesi ile mümkün hale gelerek, oluşturucusu olan çevirmenin haklarını koruyan ve aynı zamanda makine çevirisinde ortaya çıkan sorumluluk boşluğunu gideren bir uygulamaya dönüşebilir. Ancak yaşanabilecek hukuksal ve işlevsel boyutta aksaklıklar incelenmesi gereken konulardan biridir.

Anahtar kelimeler: Çeviri teknolojileri, Telif hakkı, Non-fungible token, Blok zincir, Çeviri belleği

Kaynaklar

Arıkan, Ö. 2022. Telif Hakları Hukuku Boyutuyla NFT’ler. TFM, C: 8, S: 2, s. 323-336.

Çağlayan Aksoy, Pınar & Özkan Üner, Zehra . 2021. NFTs and Copyright: Challenges and Opportunities’, Journal of Intellectual Property Law & Practice, S: 0, C: 00, s. 1-12. NFT Overview.

2022. The block. 30.09.2022 tarihinde <https://www.theblock.co/data/nft-non-fungible-tokens/> nft-overview adresinden edinilmiştir

Çağlayan Aksoy, Pınar . 2021. Akıllı Sözleşmelerin Kuruluşu ve Geçerlilik Şartları, 1. Baskı, İstanbul, Onikilevha Yayınları.

Dilmen N E, İyigüngör T, Alamaslı I, Kılıç M C.(2022).Taş Baskıdan NFT'ye: Teknolojinin Olanakları ile Dönüşen Sanat Anlayışı ve NFT Teknolojisi Üzerine bir Araştırma. Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi. s41. 255-275. ISSN: 2630-6220

Evans, T. M. 2019. Cryptokitties, cryptography, and copyright. AIPLA QJ, 47, 219.

Fairfield, J. 2021. Tokenized: The law of non-fungible tokens and unique digital property. Indiana Law Journal, Forthcoming.

Hutchins, J W. 1995. Machine translation: A brief history. Concise History of the Language Sciences: From the Sumerians to the Cognitivists. ed. Koerner EFK, Asher RE. Oxford: Pergamon Press, s.431–445.

Hutchins, J W. 1998. The Origins of the Translator's Workstation. Machine Translation. c.13. s.4: 287–307

Krollmann, F. 1974. 'Data Processing at the Translator's Service', Babel 2

Kugler, L. 2021. Non-fungible tokens and the future of art. Communications of the ACM, 64(9), 19-20.

Kujala, S., & Väänänen-Vainio-Mattila, K. 2009. Value of information systems and products: Understanding the users' perspective and values. Journal of Information Technology Theory and Application (JITTA), 9(4), 4.

Melby, A.K. 1981. 'Translators and Machines - Can they Cooperate?' Met

Pirnay, Deventer, Amaral De Sousa. 2023. Providing Customer Value through Non-Fungible Tokens: A Preliminary Study. Proceedings of the 56th Hawaii International Conference on System Sciences. s4543-4552

Rybarczyk, R., Armstrong, D. & Fabiano, A. 2021. On bitcoin's energy consumption: A quantitative approach to a subjective question. Galaxy Digital Mining. 18.06.2021 tarihinde https://www.lopp.net/pdf/On_Bitcoin_Energy_Consumption.pdf adresinden edinilmiştir.

Sullivan, S. 2021. What you don't know about nfts could hurt you: Non-fungible tokens and the truth about digital asset ownership. Jdsupra.com. 17.06.2021 tarihinde

<https://www.jdsupra.com/legalnews/what-you-don-t-know-about-nfts-could-1190770/> adresinden edinilmiştir.

Tolstoy, L. N. 2000. Sanat nedir? İstanbul: Şule Yayınları.

Yaşar, A. 2023. Blockchain ve telif hukuku. İçinde: Blockchain Teknolojisi ve Uygulamaları. Nobel Yayınevi.

Matematiğin Sihri: Algoritmaların Hayalini Çevirmek... Ludskanov ve Makine Çevirisi Teorisi – Mehmet SARI

Bir bilim dalının araştırma yöntemlerinin iyileştirilmesi ve uygulama alanlarının genişletilmesiyle birlikte uygulama taleplerinin kademeli olarak arttığı ve ilgili bilimin ufkunun genişlediği görülür. Bu durum, daha düne kadar disiplin içerisinde var olan ve sorgulanmadan kabul edilmiş birtakım fenomenlerin açıklanmasını zaruri kılarak yeni gelişmeler hakkında da gerekli açıklamalarda bulunmasına zemin oluşturur. Oldukça genç bir bilim dalı olan çeviribilimin uygulama alanlarının gelişmesiyle ortaya çıkan “makine çevirisi”ne yönelik kuramsal ilginin çeviribilimciler tarafından açıklan(a)madığı görülür (Hauenschild & Heizmann, 1997). Yirminci yüzyılın büyük bir kısmında, insan çevirisi ve makine çevirisi üzerine dayalı düşüncelerin genellikle paralel şekilde ilerlediği görülür. Dilbilimin çeşitli dallarından ilham alan insan çevirisi kuramlarında ya da insan ve makine çevirisi arasında ortak kuramsal zemin bulmaya çalışan hesaplama odaklı dilbilimcilerin çalışmalarında nadiren de olsa kesişme noktaları gözlemlenir (Ludskanov, 1967; Bennet, 1994). Bu dilbilimcilerin genelde insan çevirisi ve makine çevirisi arasında ortak bir teorik temel bulmaya çalıştığı görülür. (Ludskanov, 1967; Bennet, 1994). Bu çalışmada, Bulgaristan’ın ilk profesyonel matematiksel dilbilimcisi Alexander Ludskanov’un “*Prevezhdad Choveküt i Mashinata*” [İnsan da Çevirir Makine de] adlı eserinde makine çevirisine yönelik sunduğu görüşleri ve ortaya koyduğu yaklaşımın tanıtılması amaçlanmaktadır. Ayrıca, Ludskanov’un (1968) makine çevirisi esnasında karşılaşılabilecek bazı sorunlara yönelik geliştirdiği “makine çevirisi teorisi” tanıtılarak, makine çevirisinin uygulanabilmesi için belirlediği ve “küresel strateji” olarak adlandırdığı yaklaşım yöntemlerinin açıklanması da hedeflenmektedir. Ludskanov’un makine çevirisinin henüz yeni gelişmekte olduğu dönemlerde, çevirinin “makineleşmesi” yolunda karşılaşılan zorlukları göz önünde bulundurarak “bilgisayarlı çeviri” üzerine yapmış olduğu uygulama odaklı çalışmalarından hareketle belirlediği stratejilerin tanıtıldığı bu çalışmanın alanyazında yürütülen benzeri çalışmalara katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: makine çevirisi, insan çevirisi, dilbilim, teori, algoritma.

Kaynakça

Bennett, P. (1994) 'The Translation Unit in Human and Machine', Babel 40:12- 20.

Hauenschild Christa ve Susanne Heizmann (1997). Machine translation and translation theory, Mouton de Gruyter.

Ludskanov, Aleksander (1967). Prevezhdad chovekt i machinata. Sofya: Nauka i Izkustvo.

Bilgisayar Destekli Çeviribilim Uygulamasına Giriş: Çeviribilim Eğitiminde ve Çeviri İncelemesinde Python ve Doğal Dil İşleme Araçları - Kadir Yiğit US

Bilgisayar destekli çeviribilim (BDÇ) çalışmalarının Türkçe metinlerde nasıl yapılabileceğine dair yönergeler de, çeviribilim sınıflarında çeviribilim kavramlarını aktarmada nasıl kullanılabileceğine dair kolay erişilebilir kaynaklar da henüz yok. O halde, genel çeviribilim araştırmacılarının ve öğrencilerinin bu uygulamalara girişi nasıl kolaylaştırılabilir?

Bu çalışmanın tezine göre, BDÇ kolay erişilebilir ve yinelenebilir uygulamalarla anlaşılabilir. Bildiri, kodu ve incelemeleri Türkçe BDÇ çalışmalarının daha hızlı gelişmesi için, kolay erişilebilir yönergelere, araçlara ve uygulama örneklerine dair eksikleri gidermeyi hedefliyor. Bu çalışma Python koduyla norm temelli (Touy, 2012) bir inceleme sunuyor. İnceleme, belli bölümleriyle Atılım ve Başkent Üniversiteleri'nin Mütercim Tercümanlık Bölümü'nde iki derste çeviri eğitiminde de kullanıldığından BDÇ'nin Türkiye'de lisans düzeyinde sınıflara taşınabileceğine dair de bir örnek.

Temel Python bilgisiyle yazılan kodda öncül, süreç öncesi ve süreç normlarını ortaya çıkarmak üzere, cümle düzeyinde eşlendirilmiş kaynak/erek metinlerin noktalama imleri, sözcük sınıflarıyla frekansları kıyaslanıyor; etiketlenilmiş deyiş kaymalarından çeviri prosedürleri sınıflandırılıyor; tüm inceleme bulguları yan-metin verileriyle kıyaslanarak metindeki çeviri normlarına, çevirmen tercihlerine dair eleştiri oluşturuluyor. Kullanıcılar (araştırmacılar/ öğrenciler) kod bilmeden de çalışmadan yararlanabilirler.

Çalışmada normlara yönelik bulguları derslerde öğrencilerle paylaşılan çeviriler, *Ölü Gezegen* (Suveren, 1984) ve *Robotların Yükselişi*'ydi (Duran, 2018). İncelemeler, Krüger'in (2021) lisansüstü makine çevirisi eğitiminde didaktik araç olarak önerdiği Jupyter Notebook'ta (Kluyver vd., 2016) yapıldı. Bu bildiride de örnekler Jupyter Notebook tabanlı Colaboratory'de (Google, t.y.) sunulacak.

Sunumda, eğitimde de kullanılan, Python görselleştirme kütüphanelerinden, Voyant-Tools'un (Sinclair ve Rockwell, 2016) görselleştirme araçlarından yararlanılacak. Metin eşlendirmede LF Aligner (Farkas, 2011); doğal dil işlemedeyse İngilizce metinlerde NLTK (Bird, Klein ve Loper, 2009) ve BookNLP (Bamman, Underwood ve Smith, 2014), Türkçe metinlerde VNLP (VNGRS, t.y.) kütüphaneleri kullanılacak.

Bu çalışma, özellikle süreç normlarına dair incelemenin BDÇ'yle yapılabileceğini; yan metinlerle desteklendiğinde genel normlara ulaşılabilirdiğini gösteriyor. Kullanılan araçların sınırlılıkları Türkçe BÇD için gerekli uygulamalara işaret ediyor. Bu bulgularla beraber, çalışmayı oluşturan kodlar açıklamalarıyla, örnekleriyle Colaboratory üzerinden araştırmacıların hizmetine sunulacak.

Anahtar kelimeler: Bilgisayar Destekli Çeviribilim, Doğal Dil İşleme, Norm, Çeviri Eleştirisi, Python

Kaynakça

- Bamman, D., Underwood, T., & Smith, N. A. (2014). BookNLP (Version 0.2.0) [Computer software]. <https://github.com/dbamman/book-nlp>
- Bird, S., Klein, E. ve Loper, E. (2009). Natural Language Processing with Python: Analyzing Text with the Natural Language Toolkit O'Reilly. <https://www.nltk.org/book/>
- Duran, C. [Çev.] (2018). *Robotların Yükselişi* [Yazar M. Ford]. Kronik.
- Farkas, A. (2011). LF Aligner [Bilgisayar yazılımı]. <http://sourceforge.net/projects/aligner/>
- Google. (t.y.). Introduction to Google Colab [Code]. Google Colab. <https://colab.research.google.com/notebooks/intro.ipynb>
- Kluyver, T., Ragan-Kelley, B., Fernando P., Granger, B., Bussonnier, M., Frederic, J., ... Willing, C. (2016). Jupyter Notebooks – a publishing format for reproducible computational workflows. In F. Loizides & B. Schmidt (Eds.), *Positioning and Power in Academic Publishing: Players, Agents and Agendas* (ss. 87–90).
- Krüger, R. (2021). Using Jupyter notebooks as didactic instruments in translation technology teaching, *The Interpreter and Translator Trainer*, DOI: 10.1080/1750399X.2021.2004009
- Python [Bilgisayar Yazılımı]. <https://www.python.org/>
- Sinclair, S. ve Rockwell, G. (2016). *Voyant Tools*. Web. <https://voyant-tools.org/>
- Suveren, G. [Çev.] (1984). *Ölü Gezegen* [Yazar I. Asimov]. Altın Kitaplar
- Toury, G. (2012). *Descriptive translation studies - and beyond*. John Benjamins Publishing.
- VNGRS. (t.y.). *VNLP by VNGRS*. Vnlp.Io. <https://vnlp.io/>

Türkiye’de Mütercim-Tercümanlık ve Çeviribilim Bölümlerinde Bulunan Çeviri Teknolojisi Öğretim Programının Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Açısından İncelenmesi – Funda ÖZBAKIR

Günümüzde küreselleşmenin etkisi ile farklı uluslardan insanlar sosyal, ekonomik, göç ya da eğitim gibi sebeplerle daha sık etkileşim halinde olmuş ve bu süreçle beraber çeviriye olan ihtiyaç giderek artmıştır. Çevirinin Türkiye için politik, ekonomik ve kültürel sebeplerden dolayı önemi düşünüldüğünde ise çağın gereksinimlerine uygun bilgi ve becerilerle donatılmış çevirmenler yetiştirmek ve bu teknolojilerden daha etkili yararlanmak her zamankinden daha önemli bir hal almıştır. Türkiye’de farklı yabancı dillerde çeviri eğitimi veren birçok bölüm bulunmaktadır. Bu bölümlerde çeviri ve teknoloji eğitimin nasıl yürütülmesi gerektiği konusu, alanda önemli tartışma konularından bir tanesi olmaya devam etmektedir. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ), Türkiye'deki tüm öğretim programlarının kalite standartlarını belirlemek için kullanılan bir çerçevedir. TYÇ, belli bir düzeyde bilgi, beceri ve yetkinliklere sahip bireyler yetiştirmeyi hedefler. Mütercim-Tercümanlık ve Çeviribilim bölümleri de TYÇ kapsamında düzenlenir ve öğrencilere belirli beceri ve bilgi düzeylerine ulaşmaları için rehberlik eder. Bu çalışma, 2023 yılı itibari ile Türkiye’de bulunan Mütercim-Tercümanlık ve Çeviri Bilim bölümlerinde yer alan Çeviri Teknolojisi dersinin program çıktılarının, Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi ’ne uygun olarak Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) adı altında oluşturulan ulusal yeterlilikler çerçevesi kapsamında, anahtar yetkinlik alanları ile ilişkisini ortaya koymak, akademik çeviri eğitiminde öğrencilere teknoloji edinci kazandırma/geliştirme konusunda öneriler sunmayı hedeflemektedir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman inceleme yöntemi kullanılarak, elde edilen bulgular, veri analizi tekniklerinden betimsel analiz ile çözümlenecektir. Araştırma sonuçlarına göre, Mütercim-Tercümanlık ve Çeviribilim bölümlerinde okutulan Çeviri Teknolojisi dersindeki kazanımların, TYÇ kapsamında belirlenen yetkinlikler ile uyumlu olup olmadığı tespit edilmeye çalışılıp, güçlü ve zayıf yönleri belirlenerek, ileride bu alanda yapılacak çalışmalarda konunun daha sistematik ve profesyonel bağlamda ele alınmasına zemin oluşturulması hedeflenmektedir.

Anahtar kelimeler: Çeviri eğitimi, Çeviri Teknolojisi, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi, Öğretim Programı

Yuvarlak masa oturumları

Sözlü Çeviri Teknolojileri

Moderatör: Jonathan ROSS

Konuşmacılar:

Ebru DİRİKER

Levent ARSLAN

Aymil DOĞAN

Oktay ESER

Şeyda KINCAL

Zeynep ŞENGEL (Türkiye Konferans Tercümanları Derneği)

Çevirmenlerin Teknolojiyle İmtihanı: İnsan Merkezli Çeviri Dünyası

Moderatör: Suat KARANTAY

Konuşmacılar:

Turgay KURULTAY (Çeviri Derneği)

Furkan ÖZKAN (Çevirmenler Meslek Birliği)

Yıldırım SARI (Çeviri İşletmeleri Derneği)

Zeynep ATİKER (Türkiye Yayıncılar Birliği)

Bihter Esin YÜCEL

Biyografiler

Mehmet ŞAHİN

Mehmet Şahin Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim Bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Lisans eğitimini Bilkent Üniversitesi Mütercim Tercümanlık bölümünde tamamladıktan sonra aynı üniversitede Öğretmen Eğitimi alanında yüksek lisans derecesi aldı. Doktorasını Iowa Eyalet Üniversitesinde Uygulamalı Dilbilim/TESOL odaklı Müfredat ve Öğretim alanında tamamladı. Doktora araştırmasını bilgisayar destekli dil öğrenimi ve eğitim teknolojisi üzerine yaptı.

Prof. Dr. Şahin'in araştırma alanları arasında çeviri teknolojileri, makine çevirisi ve çevirmen eğitimi yer almaktadır. Çeviribilim üzerine TÜBİTAK tarafından desteklenen çeşitli projeleri baş araştırmacı olarak tamamlamış ve makine çevirisi üzerine hâlen devam eden TÜBİTAK destekli bir projede baş araştırmacı olarak projeyi yürütmektedir. Çeviri Derneği genel sekreteri olan Şahin çok sayıda kitap bölümü ve makalenin yanı sıra [Bilgisayar Destekli Çeviri](#) ve [Çeviri ve Teknoloji](#) başlıklı özgün kitapların yazarıdır. *Yapay Çeviri* adlı yeni kitabı yayıma hazırlanmaktadır.

Tunga GÜNGÖR

Tunga Güngör Boğaziçi Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümünde öğretim üyesidir. Yüksek lisans ve doktora derecelerini aynı bölümden almıştır. Araştırma alanları yapay zekâ, doğal dil işleme, makine çevirisi ve makine öğrenmesi konularını içerir. Bölümde yer alan Yapay Zekâ laboratuvarı ve Metin Analitiği ve Biyoenformatik laboratuvarı üyesidir. Yapay zekâ, doğal dil işleme, makine çevirisi ve algoritma analizi konularında lisans ve yüksek lisans seviyelerinde dersler vermektedir.

Ena HODZIK

Ena Hodzik Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilimi Bölümünde doktor öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Doktora derecesini Cambridge Üniversitesinden İngilizce ve Uygulamalı Dilbilim alanında almıştır. Araştırma konuları arasında sözlü çeviri süreçleri ve bütüncü merkezli çeviribilim yer almaktadır. Dr. Hodzik TÜBİTAK destekli bir bilimsel araştırma projesinde araştırmacı olarak görev yapmakta ve çevirmen üslubunu makine çevirisinin üslubuyla karşılaştırma çalışmalarını yürütmektedir.

Sabri GÜRSES

Sabri Gürses (1972, İstanbul). *Boşvermişler: Bir Bilimkurgu Üçlemesi, Sevişme, Türk Mitolojisi* gibi kitapların yazarı olan Gürses, 1999 yılında İstanbul Üniversitesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. Yüksek lisansını Nabokov ve Yevgeni Onegin, doktorasını Yuri Lotman üzerine yaptı. Andrey Belıy'den yaptığı *Glossolia* adlı çevirisiyle, 2009 yılında Uluslararası Rus Edebiyatı

Çevirmenleri Merkezi tarafından onur diplomasıyla ödüllendirildi. *Oblomov* çevirisi 2010 yılında Dünya Kitap tarafından yılın çevirisi seçildi. 2011 yılında Çeviri Derneğinin Genç Soluk Ödülünü aldı. Puşkin'den yaptığı *Yevgeni Onegin* çevirisi 2018 yılında Rus Çeviri Enstitüsü (Читай Россию) ödülleri arasında şiir dalında kısa listeye girdi, 2020 yılında *Tolstoy: Bütün Eserleri* çevirileriyle aynı enstitünün klasik eser çevirileri dalındaki birincilik ödülünü aldı. 2005 yılında Çevirmenler Birliği'nin kurucuları arasında yer aldı, *Çeviribilim* dergisini, 2013 yılında aynı adlı yayınevini kurdu. Özellikle çeviri intihali araştırmalarına öncülük etti ve bu konuda birçok araştırma yayınladı. Şu anda Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilimi Bölümünde doktora sonrası araştırmacı olarak yer alıyor ve Çeviri Derneği başkanlığını yapıyor.

Deniz MALAYMAR

Deniz Malaymar, Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilimi Bölümünde doktora öğrencisi ve araştırma görevlisidir. Yüksek lisans eğitimini aynı bölümde 2017 yılında tamamlamıştır. Doktora tezinde Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu'nun çeviri ve yayın faaliyetlerini incelemekte ve Kurum tarafından yayımlanan çeviri kitapların seçimini, üretimini ve sunumunu etkileyen sosyokültürel ve ideolojik faktörleri tartışarak erken Cumhuriyet döneminde çocuk edebiyatı çevirisine atfedilen rolü araştırmaktadır. Araştırma alanları arasında çeviri tarihi, çeviri ve ideoloji, çeviri sosyolojisi, süreli yayın çalışmaları ve çocuk edebiyatı çevirisi bulunmaktadır.

Erdem HÜRER

Erdem Hürer, yüksek lisansını İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Mütercim-Tercümanlık bölümünde tamamladı. Şu anda doktora çalışması Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilimi bölümünde devam eden Hürer, aynı bölümde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Araştırma alanları arasında, bunlarla sınırlı olmamak üzere, yeniden çeviri, çok modlu çeviri, uyarlama çalışmaları ve kültür çalışmaları yer almaktadır. Kendisi aynı zamanda iki akademik ve üç edebi eserin çevirmenidir.

Zeynep YİRMİBEŞOĞLU

Zeynep Yirmibeşoğlu, Boğaziçi Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümünde araştırma görevlisi ve doktora öğrencisidir. Yüksek lisans eğitimini aynı bölümde 2021 yılında tamamlamıştır. Araştırmaları doğal dil işleme, makine çevirisi ve derin öğrenme konularını içermekte ve Türkçe-İngilizce makine çevirisi alanında yoğunlaşmaktadır. Bölümde yer alan Yapay Zeka laboratuvarı ve Metin Analitiği ve Biyoformatik laboratuvarı üyesidir.

Olgun DURSUN

Olgun Dursun, 2019 yılında Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim bölümünden mezun oldu. Aynı üniversitenin Bilişsel Bilim programında Türkçe morfolojinin işlenmesi üzerine yüksek lisans

çalışmalarını 2023 yılında tamamladı. Çeşitli yayın kuruluşlarında editörlük, çevirmenlik yaptı. Doğal dil işleme alanında çalışıyor.

Harun DALLI

Harun Dalli, Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim bölümünde doktora öğrencisidir. Yüksek lisans eğitimini aynı bölümde dolaylı görsel-ışitsel çeviri üzerine yaptığı çalışma ile 2023 yılında tamamlamıştır. Boğaziçi Üniversitesi ve University College London tarafından yürütülen çeşitli araştırma projelerinde yer almaktadır. Güncel olarak altyazı çevirmenliği yapmaktadır.

Ozan ÇAĞLAYAN

Ozan Çağlayan metin, imge ve ses odaklı doğal dil işleme alanında çalışan bir yazılım mühendisidir. Doktora derecesini 2019 yılında Le Mans Üniversitesi Bilişim Laboratuvarı'ndan (LIUM) almış, 2018 yazı boyunca Johns Hopkins Üniversitesi'nin JSALT çalıştayında misafir araştırmacı olarak bulunmuştur. 2019-2021 yılları arasında, Londra Imperial College Bilgisayar Bilimleri Bölümü'nde Prof. Dr. Lucia Specia ile beraber doktora sonrası araştırmaları yürütmüş, çeşitli yüksek lisans öğrencilerine eş-danışmanlık yapmıştır. 2022 yılından bu yana Lucia Specia tarafından kurulan Context AI start-up şirketinde araştırma mühendisi olarak çalışmakta olup, makine öğrenmesi ile içerik analizi ve nefret söylemi gibi konulara odaklanmaktadır.

İlyas ÇİÇEKLI

Araştırma Alanları: Bilgisayar Bilimleri, Kuramsal Bilgisayar Bilimleri, Yapay Zeka, Bilgisayarda Öğrenme ve Örüntü Tanıma, Bilgi Mühendisliği, Bilgisayar Öğrenimi, Doğal Dil İşlemesi, Metin/Doküman İşleme, Yazılım, Programlama Dilleri, Mühendislik ve Teknoloji

Ebru DİRİKER

Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilimi Bölümü Öğretim Üyesi, Manchester Üniversitesi Onursal Öğretim Üyesidir. Kanada York Üniversitesinde Türkçe Konferans Çevirmenliği derslerini başlatmıştır. Ottawa ve York Üniversitelerinde dersler vermektedir. Akredite çevirmen olduğu kurumlar arasında Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi, Kanada Ontario mahkemeleri vardır. *De-/Re-conceptualizing Conference Interpreting* (John Benjamins, 2004) ve *Konferans Çevirmenliği* (Scala, 2005) başlıklı kitapları, araştırma makaleleri ve *42nd Regiment: Gallipoli 1915* (Lindenbrooks, 2018) başlıklı kitap çevirisi yayınlanmıştır. Alanın başlıca dergilerinden *Interpreting, The Interpreter & Translator Trainer, Parallèles*'de yayın/danışma kurullarında görev yapmaktadır.

Oktay ESER

Amasya Üniversitesi İngilizce Mütercim-Tercümanlık Bölümü'nde öğretim üyesidir. Çeviribilim alanındaki lisansüstü çalışmalarını Prof. Dr. Ayşe Nihal Akbulut danışmanlığında İstanbul Üniversitesi'nde yapmıştır. Ayrıca, işletme yönetimi yüksek lisans derecesine sahiptir. 2018 yılında Avustralya'da RMIT (Royal Melbourne Institute of Technology) Üniversitesi'nde *Toplum Çevirmenliği* üzerine TÜBİTAK bursuyla doktora sonrası araştırma yapmıştır. Çeviri Derneği ve FIT (International Federation of Translators) üyesidir. Araştırma alanları çeviri eğitimi, çevirmen edinci, toplum çevirmenliğini kapsamaktadır. Çeviribilim alanında araştırma makaleleri yanında son çıkan kitapları arasında 1-*Understanding Community Interpreting Services: Diversity and Access in Australia and Beyond* (Palgrave Macmillan, 2020), 2-*Çeviribilimde Araştırma ve Yayın Sorunları* (Pegem, 2021, Ayşe Nihal Akbulut ile) 3-*Introduction to Healthcare for Turkish-speaking Interpreters and Translators* (John Benjamins, 2022, Ineke Crezee ve Fatih Karakaş ile) ve 4-*Educating Community Interpreters and Translators in Unprecedented Times* (Palgrave Macmillan, Baskıda, Miranda Lai ve Ineke Crezee ile) bulunmaktadır.

Ayşe Şirin OKYAYUZ

Ayşe Şirin Okyayuz, Hacettepe Üniversitesi Mütercim ve Tercümanlık Bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Araştırma alanları arasında görsel-işitsel çeviri, çeviri eğitimi, erişilebilirlik, edebî çeviri, yerelleştirme yer almaktadır. Sahne için drama, görsel-işitsel içerik, felsefeden siyasete çeşitli konularda kitaplar, çok satanlar ve çocuk kitapları çevirmektedir. Profesyoneller için kılavuzların, standartların ve yeterliliklerin hazırlanmasında ulusal ve uluslararası platformlarda ve AB projelerinde çalışmalar yapmıştır. Ankara'da yaşıyor.

Işın ÖNER

Akademisyen, çevirmen, editör. 1983 yılına kadar Beyoğlu Tercüme Bürosu'nda çevirmen, redaktör ve yönetici olarak çalıştı. 1983-2008 yılları arasında, kurucuları arasında yer aldığı Boğaziçi Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Çeviribilim Bölümü'nde şiir çevirisi; medya çevirisi; AB hukuku ve çevirileri; yaratıcı metin yazarlığı; teknik çeviri; lokalizasyon; çeviri kuramları ve çeviri eleştirisi konularında lisans ve lisansüstü dersler verdi. Türkiye'deki yüksek öğretim kurumlarının Çeviribilim/Mütercim-Tercümanlık Programları'nda gerek AB hukuku ve çevirileri gerekse yerelleştirme, proje yönetimi, çeviriye yönelik dil teknolojileri ve makine çevirisi derslerinin yer almasına öncülük ederek ulusal ve uluslararası platformda çeviri sektörü ile çeviri eğitimi arasındaki bağların kurulmasını sağladı. Araştırmaları çeviri kuramı, teknik dokümantasyon, çeviri eğitimi, çeviri eleştirisi ve çeviribilim felsefesi üzerinde yoğunlaşan Öner aynı zamanda, Diye Yayınları'nın genel yayın yönetmenidir. Çeviri İşletmeleri Derneği kurucularındandır ve bir dönem başkanlığını yapmıştır. Teknik metin yazarlığı konusunda Avrupa'da uzman bir kurum olan Tekom Europe'un genel kurul delegesi ve Tekom Türkiye

sözcüsüdür. 2014 yılından bu yana İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi'nde, kurucuları arasında yer aldığı Çeviribilim Bölümü'nde görev yapmaktadır. Öner'in sözü edilen araştırma konularında yurt içinde ve yurt dışında yayınlanmış birçok makalesi ve bildirisi bulunmaktadır. Yayımlanan kitapları: *Kızılıcak Karpuz Olur mu Hiç? İlahi Çevirmen* (İnce-Bengi Öner), *Çeviri Bir Süreçtir... Ya Çeviribilim?; Çeviri Kuramlarını Düşünürken; Çeviribilim Terimleri Sözlüğü*.

Cüneyd TANTUĞ

İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Bilgisayar ve Bilişim fakültesi öğretim üyesi olan Dr. Tantuğ, Yapay Zeka, Yapay Öğrenme (Machine Learning), Derin Öğrenme (Deep Learning), Doğal Dil İşleme (Natural Language Processing) ve Finansal Yapay Zeka alanlarında çalışmaktadır. İTÜ Doğal Dil İşleme Grubu'nun kurucularından olup hâlen bu grupta çalışmalarına devam etmektedir. Aynı zamanda 2012 yılından beri İstanbul Teknik Üniversitesi'nin tüm bilgi işlem alt yapısından ve yeni bilgi teknolojileri projelerinden sorumlu olarak Bilgi İşlem Daire Başkanı görevini yürütmektedir.

Lisans derecesini 2000 yılında birincilikle bitirdiği Kontrol ve Bilgisayar Mühendisliği Bölümü'nden alan Dr. Tantuğ, yüksek lisans derecesini 2002 yılında, doktora derecesini ise 2007 yılında İTÜ Bilgisayar Mühendisliği bölümünden almıştır. 2006-2007 yıllarında Kopenhag Üniversitesi Dil Teknolojileri Merkezi'nde misafir araştırmacı olarak çalışmıştır. 2000 yılında Bedri Karafakioğlu Özel Ödülü ve 2007 yılında Siemens Mükemmellik Ödülü'ne layık görülmüştür.

İTÜ Bilgisayar Mühendisliği Bölümü'nde 2010-2017 yılları arasında Yard. Doç. Dr. olarak görev yapan Dr. Tantuğ, 2011-2015 yılları arasında Bilgisayar ve Bilişim Fakültesi Dekan Yardımcılığı görevini yürütmüş olup 2017 yılından beri aynı fakültede Doçent öğretim üyesi olarak çalışmalarına devam etmektedir.

Kalkınma Bakanlığı, TÜBİTAK, Avrupa Birliği destekli birçok projede yürütücü ve araştırmacı olarak görev alan Dr. Tantuğ, bankacılık, yazılım, telekomünikasyon gibi farklı sektörlerde bir çok özel sektör projesinde danışmanlık yapmıştır. Diğer yandan TÜBİTAK TEYDEB ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Ar-Ge Teşvikleri kapsamında hakemlik ve izleyicilik görevlerini yürütmektedir.

Olca Taner YILDIZ

Olca Taner Yıldız doktora derecesini Boğaziçi Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümünden almış ve doktora sonrası araştırmalarını da Minnesota Üniversitesinde 2005 yılında tamamlamıştır. 2005 - 2020 yılları arasında Işık Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliğinde çalışan Olca Taner Yıldız, 2020 yılından beri Özyeğin Üniversitesinde profesör olarak görev yapmaktadır. Araştırma alanları doğal dil işleme, yapay öğrenme, biyoenformatiktir.

Eşref ADALI

Prof. Dr. Eşref Adalı (D. 1948, Eğirdir, Isparta). Eğitim yaşamına İstanbul'da başlamıştır. 1965 yılında Pertevniyal Lisesi'nden, 1971 yılında da İTÜ Elektrik Elektronik Fakültesi'nden yüksek mühendis olarak mezun olmuştur. Mezuniyetinin hemen arkasından, İTÜ Elektrik Elektronik Fakültesi, elektriğin endüstride tatbikatı kürsüsüne asistan olarak atanmıştır. 1976 yılında doktor ünvanını kazanan Adalı, 1977 yılında, Case Western Reserve (Cleveland Ohio, ABD) Üniversitesine konuk araştırmacı olarak gitmiştir. 1979 yılında Kanada'nın Ottawa kentindeki Carleton Üniversitesi'nde konuk öğretim üyesi olarak görev almış, 1980 yılında üniversite doçenti ünvanını almıştır. 1982 yılında İTÜ'de yeni kurulan kontrol ve bilgisayar mühendisliği bölümü, bilgisayar bilimleri anabilim dalına geçen Adalı, 1985 yılında Akron Üniversitesi'nde konuk araştırmacı olarak bulunmuştur. Adalı 1988 yılında, İTÜ Bilgisayar Mühendisliği anabilim dalına profesör olarak atanmıştır. 1990-91'de TÜBİTAK MAM'da İformatik Enstitüsü Başkanlığı yapmıştır. 1997-98 yıllarında bilgisayar bilimleri anabilim dalı başkanlığı yapmıştır, 1998-2002 yılları arasında Bilgisayar mühendisliği bölüm başkanlığı görevini yapmıştır. Halen bilgisayar mühendisliği bölüm başkanı ve Bilişim Enstitüsü Bilgi Teknolojileri Programı Anabilim Dalı Başkanlığı görevlerini sürdürmektedir.

Emre ŞATIR

Dr. Emre Şatır lisans eğitimini Dokuz Eylül Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümünde tamamlamış ve buradan üçüncülük derecesi ile mezun olmuştur. Yüksek lisansını Bilgi Getirimi (Information Retrieval) alanında yine Dokuz Eylül Üniversitesinde yapmış, doktor unvanını ise Ege Üniversitesinden almıştır. Kısa bir özel sektör deneyimi de bulunan Dr. Emre Şatır, lisansüstü eğitimi boyunca Manisa Celal Bayar Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmıştır. Doktora tez konusu makine çevirisi çözümlemesi (machine translation decoding) olan Dr. Emre Şatır, doktora eğitimi sırasında "Sinirsel Makine Çevirisi İçin Yeni Bir Çözümleme Yaklaşımı Geliştirme" isimli TÜBİTAK projesinde araştırmacı olarak çalışmıştır. Makine çevirisi dışında aynı zamanda Yapay Zekâ, Makine Öğrenmesi ve Doğal Dil İşleme alanlarında da çalışmaktadır. Dr. Emre Şatır hâlihazırda İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü öğretim üyesidir. Lisans düzeyinde Hesaplama Teorisi, Programlama Dilleri, lisansüstünde ise Doğal Dil İşleme ve Makine Çevirisi gibi dersleri vermektedir.

Azer KILIÇ

Azer Kılıç, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde öğretim üyesi olarak çalışıyor. 2013 yılında Köln Üniversitesi ile Max Planck Institute for the Study of Societies'de doktorasını tamamladı. Doktora sonrası çalışmaları, Paris merkezli AXA Araştırma Fonu, Avrupa Birliği'nin Marie Skłodowska-Curie Programı ve TÜBİTAK tarafından desteklendi. İlgi alanları arasında ekonomik

sosyoloji, tıp sosyolojisi, yeni teknolojiler ve cinsiyet çalışmaları yer alıyor. *Economy and Society*, *Social Science & Medicine*, *Social Policy & Administration* ve *Journal of Assisted Reproduction & Genetics* gibi farklı alan ve disiplinlerden dergilerde makaleleri yayınlandı. Şu sıralar makine çevirisi teknolojisi ve insan çevirmenlerin bu teknolojiye dair deneyim ve beklentileri üzerine bir araştırma projesi yürütüyor. Bu araştırmayla çalışma hayatının geleceğine ilişkin tartışmalara katkıda bulunmayı amaçlıyor.

Mert MORALI

Mert Moralı Manisa Celal Bayar Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık bölümünde araştırma görevlisi olarak görev yapmaktadır. 2016 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Mütercim-Tercümanlık Bölümünden (İngilizce-Almanca-Türkçe) mezun olan Moralı, 2021 yılında Boğaziçi Üniversitesi Yazılı Çeviri Programında “The Turkish translation and staging of Arturo Ui from the perspective of Verfremdungseffekt: An Analysis” başlıklı yüksek lisans tezini sunmuştur. Şu anda Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilimi Bölümünde doktora yapmakta ve medya erişilebilirliği üzerine çalışmaktadır. Moralı'nın çeşitli yayınevlerinden çıkmış kitap çevirileri de bulunmaktadır.

Cansu CANSEVEN EFELER

Marmara Üniversitesi İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümü'nde lisansını, Boğaziçi Üniversitesi Yazılı Çeviri bölümünde yüksek lisansını tamamladı. Bu derecesini edebiyattaki chick-lit türünün Türk edebiyatı dizgesine çeviri ve/veya yeniden yazımlar aracılığıyla girişini incelediği teziyle aldı. Boğaziçi Üniversitesi'nde üç yıl araştırma görevlisi olarak çalıştıktan sonra 2015 ile 2021 yılları arasında AnatoliaLit Telif Hakları Ajansı'nda edebiyat ajanı olarak çalıştı. 2016-2021 yılları arasında Boğaziçi Üniversitesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde ikinci yüksek lisansını Türk edebiyatındaki kurmaca çevirmenleri iktidar dinamikleri üzerinden yakın okumalar yaparak incelediği teziyle tamamladı. Bugüne kadar Taraf, haberturk.com, HT English, Milliyet Sanat, Milliyet Kitap ve Çevirmenin Notu gibi platformlarda da çalışan Canseven, çeviri ve çevirmen ekseninde hazırladığı söyleşilerine kitap-lık dergisinde devam etmektedir. Haziran 2021 itibarıyla Ayrıntı Yayınları'nın yeni markası Düşbaz Kitaplar'ın yayın yönetmenliğini üstlenmiştir ve Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim Bölümü'nde doktora eğitimi almaktadır.

Şevket Benhür ORAL

Şevket Benhür Oral Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nden lisans, Bilkent Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü'nden yüksek lisans derecelerini aldı. Daha sonra Amerika Birleşik Devletleri Iowa State Üniversitesi'nde Eğitimin Temelleri alanında doktora derecesini 2007 yılında tamamladı. Tezinin konusunu bütünselleştirici deneyim olarak öğretme edimi kavramının Amerikalı düşünür ve eğitim felsefecisi John Dewey'nin özellikle son dönem çalışmalarından *Deneyim*

Olarak Sanat adlı eseri çerçevesinde incelenmesi oluşturmaktadır. Oral'ın çalışma konuları arasında eğitimin sosyal ve felsefi temelleri, Dewey çalışmaları, çağdaş felsefe akımlarının eğitim felsefesi ile ilgili yönleri, *Bildung* kavramının tarihçesi ve günümüz eğitim sistemlerindeki rolünün analizi yer alır.

Zeynep Melissa SEYFİOĞLU

2020'de Ege Üniversitesi Mütercim-Tercümanlık (İngilizce) Bölümünde lisans eğitimini tamamlamış, Ağustos 2022'de Dokuz Eylül Üniversitesinde Mütercim ve Tercümanlık (İngilizce) Bölümünde yüksek lisans eğitimine başlamıştır. Yüksek lisans eğitimini sürdürmektedir. Haziran 2020'den beri sözlü çevirmenlik yapmaktadır.

Şeyda ERASLAN KINCAL

2002'de Hacettepe Üniversitesi Mütercim-Tercümanlık (İngilizce) Bölümünde lisans eğitimini, 2005'te DEÜ Mütercim ve Tercümanlık (İngilizce) Bölümünde yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır. Doktora derecesini Rovira i Virgili Üniversitesi Çeviribilim ve Kültürlerarası Çalışmalar programından 2011 yılında almıştır. 2004'ten bu yana DEÜ Mütercim ve Tercümanlık Bölümünde çalışmaktadır. Çalışma alanları konferans çevirmenliği, toplum çevirmenliği, Sözlü Çeviri Çalışmaları, sözlü çeviri eğitimidir.

Cihan ÜNLÜ

Cihan Ünlü konferans tercümanı ve araştırmacıdır. İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Bilgisayar destekli sözlü çeviri alanında yaptığı çalışmalarla 2023 yılında Hacettepe Üniversitesi'nden yüksek lisans derecesini almıştır. Şu anda doktora eğitimine Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim bölümünde devam etmektedir. Ünlü'nün başlıca araştırma alanları arasında sözlü çeviri çalışmaları, çeviri teknolojileri, bilgisayar destekli sözlü çeviri ve konuşma teknolojileri bulunmaktadır.

Zeliha DEMİRCAN

Zeliha Demircan, Dokuz Eylül Üniversitesi Bilgisayar Programcılığı bölümünden mezun olduktan sonra Kırklareli Üniversitesi Yazılım Mühendisliği bölümünü bitirmiştir. Lisans bitirme projesi kapsamında Kırklareli Üniversitesi'nin kullanacağı staj başvuru, takip ve sonuçlandırma işlemlerinin yapılacağı bir web sitesi geliştirmiştir. Lisans eğitimi mezuniyeti sonrasında bir süre özel sektörde web alanında çalışmış, bulutta çalışan bir ön muhasebe uygulamasının geliştirilmesine katkıda bulunmuştur. Zeliha Demircan hâlihazırda İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yazılım Mühendisliği Bölümünde öğrencidir. Yapay zekâ, doğal dil işleme, makine çevirisi alanlarına ilgi

duyan Zeliha Demircan'ın yüksek lisans tez konusu, medikal alandaki İngilizce-Türkçe dillerinde veri seti elde edilmesi ve bu sayede makine çevirisi alanına katkı yapılması üzerinedir.

Serkan KAYMAK

Serkan Kaymak, lisans eğitimini Abant İzzet Baysal Üniversitesi Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümü'nde tamamlamıştır. Stajını Pınar Süt Mamülleri A.Ş ve Pınar Entegre Et ve Un Sanayi A.Ş'de gerçekleştirmiştir. Bitirme projesi olarak, DTMF sinyalleri ve mesaj bildirimleri oluşturan bir bilgisayar telefon uygulaması kullanarak RS232 üzerinden elektronik devre ile haberleşebilen bir akıllı alarm sistemi tasarlamıştır.

Eğitim hayatı boyunca satranç ile ilgili çalışmalar yapmış ve çeşitli turnuvalara katılarak önemli dereceler elde etmiştir. Mezuniyet sonrası bir süre özel sektörde uzman eğitici olarak çalışmış, bu süre boyunca da yazılım öğrenmiş ve bu yönde kendini geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmıştır.

Şu anda İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Yazılım Mühendisliği Bölümü'nde yüksek lisans öğrencisidir.

Mansur Alp TOÇOĞLU

Dr. Mansur Alp Toçoğlu İzmir Ekonomi Üniversitesi Yazılım Mühendisliği Bölümünden 2008 yılında mezun olmuştur. Yüksek Lisans derecesini yine aynı üniversitede Akıllı Mühendislik Sistemleri programında 2013 yılında tamamlamış, doktora derecesini 2018 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Doktora Programından almıştır. 2010-2019 yılları arasında sırasıyla İzmir Ekonomi, Dokuz Eylül ve Celal Bayar Üniversitelerinde araştırma görevlisi olarak çalışmıştır. 2020 yılında Celal Bayar Üniversitesi Yazılım Mühendisliği Bölümünde Dr. öğretim üyesi unvanını alan Dr. Mansur Alp Toçoğlu, 2022 Ağustos ayından itibaren İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Metin Madenciliği, Derin Öğrenme, Makine Öğrenmesi ve Doğal Dil İşleme alanlarında çalışmalarını sürdürmektedir.

Nazan Müge UYSAL

Doç. Dr. Nazan Müge UYSAL, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Çeviribilim alanındaki lisansüstü çalışmalarını Sakarya Üniversitesinde "Türkiye'de Çevirmenlik Mesleği ve Çevirmen Sertifikasyon Sistemi" (2017) başlıklı doktora tezi ile tamamlamıştır. Araştırma alanları çevirmenlikte meslekleşme, çeviri sektörü, çeviri/çevirmen edinci ve eğitimi ve bilişsel çeviri yaklaşımlarını kapsamaktadır. Çeviri Derneği ve Çevirmenler Meslek Birliği üyesidir. Çeviri Derneği 2021-2023; 2023-2025 dönemi Yönetim Kurulu Üyeliği ve Çeviri Derneği bünyesinde faaliyet gösteren Çevirmenlikte Meslekleşme ve Mesleki Yeterlilikler Çalışma Grubu Koordinatörlüğü görevlerini yürütmektedir.

Özge ÇETİN

Dr. Öğr. Üyesi Özge ÇETİN, Amasya Üniversitesi Mütercim-Tercümanlık Bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. "Çeviride İnsan Zekâsı ve Yapay Zekâ" (2009) başlıklı yüksek lisans tezi ile yüksek lisans eğitimini Muğla Üniversitesinde tamamlamıştır. Yıldız Teknik Üniversitesinde "Bilgisayar Destekli Çeviri Programlarında Eleştirel Düşünme" (2021) adlı doktora tezi ile doktora eğitimini tamamlamış ve çeviri teknolojilerinin yanı sıra toplum çevirmenliği, çeviri sosyolojisi ve çeviri eğitimi gibi alanlarda araştırmalar yapmaktadır. Ayrıca Çeviri Derneği üyesidir.

Enise ERYILMAZ

Öğr. Gör. Enise ERYILMAZ, Arel Üniversitesi İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi Almanca Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı'nda ve çift anadal programını Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü'nde tamamladı. "Türkiye'de Mahkeme Çevirmenliğinin Durumu ve Çevirmen Meslek Standardı Açısından Değerlendirilmesi" (2020) başlıklı yüksek lisans tezi ile yüksek lisans eğitimini İstanbul Üniversitesinde tamamlamıştır. Aynı üniversitede doktora eğitimine devam etmektedir. Çeviri Derneği üyesidir. 2017 yılından itibaren İstanbul Adalet Bakanlığına bağlı mahkeme çevirmeni olarak çalışmaktadır.

Ali DURAN

Dr. Ali DURAN, Milli Eğitim Bakanlığı'nda İngilizce Öğretmeni olarak çalışmaktadır. Anadolu Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği bölümünden 2005 yılında; Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Yönetimi, Denetimi, Teftişi ve Planlaması bölümünde yüksek lisansını 2016 yılında; yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında doktora eğitimini 2022 yılında tamamladı. 2023 yılında Amasya Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu İngilizce Mütercim-Tercümanlık bölümünde lisans eğitimini tamamladı. Aynı üniversitede ve aynı bölümde yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. Çok sayıda Erasmus projesinde proje yürütücülüğü yapan araştırmacı, toplum çevirmenliği, makine çevirisi, doğal dil işleme ve çeviri teknolojileri gibi alanlarda bilimsel çalışmalar yürütmektedir.

Arzu Büşra KUMBAROĞLU

Arzu Büşra KUMBAROĞLU, Ankara Bilim Üniversitesi İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümü'nde Araştırma Görevlisi ve Hacettepe Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Bölümü'nde doktora öğrencisidir. 2019 yılında Çankaya Üniversitesi İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümü'nden birincilikle mezun olmuş, aynı zamanda Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde çift anadal ve İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde yan dal eğitimini tamamlamıştır. 2022 yılında TÜBİTAK

Yurtiçi Yüksek Lisans Bursu ile Orta Doğu Teknik Üniversitesi İngiliz Edebiyatı bölümünde "Jeanette Winterson'ın Tek Meyve Portakal Değildir ve Vişnenin Cinsiyeti Adlı Romanlarında Zamanın Deleuzecü Bir Okuması" başlıklı teziyle yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır. Aralarında Virginia Woolf'un *Kendine Ait Bir Oda* adlı eserinin de bulunduğu beş kitabı Türkçeye çevirmiştir. Araştırma alanları arasında anlatıbilimsel çalışmalar, çeviri tarihi araştırmaları ve eleştirel söylem analizi yer almaktadır.

Atakan KURT

Doktorasını bilgisayar bilimleri alanında Case Western Reserve Üniversitesinden 1997'de almıştır. Halen İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Bilgisayar Mühendisliği Bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmakta olup doğal dil işleme konusunda akademik çalışmalar yapmaktadır.

İshak DÖLEK

Doktorasını bilgisayar mühendisliği dalında İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Bilgisayar Mühendisliği Bölümünden 2022'de almıştır. Halen Mina ARGE firmasında doğal dil işleme ve yapay zeka alanında araştırmacı olarak görev yapmaktadır.

Duygu TEKGÜL AKIN

Duygu Tekgül Akın lisans derecesini Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim Bölümü'nden, yüksek lisans derecesini Oxford Brookes Üniversitesi Yayıncılık Bölümü'nden, doktora derecesini ise Exeter Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nden aldı. University of the Free State'te doktora sonrası araştırma yaptı. Araştırma alanları arasında çeviri sosyolojisi, kültürlerarası iletişim ve Türkçe edebiyat eserlerinin İngilizce çevirileri bulunuyor. Çalışmaları *Translation and Interpreting, Translation and Interpreting Studies, Perspectives, Language and Intercultural Communication* gibi dergilerde yayımlandı. Halen Bahçeşehir Üniversitesi Mütercim ve Tercümanlık Bölümü'nde çalışmaktadır.

Edip Serdar GÜNER

Trakya Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği bölümünde lisans ve yüksek lisans eğitimi aldı. "Makine çevirisinde yeni bir bilgisayarlı yaklaşım" adlı tez çalışmasıyla, 2015 yılında Trakya Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği bölümünden doktora derecesiyle mezun oldu. Şu anda Kırklareli Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Yazılım Mühendisliği bölümünde Dr. Öğretim Üyesi olarak çalışmaktadır. Başlıca çalışma alanları doğal dil işleme, makine çevirisi, yerelleştirme ve makine öğrenmesidir.

Sevda PEKCOŞKUN GÜNER

Hacettepe Üniversitesi İngilizce Mütercim Tercümanlık bölümünde lisans ve yüksek lisans eğitimi aldı. “Derlem tabanlı yaklaşımların çeviribilimdeki yeri ve önemi” adlı tez çalışmasıyla, 2018 yılında İstanbul Üniversitesi Çeviribilim bölümünden doktora derecesiyle mezun oldu. Şu anda Kırklareli Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık bölümünde Dr. Öğretim Üyesi olarak çalışmaktadır. Başlıca çalışma alanları makine çevirisi, derlem çalışmaları, sözlü çeviri ve çeviri eğitimidir.

Nilüfer ALİMEN

Lisans eğitimini İzmir Ekonomi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi İngilizce Mütercim-Tercümanlık Bölümü’nde, yüksek lisans eğitimini İngiltere’de Aston Üniversitesi’nde Çeviribilim alanında tamamladı. Doktora derecesini 2015 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim Doktora Programı’ndan aldı. Yıldız Teknik Üniversitesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü’nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Araştırma alanları arasında çeviri teknolojileri, teknik metin yazarlığı ve çevirisi, çeviri tarihi ve toplum çevirmenliği bulunmaktadır.

Muhammed BAYDERE

Lisans öğrenimini Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim Bölümü’nde, yüksek lisans öğrenimini Hacettepe Üniversitesi İngilizce Mütercim-Tercümanlık Programı’nda tamamladı. Doktora derecesini Yıldız Teknik Üniversitesi Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim Programı’nda 2021 yılında tamamladığı teziyle aldı. 2011-2014 yılları arasında özel sektörde çevirmen olarak çalıştı. Hâlihazırda Karadeniz Teknik Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Batı Dilleri ve Edebiyatı Bölümü’nde doktor öğretim üyesi olarak görev yapan Baydere aynı zamanda *transLogos Translation Studies Journal*’da editörlük, *Language in the Human-Machine Era (LITHME)* adlı COST aksiyonunda ise çalışma grubu üyeliği görevlerini yürütmektedir. Araştırmaları çeviri kuramı, çeviri tarihi, makine çevirisi kalite değerlendirmesi ve makine çevirisi okuryazarlığı üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Hülya BOY

Lisans öğrenimini Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Mütercim-Tercümanlık (Türkçe-Almanca-İngilizce) Bölümü’nde tamamladı (2012). Yüksek lisans derecesini Marmara Üniversitesi Avrupa Birliği Enstitüsü Avrupa Birliği Siyaseti ve Uluslararası İlişkiler (İngilizce) Ana Bilim Dalı’ndan (2017), doktora derecesini ise Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim Programı’ndan (2022) aldı. Hâlihazırda Marmara Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Mütercim ve Tercümanlık Bölümü İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Ana Bilim Dalı’nda Doktor Öğretim Üyesi olarak görev yapmakta olan Boy aynı zamanda *transLogos*

Translation Studies Journal (DİYE GC) adlı çeviribilim dergisinde editörlük görevi yürütmektedir. Araştırma alanları arasında edebi çeviri, kurumsal çeviri ve makine çevirisi yer almaktadır.

Senem ÖNER BULUT

Lisans derecesini Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim Bölümü'nden, yüksek lisans derecesini İstanbul Bilgi Üniversitesi Kültürel İncelemeler Programı'ndan almıştır. Öner Bulut, doktora eğitimini Yıldız Teknik Üniversitesi Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim Doktora Programı'nda tamamlamıştır. Öner Bulut'un başlıca araştırma alanları çeviri kuramı, çeviri ve hukuk ilişkisi, çeviri tarihi, çevirmen eğitimi, makine çevirisi sonrası düzeltme ve çeviri kalite değerlendirmesidir. Aralarında *The Translator*, *Perspectives* ve *transLogos Translation Studies Journal*'ın da yer aldığı çok sayıda uluslararası ve ulusal dergide yayınları bulunan Öner Bulut şu anda Yıldız Teknik Üniversitesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Başkanlığı görevini yürütmektedir.

Gökhan DOĞRU

Gökhan Doğru, Universitat Autònoma de Barcelona Çeviri Fakültesi'nde doktora sonrası araştırmacı olarak görev yapmaktadır. Şu anda Margarita Salas Araştırma Bursu çerçevesinde Dublin City University'de ADAPT Araştırma Merkezi'nde misafir araştırmacı olarak araştırmalarını sürdürmektedir. Araştırma ilgi alanları arasında makine çevirisinde terminolojik kalite değerlendirmesi, profesyonel çevirmenler için makine çevirisinin farklı kullanım durumları ve çeviri mesleği ile çeviri teknolojilerinin kesişimi ve yerleştirme yer almaktadır. Aynı zamanda çevirmenlere online çeviri teknolojileri eğitimi veren Çeviri Teknolojileri Akademisi'nin (TTA) kurucusudur.

Ayşe Banu KARADAĞ

Akademisyen, çevirmen, editör. Lisans ve yüksek lisans öğrenimini Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim Bölümü'nde tamamladı (1995 ve 1997). Doktora derecesini İstanbul Üniversitesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Amerikan Kültürü ve Edebiyatı Anabilim Dalı'ndan aldı (2003). 1995-1997 yılları arasında Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim Bölümü'nde araştırma görevlisi, 1997-2006 yılları arasında ise Marmara Üniversitesi İngiliz Dili ve Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğretim görevlisi olarak çalıştı. 2006 yılından bu yana Yıldız Teknik Üniversitesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Fransızca Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak görev yapan Karadağ'ın İngilizce ve Fransızcadan makale/deneme, şiir, öykü ve roman çevirileri ile editörlüğünü yaptığı kitapların yanı sıra telif ve çeviri kitapları bulunmaktadır. Karadağ aynı zamanda, Diye Yayınları'nın ve *transLogos Translation Studies Journal* (DİYE GC) adlı çeviribilim dergisinin editörüdür.

Ayşe Sırma YALÇINDAĞ

İzmir Amerikan Lisesi mezunuyum. Endüstri mühendisliği lisans derecesine (Bilkent Üniversitesi-1991), İngilizce mütercim-tercümanlık yüksek lisans derecesine (Dokuz Eylül Üniversitesi-2014) ve diller ve kültürlerarası çeviribilim doktora derecesine (Yıldız Teknik Üniversitesi-2021) sahibim. 2008'den beri çevirmen olarak çalışmaktayım. İstanbul Aydın Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık bölümünde doktor öğretim üyesiyim. Araştırma alanlarım Türk çeviri tarihi, tıbbi çeviri ve çeviri eleştirisidir.

Caner ÇETİNER

2011 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi İngilizce-Almanca -Türkçe Mütercim ve Tercümanlık bölümünden mezun olduktan sonra Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülen bir Dünya Bankası projesinde Teknik Dil Asistanı (Mütercim) olarak görev yaptı. Daha sonra 2012 yılında Kırıkkale Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümünde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya başladı. 2015 yılında Sakarya Üniversitesi Çeviribilim Bölümü'nde Yüksek Lisans, 2019 yılında Gazi Üniversitesi Çeviri ve Kültürel Çalışmalar (İngilizce) Bölümü'nde Doktora çalışmasını tamamladı. Şu anda Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü'nde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Çalışma alanları arasında Çeviri Teknolojileri, Çevirmen Eğitimi, Post-Editing vardır.

Elif KEMALOĞLU-ER

Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü'nde doktor öğretim üyesidir. Lisans derecesini Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim'den, yüksek lisans derecesini Bilkent Üniversitesi İngiliz Dili Eğitimi Bölümü'nden alan Kemaloğlu-Er, doktorasını Boğaziçi Üniversitesi İngilizce Dili Eğitimi Bölümü'nde tamamlamıştır. Yıldız Teknik Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu'nda İngilizce öğretim görevlisi olarak yirmi yılı aşkın bir süre çalıştıktan sonra akademisyenliğe adım atmış olan Kemaloğlu-Er, halen akademik çalışmalarını İngilizce dil öğretimi ve öğretmen eğitimi, ortak bir dil olarak İngilizce ve Global İngilizceler, tercüme ve tercüman eğitimi ve teknoloji destekli dil ve tercüme eğitimi alanlarında sürdürmektedir.

İnci AKKUZU

Çağ Üniversitesi İngiliz Dili ve Eğitimi alanında tezli yüksek lisans yapmaktadır. İlk lisans eğitimine 2008 yılında Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nde İşletme bölümünde başlamıştır. Çalışma hayatına özel sektörde devam etmiştir. İkinci lisans eğitimine 2017 yılında Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü'nde başlamış, 2022 yılında bölüm

ve üniversite birincisi olarak mezun olmuştur. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programı'nı tamamlayan Akkuzu, dil eğitmeni ve serbest çevirmen olarak meslek yaşamını sürdürmektedir.

Emin KUTLU

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir devlet okulunda İngilizce öğretmeni olarak görev yapmaktadır. İlk lisans derecesini 2010 yılında Gazi Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü'nden almıştır. Aynı yıl Ankara'da İngilizce Öğretmenliği görevine başlayan Kutlu, 2012 yılı itibari ile iki yıl boyunca Ankara Şereflikoçhisar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü AR-GE Birimi Ulusal ve Uluslararası Projeler Koordinatörü olarak görev yapmıştır. 2013 yılında Birleşik Krallık'ta AB hibesiyle "İngilizce Sınıflarında Sözel Akıcılığı Geliştirme" başlıklı bir hizmet içi eğitim faaliyetine katılmıştır. 13 yıldır İngilizce öğretmeni olarak görev yapan Kutlu, ikinci lisans derecesini Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü'nden henüz almıştır.

Ayşe Nur KILINÇ

Sakarya Üniversitesi Çeviribilim ABD. doktora öğrencisi. Lisans derecesi Gazi Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü'nden olup yüksek lisansını Karabük Üniversitesi İngiliz Dili & Edebiyatı'ndan almıştır. MEB'de üç sene idarecilik yaptıktan sonra 2020 yılından itibaren Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu'nda öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.

Selçuk ERYATMAZ

Selçuk Eryatmaz makine çeviri konusundaki doktora çalışmasını 2017 yılında İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Anabilim Dalı'nda tamamlamıştır. Çeviri Derneği İzmir Şubesi'nde Başkanlık da dahil olmak üzere çeşitli görevlerde bulunmuştur. Halen Manisa Celal Bayar Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü'nde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Ağırlıklı olarak çeviri teknolojileri ve makine çeviri alanlarında araştırma ve öğretim faaliyetlerini sürdürmektedir.

Mehmet SARI

2007-2012 yılları arasında Trakya Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Bulgarca lisans programından mezun olmuştur. Mezun olduktan hemen sonra özel kurumlarda İngilizce eğitmenliği yapmaya başlamış öte yandan çevirmenlik mesleğini sürdürmeye devam etmiştir. 2016-2019 yılları arasında Trakya Üniversitesi Balkan Çalışmaları Anabilim dalında "Varlık Dergisi'nde Bulgarca Çeviriler" başlıklı yüksek lisans derecesini tamamlamıştır. 2017-2021 yılları arasında İstanbul Okan Üniversitesi Çeviribilim bölümü, İngilizce Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı'nda Öğretim Görevlisi olarak

çalışmıştır. Şu anda Doğa Koleji'nde İngilizce Dal Sorumlusu görevini sürdürmektedir. 2019'dan bu yana Yıldız Teknik Üniversitesi, Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim programında Prof. Dr. Sündüz Kasar danışmanlığındaki doktora tez çalışmasını sürdürmekte ayrıca mezun olduğu Trakya Üniversitesi, Bulgarca Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı'nda misafir öğretim elemanı olarak ders vermektedir.

Kadir Yiğit US

2002'de Hacettepe Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde lisansını, 2006'da Mütercim-Tercümanlık bölümünde yüksek lisansını tamamladı. Yüksek lisans tezi Otomatik Portakal çevirisinden yansıyan normlar üzerineydi.

Şimdilerde Dokuz Eylül Üniversitesi Çeviribilim Doktora Programı'nda tez aşamasında ve sayısal yöntemlerle bilimkurgu çevirilerini inceliyor. Dahası yarı zamanlı öğretim görevlisi olarak Atılım Üniversitesi'nde "Bilişim Teknolojisi (BT) Kullanarak Popüler Bilim Kitapları Çevirisi" dersini, Başkent Üniversitesi'nde "Çeviri Eleştirisi" ve "Amerikan Toplum ve Kültürü" derslerini veriyor. 2014 yılından beri Türkiye Bilişim Derneği Bilimkurgu Öykü Yarışması jürisinde yer alıyor.

Yayınlanmış otuz aşkın çevirisi arasında Elif Şafak'ın *Aşk* romanı da mevcut. Son beş yıldır yapay zekâ ve bilişim alanında çeviriler yapıyor.

Funda ÖZBAKIR

2005 yılında Selçuk Üniversitesi, Eğitim Fak., İngilizce Öğretmenliğinde 2005 yılında mezun olmuştur. Mezuniyet sonrası 2006-2011 yılları arasında, Selçuk Üniv. Yabancı Diller Yükseokulunda İngilizce Okutmanı olarak görev yapmıştır. 2014-2018 yılları içinde Çağ Üniversitesi, İngiliz Dili Eğitimi bölümünde yüksek lisans tezini tamamlamıştır. 2020 yılından bu yana ise Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Mütercim-Tercümanlık bölümünde doktora eğitimine devam etmektedir. Özbakır; 2011 yılından bu yana Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi'nde Rektörlük kadrosunda Öğr. Gör. olarak çalışmaya devam ederken aynı zamanda 2011 yılından bu yana Erasmus Koordinatörlüğü görevini yürütmektedir.

Jonathan ROSS

Doç. Dr. Jonathan Maurice Ross, lisans eğitimini Edinburg Üniversitesinde, doktora derecesini ise Alman Edebiyatı alanında Kings College Londra'da tamamlamıştır. 2002 yılından beri Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim Bölümünde çalışmaktadır. Verdiği dersler arasında Çevirmenler için Etkili Konuşma ve Yazma, Toplum Çevirmenliği, Münazara, Sözlü Çeviri Araştırmalara Giriş, Çeviri Projesi ve Lisansüstü Seminer dersleri yer almaktadır. Jonathan Ross ayrıca on beşe yakın yüksek lisans ve

doktora tezinin danışmanlığı üstlenmiş ve çeşitli kurumların talebi üzerinde (örn. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Uluslararası Göç Örgütü, Avrupa Birliği) toplum çevirmenliği, uzaktan çeviri, çevirmenler için ileri İngilizce gibi konularda çeşitli eğitimler vermiştir. Araştırma konuları ise toplum çevirmenliği, sağlık alanında sözlü çeviri, uzaktan çeviri, Türkiye’de gönüllü-amatör çevirmenlik ve şarkı çevirisi gibi alanları kapsamaktadır. Şu anda, Beşiktaş ilçesinde profesyonel ve gönüllü-amatör toplum çevirmenliği faaliyetleri üzerinde bir vaka çalışması yürütmektedir. Jonathan Ross’un bilimsel çalışmaları *The Translator, Across Languages and Cultures*, *Çeviribilim Dergisi* ve *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi* gibi saygın dergilerde ve uluslararası yayınevleri tarafından derlenen antolojilerde yayımlanmıştır. Bunların dışında Jonathan Ross, edebiyat, tarih, arkeoloji ve genel kültür alanında birçok önemli Türkçe eseri İngilizceye kazandırmıştır.

Levent ARSLAN

Prof. Dr. Arslan 1991 yılında Boğaziçi Elektrik-Elektronik Mühendisliği bölümünü bitirdikten sonra yüksek lisans ve doktorasını yine aynı dalda 1993 ve 1996 yıllarında Duke Üniversitesinden aldı. ABD’de Texas Instruments ve Entropic Research şirketlerinde ses teknolojileri alanında AR-GE mühendisi olarak çalıştıktan sonra Boğaziçi Üniversitesinde 1998 yılında öğretim üyesi olarak başladı. Halen aynı üniversitede görevine devam etmektedir. Üniversitedeki görevinin yanı sıra ses teknolojileri üzerine AR-GE yapmak üzere üniversite-sanayi işbirliği çerçevesinde Sestek şirketini kurmuştur. Türkiye’de ses tanıma, ses sentezi, duygu tanıma ve ses analitiği teknolojilerinin çağrı merkezlerindeki ilk uygulamaları da yine bu şirket tarafından hayata geçirilmiştir. Prof. Dr. Arslan’ın uluslararası endeksli dergilerde 21 makalesi 76 konferans bildirisi ve 22 adet patenti bulunmaktadır. Araştırma konuları arasında konuşma tanıma, konuşma sentezi ve doğal dil işleme bulunmaktadır.

Aymil DOĞAN

Hacettepe Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatından Lisans, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümünden yüksek lisans, Eğitim Bilimlerinden doktora diplomalarına sahiptir. Cenevre Üniversitesi, Konferans Çevirmenliği Eğiticilerinin Eğitimi Programından MAS -Master of Advanced Sciences diplomaları almıştır. Londra’dan Institute of Chartered Linguists’e bağlı DPSI- Diploma for Public Service Interpreting Programından Mahkeme Çevirmenliği eğitimi almıştır. Bu kapsamda 45 yıllık eğitim, öğretim ve akademik yayınlarını çokdisiplinli bakış açısıyla gerçekleştirmektedir.

Konferans çevirmenliğine 1990 yılında başlamış ve öğrencilerini hem gözlem için konferanslara taşımış hem de mezunlarıyla birlikte kabine girmiş, ayrıca eşlik ve toplum çevirmenliği yapmıştır. Hacettepe Üniversitesiyle işbirliği yaparak üniversite içindeki bazı konferans çevirilerinde öğrencilerine deneyim olanağı tanımıştır.

Kuruluşundan beri Afette Rehber Çevirmenlik eğitiminin Ankara ayağını yürütmektedir ve tatbikatlara katılmaktadır. FIT üyesi olan Çeviri Derneği'nin kuruluşundan beri aktif üyesidir. Ayrıca, IAPTI (ayepti) Uluslararası Profesyonel Mütercim Tercümanlar Derneğinin üyesidir. Yaş haddinden Hacettepe İngilizce Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalından yeni emekli olmuştur; ancak eğitim ve akademik yaşamı hız kesmeden devam etmektedir. Eğitim ve akademik yayınlarında daima akademik bilgiyi kendi deneyimleriyle buluşturmuştur. Burada sunacağı Andaş Çeviri Laboratuvarı böyle bir çalışmanın özgün ürünüdür.

Zeynep ŞENGEL

Zeynep Şengel, lisans derecesini, Bilkent Üniversitesi Mütercim ve Tercümanlık Bölümü'nden 2005 yılında almıştır. 2008 yılında, aynı üniversitenin Konferans Çevirmenliği Yüksek Lisans Programından mezun olmuştur. Halihazırda Bilkent Üniversitesi Mütercim ve Tercümanlık Bölümünde öğretim görevlisi olarak görev yapmaktadır. 15 yıl serbest konferans çevirmenliği yapmış, üst düzey ikili ve teknik görüşmelerde, çeşitli konferans ve kongrelerde sözlü çeviri hizmeti vermiştir. Halihazırda Türkiye Konferans Tercümanları Derneği'nin başkan yardımcılığını yürütmektedir. Sözlü çeviri, konferans çevirmenliği, sözlü çeviri eğitimi, engelsiz erişim, göç ve çeviri, sade dil kullanımı konularında çalışmalarını sürdürmektedir.

Suat KARANTAY

Lisans ve lisansüstü eğitimini Karşılaştırmalı Edebiyat dalında tamamladı. Doktora ve sonrası çalışmaları İngiliz/Amerikan Edebiyatı, Tiyatro ve Çeviribilimi alanlarındadır.

1973'de Boğaziçi Üniversitesinde çalışmaya başladı. 2008'den beri yarı-zamanlı. Emeklilikten sonra Yeditepe Üniversitesinde tam-zamanlı olarak ders verdi. PEN Yazarlar Derneği yönetiminde Genel Sekreterlik görevini üstlendi. Turkish PEN dergisini uzun yıllar hazırladı ve yayınladı. Çağdaş Türk şiiri, tiyatrosu ve öyküsü antolojileri hazırladı (İngilizce). Metis Çeviri ve Kuram dergilerinde editörlük yaptı. Edebiyat çevirisi – özellikle de şiir ve tiyatro çevirisi – ve çeviri eleştirisi başlıca ilgi alanlarıdır. Bilgi teknolojilerinin çevirideki başdöndürücü rolünü hayranlıkla izliyor.

Turgay KURULTAY

Orta öğrenimini Gaziantep'te tamamladı. Almanya ve Türkiye'de jeoloji, yabancı dil öğretmenliği ve germanistik dallarında öğrenim gördü. 1984-2009 arasında İstanbul Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yaptı. Sonrasında da Türkiye ve Almanya'da çeşitli üniversitelerde kadrolu ve misafir öğretim üyesi olarak çalıştı. Çeviri, dil, edebiyat, popüler bilim konularında araştırma ve yayınları var. Bilgi teknolojilerinin ve otomasyonun çeviride kullanımı konusunda uygulamacı ve eğitmeni olarak çalışmalar yürüttü.

1979'dan beri yazınsal, düşünsel ve özel alanlarda çevirmenlik ve editörlük yaptı. Çeviri Derneği'nin ve Afette Rehber Çevirmenlik çalışmalarının kurucu üyesi ve yönetiminde rol aldı, Çevirmenler Meslek Birliği'nin üyesi. 2019 yılında taslakları yayınlanan çevirmen yeterliliklerinin yazılmasını gerçekleştiren Eşgüdüm Grubu'nda koordinatörlük yaptı.

Furkan ÖZKAN

Furkan Özkan, Okan Üniversitesi Rusça Mütercim Tercümanlık bölümünü ve bunun yanı sıra çift anadal programıyla Uluslararası İlişkiler Bölümünü tamamladı. Akademik eğitimine Rusya'da St. Petersburg Devlet Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler bölümünde yüksek lisans programını tamamlayarak devam etti. 2015 yılından beri serbest çevirmen olarak çalışan Özkan'ın aynı zamanda çok sayıda edebi çevirisi de bulunuyor, ayrıca kendisi Çevirmenler Meslek Birliğinin Teknik Bilim Kurulu Yedek Üyesi olarak aktif görev alıyor.

Yıldırım SARI

Yabancı dil yolculuğuna İngiltere'nin Kent şehrinde bulunan Churchill House kurumunda aldığı İngilizce dil eğitimiyle başladı. Adnan Menderes Anadolu Lisesi Yabancı Dil Bölümünden mezun olduktan sonra, lisans öğrenimini Bilkent Üniversitesi İngilizce-Fransızca Mütercim-Tercümanlık Bölümünde tamamladı. 2005 yılında serbest çevirmen olarak profesyonel çeviri dünyasına ilk adımını attı. 2008 yılında İstanbul Ticaret Üniversitesi Uluslararası Ticaret Yüksek Lisans Derecesini tamamladı. 2009 yılında Dilmen Tercüme Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti. şirketinde kurucu ortak olarak yer alan Yıldırım Sarı, 2019 yılından beridir Çeviri İşletmeleri Derneği yönetim kurulu üyeliğini ve 2021 yılından beridir ise genel sekreterliği görevlerini yürütmektedir.

Zeynep ATİKER

Zeynep Atiker, 2004 yılında tamamladığı Uluslararası İlişkiler lisans eğitiminden sonra Müzik İşletmeciliği ve Yönetmenliği alanında yüksek lisans yaptı. Müzik yapım ve edisyon şirketlerinde ve İstanbul'daki Kore Ticaret Merkezi'nde çalıştı. 2013 – 2019 arasında YAYBİR'de (Yayıncılar Telif Hakları ve Lisanslama Meslek Birliği), 2017 – 2018 arasında eşzamanlı olarak YAYBİR'de ve Türkiye Yayıncılar Birliği'nde görev yaptı. 2019 Ağustos ayından bu yana tam zamanlı olarak Türkiye Yayıncılar Birliği'nde çalışmaktadır.

Bihter Esin YÜCEL

2003'te İstanbul Erkek Lisesi'nden, 2008'de Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve İngilizce Mütercim Tercümanlık bölümlerinden; çift anadal programının yapılmasının önünü açan ilk başvurunun sahibi ve ÖSS ilk 2000 burslusu olarak mezun oldu. Hukuk Yüksek Lisansını (LLM)

Brüksel’de; burslu öğrenci olduğu Vrije Universiteit Program on International Legal Cooperation (PILC) programını ‘A Comparative Approach to Stem Cell Studies and Biomedicine Convention in Criminal Law’ başlıklı yüksek lisans tezi ile ‘Onur Derecesi’ olarak tamamladı. 2018 yılında İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Bölümü’nden; her iki çalışma alanının kesişme noktasını oluşturan; yargılamada sözlü çeviri sürecine odaklandığı, ‘Mahkeme Çevirmeninin Rolü ve Görünürlüğü’ başlıklı teziyle doktor unvanı aldı. 2010 – 2021 yılları arasında Brüksel Barosu B listesi mensubu olarak yer aldı ve yine 2010 yılından bu yana İstanbul Barosu avukatı olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

2020-2021 öğretim yılında Nişantaşı Üniversitesi’nde öğretim üyesi, 2021-2022 öğretim yılında Ljubljana Üniversitesi’nce düzenlenen toplum çevirmenliği eğitim programında, mahkeme çevirmenliği alanında danışman olarak görev aldı. Türkçe, İngilizce, Almanca, Fransızca ve Türk İşaret Dilleri arasında; çoğunluğunu müvekkillerinin toplantı görüşmeleri ve mahkeme çevirilerinin oluşturduğu ardıl çeviriler olmak üzere; yazılı ve sözlü olarak teknik metin çevirileri yapmaya devam etmektedir. Kurucusu olduğu Optimum Pactum Hukuk Bürosu bünyesinde ve İstanbul Barosu avukatı sıfatıyla; hukuki danışmanlık, avukatlık ve arabuluculuk ile alternatif uyuşmazlık çözüm yolları alanlarında çalışmalarını sürdürmekte ve 2020 öğretim yılından bu yana Boğaziçi Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Bölümü’nde yarı zamanlı öğretim görevlisi olarak ‘Court Interpreting’ dersini vermektedir. İstanbul Barosu, Çeviri Derneği, ÖGRL ve CI Arb üyesidir.

İletişim

Kongre internet adresi: <https://ceviriteknolojileri.boun.edu.tr/>

Her türlü sorularınız için ceviriteknolojileri@boun.edu.tr adresine e-posta gönderebilirsiniz.